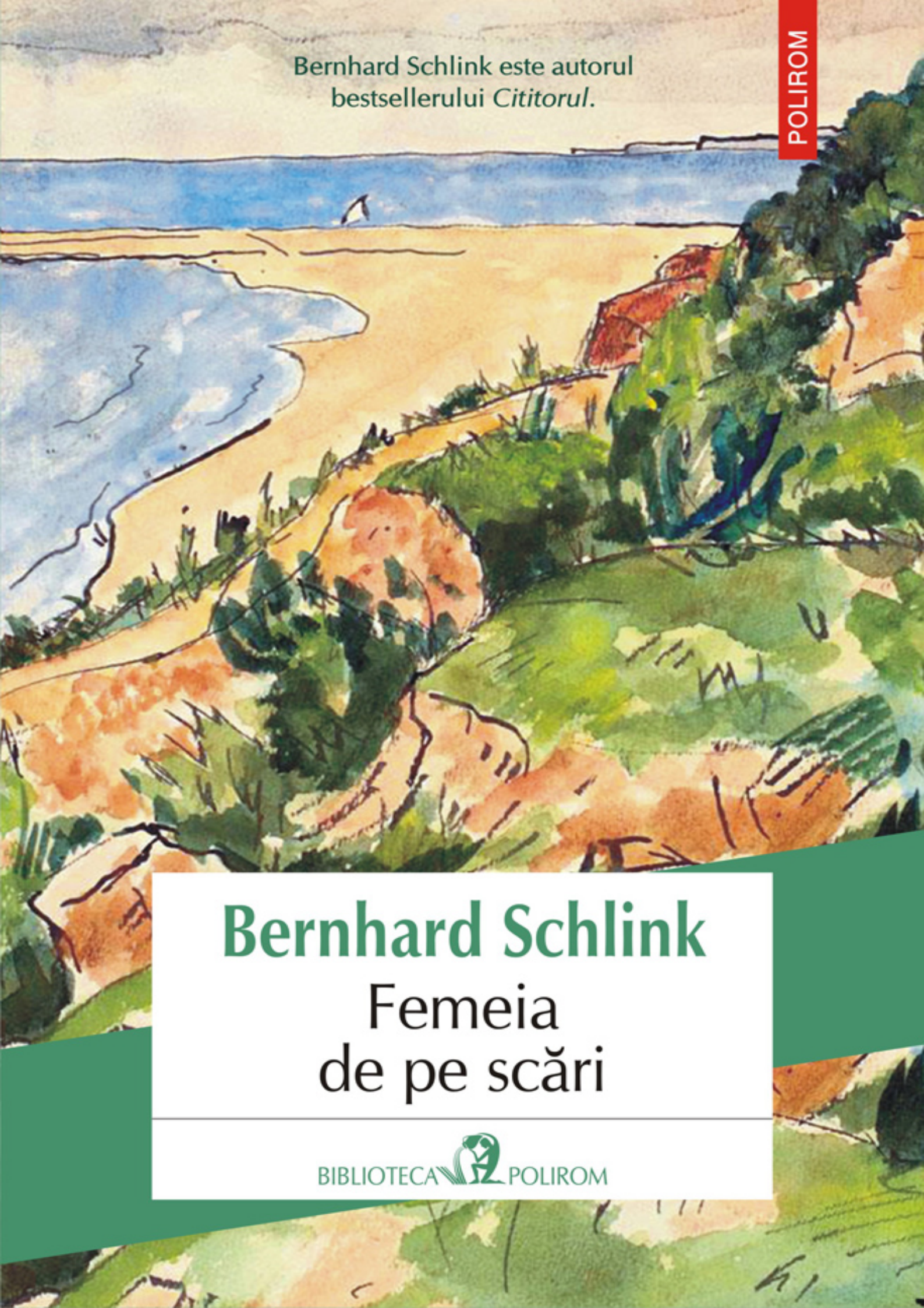

Bernhard Schlink este autorul bestsellerului *Cititorul*.

POLIROM

Bernhard Schlink

Femeia de pe scări

BIBLIOTECA POLIROM

Bernhard Schlink

Femeia de pe scări

Traducere din limba germană
de Gabriella Eftimie

POLIROM
2015

Bernhard Schlink, *Die Frau auf der Treppe*

Copyright © 2014 by Diogenes Verlag AG Zürich, Switzerland

All rights reserved

© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;

sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5590-8

ISBN PDF: 978-973-46-5591-5

ISBN print: 978-973-46-5513-7

Coperta: Radu Răileanu

Pe copertă: Nicolae Tonitza (1886-1940), Plajă la Mangalia, 1927-1930

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

Scriitorul german BERNHARD SCHLINK s-a născut în 1944, la Bielefeld. A studiat ştiinţele juridice şi din 1992 a fost profesor la Universitatea Humboldt din Berlin. Din 2006 a hotărît să se dedice în întregime scrisului. Debutul ca autor de ficţiune l-a făcut cu romanul *Dreptatea lui Selb* (1987), primul volum dintr-o trilogie poliţistă care s-a bucurat de mare succes la public şi care cuprinde de asemenea volumele *Înşelăciunea lui Selb* (1922) şi *Crima lui Selb* (2001; Polirom, 2005). Afirmarea internaţională o datorează însă romanului *Cititorul* (1995; Polirom, 2002, 2011), tradus în peste patruzeci de limbi, distins cu numeroase premii şi ecranizat în 2008. La Editura Polirom au mai apărut romanele *Întoarcerea acasă* (2007), *Weekendul* (2010) şi volumele de proză *Minciuni de vară* (2011) şi *Evadări din iubire* (2011).

Partea întâi

1

Poate într-o zi o să vedeţi tabloul. Dispărut demult, reapărut brusc – toate muzeele lumii vor vrea să-l expună. Karl Schwind a redevenit cel mai cunoscut şi mai bine cotat pictor din lume. La împlinirea a şaptezeci de ani, l-am văzut peste tot în ziare şi la TV. Dar a trebuit să mă uit bine ca să-l regăsesc pe tânărul pe care-l ştiam eu în bătrânul acela.

Tabloul l-am recunoscut imediat. Intrasem în ultima încăpere din Art Gallery, când l-am zărit atârnând pe perete şi m-a impresionat la fel de mult ca prima oară când îl văzusem, în salonul familiei Gundlach.

Tabloul înfăţişează o femeie coborând nişte scări. Piciorul drept atinge ultima treaptă, în timp ce stângul nu s-a dezlipit încă de cea de sus, însă e pregătit deja să facă următorul pas. E goală, are corpul palid, părul pubian şi de pe cap, blond, iar capul îi străluceşte în lumină. Goală, palidă, blondă – pe fundalul cenuşiu-verzui al treptelor şi al balustradei şterse, femeia se apropie de privitor ca şi când ar pluti. În acelaşi timp, trupul ei pare să aibă o greutate senzuală datorită picioarelor lungi, a şoldurilor rotunde şi pline şi a sânilor fermi.

M-am apropiat uşor de tablou. Mă stânjenea, la fel cum mă stânjenise şi cândva, pe vremuri. Atunci mă simţisem stânjenit pentru că femeia care, cu doar o zi înainte, stătuse faţă-n faţă cu mine în birou, îmbrăcată cu jeanşi, bluză şi geacă, apărea complet goală în el. Acum mă stânjenea pentru că tabloul îmi aducea aminte de cele întâmplate pe vremea aceea, de povestea în care mă lăsasem atras şi pe care apoi o ştersesem destul de repede din minte.

Femeie pe scară, scria pe plăcuţa de lângă tablou, unde se mai menţiona şi că era vorba despre o

lucrare împrumutată. L-am căutat pe curator şi l-am întrebat cine le-a împrumutat lucrarea. Mi-a spus că n-are voie să-mi dezvăluie numele. I-am spus că îi cunosc pe femeia din tablou şi pe proprietarul lui şi că pot să-i garantez de pe-acum c-o să se işte un scandal monstru pentru drepturile de proprietate asupra lucrării. Curatorul s-a încruntat, dar a rămas de neînduplecat, spunându-mi că n-are voie să-mi dezvăluie nici un nume.

2

Zborul meu de întoarcere spre Frankfurt era rezervat pentru joi după-amiază. L-aş fi putut reprograma pentru miercuri după-masă, având în vedere că miercuri înainte de prânz îmi terminasem deja treburile în Sydney. Dar voiam să-mi petrec restul zilei la Grădina Botanică.

Aveam de gând să iau prânzul acolo, să stau tolănit în iarbă, iar seara să ascult *Carmen* la Operă. Îmi place Grădina Botanică, învecinată la nord cu o catedrală şi la sud cu clădirea Operei, grădină în care se află şi Art Gallery şi conservatorul şi de pe colinele căreia privirea se îndreaptă spre golf. Grădina Botanică are o parte cu palmieri, una cu trandafiri şi una cu ierburi şi plante medicinale, iazuri, umbrare, statui şi multe pajişti cu arbori bătrâni, bunici şi nepoţi, femei şi bărbaţi singuri care-şi plimbă câinii ori, grupuri venite la picnic, perechi de îndrăgostiţi, oameni care citesc sau dorm. Pe terasa restaurantului din mijlocul grădinii, timpul pare să se fi oprit în loc: coloane şi o balustradă veche de fier şi o privelişte către copacii plini de câini-zburători[1] şi către o fântână arteziană cu păsări cu penaj colorat şi ciocuri lungi şi încovoiate.

Am comandat mâncarea şi l-am sunat pe colegul meu. El pregătise fuziunea firmelor pentru partea australiană, eu, pentru cea germană. Eram atât parteneri, cât şi adversari, o relaţie tipică pentru concerne. Dar eram de aceeaşi vârstă, amândoi parteneri în cadrul unor firme de avocatură mari, printre ultimele nepreluate încă de englezi sau de americani, rămăseserăm amândoi văduvi şi ne simpatizam reciproc. L-am întrebat cu ce birou de detectivi colabora firma lui şi el mi-a dat un nume.

— Te putem ajuta cu ceva? E vreo problemă?

— Nu, e doar o curiozitate veche de-a mea.

Am sunat la biroul de detectivi. Voiam să aflu cine e proprietarul tabloului pictat de Karl Schwind şi expus la Art Gallery, în New South Wales; dacă îi aparţine unei anume Irene Gundlach sau fostă Gundlach şi dacă în Australia locuia o femeie cu numele acesta. Şeful biroului de detectivi spera să-mi poată da răspunsul peste câteva zile. I-am promis un bonus în caz că îl afla până în dimineaţa următoare. Bărbatul a râs. Indiferent dacă avea să primească în aceeaşi zi informaţii de la Art Gallery sau dacă mai dura ceva timp, avea să ia legătura cu mine.

Mâncarea a sosit alături de o sticlă de vin pe care, cu toate că nu intenţionam s-o termin, am ajuns s-o beau până la fund. Din când în când, câinii-zburători se trezeau toţi deodată, îşi luau zborul de pe crengi cu zgomot, făceau înconjurul copacilor, apoi se agăţau din nou de ramuri, înfăşurându-se în aripi. Din când în când, se auzea câte un ţipăt al vreuneia dintre păsările colorate de pe fântâna arteziană. Alteori, un plânset de copil, un lătrat sau sporovăiala unui grup de japonezi, veseli ca un stol de păsări ciripitoare. Uneori nu se auzea decât ţârâitul cicadelor.

M-am întins în iarbă pe panta de lângă conservator. În costum – gândul că va trebui să mă plimb prin oraş cu haina şifonată, poate pătată, nu mă speria câtuşi de puţin. Nu mă interesa nici ce mă aştepta în Germania. Nu exista nimic la care să nu fi putut renunţa, nimic care să-i împiedice pe cei din jurul meu să renunţe la mine. Eram înlocuibil în tot ce-aş fi întreprins pe viitor. Singurele fapte în care eram de neînlocuit aparţineau trecutului.

1. Specie de lilieci frugivori de dimensiuni foarte mari, întâlniţi în Asia, Africa, Australia, Noua Zeelandă (n.tr.).

3

De fapt, nu îmi dorisem să mă fac avocat, ci judecător. Obţinusem notele necesare la examene, ştiam că se caută judecători, eram pregătit să mă mut oriunde ar fi fost nevoie şi consideram interviul de angajare de la Ministerul Justiţiei o simplă formalitate. Acesta a avut loc într-o după-amiază.

Directorul de resurse umane era un domn în vârstă, cu o privire prietenoasă.

— La şaptesprezece ani aţi dat bacalaureatul, la douăzeci şi unu aţi luat primul examen şi la douăzeci şi trei, al doilea – n-am mai avut un candidat atât de tânăr... şi nici atât de bun. E ceva foarte rar.

Eram mândru de notele mele bune şi de vârsta mea fragedă. Dar voiam să par modest.

— M-au dat mai devreme la şcoală şi ajustările de la începutul anului şcolar, o dată de la primăvară la toamnă şi încă o dată de la toamnă la primăvară, m-au scutit de două jumătăţi de an.

Bărbatul a dat din cap.

— Două jumătăţi de an primite cadou. Şi încă una, având în vedere că după primul examen n-a trebuit să aşteptaţi, ci aţi prins imediat stagiatura. Aţi scutit o grămadă de timp.

— Nu înţeleg...

— Nu? a întrebat el, privindu-mă cu blândeţe. Păi, dacă începeţi de luna viitoare, o să-i judecaţi pe alţii timp de patruzeci şi doi de ani. Veţi sta sus, pe podium, iar ei vor sta jos, îi veţi asculta, veţi vorbi cu ei, le veţi zâmbi chiar, dar până la urmă tot de sus veţi judeca cine are dreptate şi cine e vinovat, cine e privat de libertate şi cine şi-o păstrează. Chiar vreţi asta – să staţi pe podium timp de patruzeci şi doi de ani, să aveţi dreptate timp de patruzeci şi doi de ani? Credeţi că v-ar face bine?

Nu ştiam ce să-i spun. Da, îmi surâdea postura de judecător aflat la înălţimea podiumului, mediind imparţial între ceilalţi şi decizând soarta oamenilor la fel de imparţial. De ce n-aş face asta timp de patruzeci şi doi de ani?

Bătrânul a închis dosarul din faţa lui.

— Bineînţeles că vă angajăm, dacă vreţi cu adevărat. Dar nu azi. Veniţi săptămâna viitoare, o să vă angajeze colegul care o să-mi ia locul. Sau peste o jumătate de an, după ce v-aţi cheltuit economiile. Sau peste cinci ani, după ce ajungeţi să cunoaşteţi legea şi de jos, din tribune, din perspectiva unui avocat, a unui consilier juridic sau a unui procuror.

Bărbatul s-a ridicat şi m-am ridicat şi eu, zăpăcit şi stupefiat, privindu-l cum îşi scotea haina din dulap şi şi-o punea pe braţ, apoi am ieşit din sală, am traversat coridorul, am coborât scările şi m-am oprit cu el în faţa clădirii Ministerului.

— Simţiţi vara în aer? Nu mai e mult şi o să avem parte de zile fierbinţi, nopţi călduţe şi ploi cu soare, a zis el zâmbind. Domnul să vă aibă în pază!

Mă simţeam profund ofensat. Nu mă voiau? În cazul ăsta, nici eu nu-i voiam pe ei. Nu m-am făcut avocat pentru că aşa m-a sfătuit bătrânul, ci dimpotrivă, ca să-i fac în ciudă. M-am mutat la Frankfurt, m-am angajat la Karchinger şi Kunze, o firmă de avocatură cu cinci membri, mi-am scris teza de doctorat şi, după trei ani, am devenit partener. Eram cel mai tânăr partener dintr-o firmă de avocatură din Frankfurt şi mă mândream nespus cu asta. Karchinger şi Kunze fuseseră colegi de şcoală şi de facultate, Kunze era necăsătorit şi n-avea copii, în timp ce Karchinger era însurat cu o femeie jovială din Renania şi avea un băiat de vârsta mea, de la care lumea se aştepta să-şi găsească într-o bună zi locul în firma noastră de avocatură şi care între timp se chinuia să obţină o bursă şi se pregătea cu mine pentru examenul de absolvire. Din fericire, ne înţelegeam bine, cum continuăm să o facem şi acum. Azi e şi el avocat şi îşi compensează lacunele juridice prin abilităţi sociale. A atras multe cazuri

importante la firmă. Faptul că în prezent avem şaptesprezece parteneri tineri şi treizeci şi opt de angajaţi i se datorează în parte şi lui.

4

În primii ani, mi s-au repartizat cazurile care nu-i interesau pe Karchinger şi pe Kunze. Un pictor care terminase o lucrare comandată, care fusese plătit pentru ea şi acum se certa cu clientul – iată ce-mi pusese în braţe şeful de birou, fără să se consulte măcar cu Karchinger sau Kunze.

Karl Schwind nu venise singur. Împreună cu el – pe atunci, avea în jur de treizeci de ani – a apărut şi o fată, de aproximativ douăzeci de ani şi, dacă el, cu salopeta lui de stambă şi părul ciufulit, se integra perfect în atmosfera anului 1968, ea, care arăta impecabil, părea o străină. Se mişca cu calm, mă cerceta cu răceală şi când pictorul începea să se agite, îl liniştea punându-şi mâna pe braţul lui.

— Nu vrea să mă lase nici măcar să fac o fotografie.

— Aţi...

— Portofoliul meu e distrus şi sunt nevoit să fac reproduceri după unele lucrări. Ştiu cine a cumpărat lucrarea, l-am şi sunat şi mi-a permis să trec pe la el şi să fac fotografii. Cică se bucură de vizita mea. Dar nu mă lasă să-i calc pragul.

— De ce?

— Nu mi-a spus de ce. L-am sunat, dar mi-a închis telefonul în nas, iar când i-am scris, nu mi-a răspuns.

Tot flutura mâinile, desfăcându-şi şi încleştându-şi pumnii. Avea mâini mari, la fel ca restul corpului – statura, faţa, ochii, nasul, gura.

— Ţin mult la tablourile mele. Abia mă îndur să le vând.

I-am explicat că legea oferă pictorului acces la lucrarea sa, în caz că vrea să o multiplice.

— În cazul în care artistul are un interes justificat, care nu îl încalcă pe al proprietarului. De

ce, credeţi că proprietarul ar putea să ridice vreo obiecţie?

Pictorul şi-a împins bărbia înainte, a încleştat gura şi a scuturat din cap. M-am uitat nedumerit la femeie, dar ea a ridicat din umeri zâmbind. Pictorul mi-a dat numele proprietarului tabloului, Peter Gundlach, şi adresa, un loc de vis pe coama muntelui Taunus.

— Cum v-a fost distrus portofoliul? Nu c-ar depinde de asta, dar dacă i-aş putea explica de ce...

M-a întrerupt din nou, iar eu i-am luat-o în nume de rău, cum făceam pe vremea aia de fiecare dată când nu reuşeam să mă impun cum mi-aş fi dorit.

— Am avut un accident de maşină şi portofoliul a ars cu tot cu automobil.

— Sper că...

— Eu n-am păţit nimic. Dar Irene a fost prinsă înăuntru şi s-a ales cu nişte arsuri, a spus punând o mână pe piciorul femeii.

— Îmi pare...

Pictorul a dat din mână.

— Nu-i nimic grav. Şi oricum, s-a vindecat de mult.

5

Gundlach mi-a răspuns imediat la scrisoare. Mi-a spus că a fost înţeles greşit. Bineînţeles că pictorul putea să treacă pe la el şi să fotografieze tabloul. I-am transmis lui Schwind răspunsul şi am considerat capitolul închis.

Dar, o săptămână mai târziu, Schwind a apărut din nou. Era foc şi pară.

— V-a interzis accesul la tablou?

— Tabloul e deteriorat. Piciorul drept... zici că l-a ars cu bricheta.

— Cine? El?

— Da, Gundlach. Zice că a fost un accident. Dar nu a fost un accident. A făcut-o dinadins. Îmi dau seama de chestiile astea.

— Şi-acum ce doriţi?

— Ce doresc?

Femeia îl însoţea şi de data aceasta şi i-a pus din nou mâna pe braţ să-l liniştească. Dar el tot a ridicat tonul.

— Ce doresc? E tabloul meu. Am fost nevoit să-l vând şi acum atârnă pe peretele lui, dar e tabloul meu. Vreau să-l pictez din nou.

— V-aţi oferit să reparaţi tabloul?

— Nu mă lasă. Mi-a spus că nu-l deranjează defectul ăla mic şi că nu vrea să pun piciorul în casa lui, iar tabloul n-o să-l scoată din casă.

Toată povestea mi se părea un pic grotescă, dar cei doi mă priveau serioşi, aşa că le-am explicat, la fel de serios, că situaţia nu era deloc simplă din punct de vedere juridic. Că ar trebui ca el să aducă lucrării o modificare ce poate să pună în pericol interesele autorului ei, că interesele autorului ar putea fi protejate doar dacă un număr mai mare de persoane ar vedea lucrarea deformată şi că proprietarul poate

să facă ce-o vrea cu ea, dacă lucrarea este expusă doar pentru sine, în spaţiul privat.

— Aş putea să-i scriu din nou lui Gundlach şi să-i ofer tot felul de argumente juridice. Dar dacă o să se pună problema să ajungem în faţa tribunalului, eu zic că nu stăm deloc bine. Ce înfăţişează tabloul acela, de fapt?

— O femeie coborând nişte scări, spuse el uitându-se în jur prin biroul meu. E un tablou mare. Vedeţi uşa aia? E puţin mai mare decât ea.

— O femeie anume?

— E..., a făcut şi tonul i-a devenit îndărătnic, ...fosta soţie a lui Gundlach.

6

Gundlach mi-a răspuns din nou imediat. Îi părea rău pentru neînţelegere. Căzuse, bineînţeles, de acord cu pictorul în privinţa restaurării. Ce şi-ar fi putut dori mai mult decât asta, să-i restaureze pictorul însuşi tabloul deteriorat? Din casă n-avea cum să-l scoată, altfel pierdea asigurarea. Însă pictorul putea să vină la el când dorea. I-am transmis din nou artistului mesajul.

Devenisem curios, aşa că m-am dus la o librărie şi am întrebat dacă aveau ceva despre Karl Schwind. Asociaţia Artiştilor Plastici din Frankfurt organizase cu câţiva ani în urmă o expoziţie, ocazie cu care editaseră şi un mic catalog – mai mult de atât nu-mi puteau oferi. Nu mă pricep deloc la artă, aşa că nu-mi dădeam seama dacă picturile lui sunt bune sau proaste. Erau imagini cu valuri, cu un cer şi valuri, cu copaci; culorile erau frumoase şi totul era pictat estompat, fără contur, aşa cum văd eu lumea fără ochelari. Familiar şi totuşi nepământesc. În catalog apăreau şi numele galeriilor care au expus lucrările lui Schwind, precum şi premiile pe care le câştigase. Nu părea să fie un artist complet necunoscut, dar nici unul foarte consacrat; mai degrabă unul pe cale să se afirme. Mă privea de pe coperta a patra, prea corpolent pentru costumul pe care-l purta, prea trupeş pentru scaunul pe care stătea, prea voinic pentru coperta a patra.

N-a durat o săptămână şi m-a vizitat din nou, împreună cu femeia aceea. Chiar că era mare, mai mare decât mi-l aminteam de la prima vizită. Eu însumi am un metru nouăzeci şi sunt destul de zvelt – de fapt, ca şi azi, pe-atunci eram în formă ideală – iar el nu era mai înalt decât mine, dar părea atât de corpolent şi de ciolănos, încât aproape că mă simţeam firav pe lângă el.

— A făcut-o din nou.

Bănuiam ce s-a întâmplat, dar nu-mi stă în fire să le-o iau înainte clienţilor mei.

— Ce-a făcut?

— Gundlach a stricat iar tabloul. Am lucrat două zile la piciorul ăla şi într-a treia, când să termin, am descoperit o pată de acid pe sânul stâng. Vopseaua s-a dizolvat, s-a umflat, a făcut băşici – ce să mai, trebuie s-o curăţ, să grunduiesc şi să pictez din nou partea aia.

— Şi ce-a zis?

— Că sigur eu sunt vinovatul. Zice că a găsit printre lucrurile mele o sticluţă cu un lichid care miroase exact ca pata aia. Insistă ca tabloul să fie restaurat pe cheltuiala mea, dar nu de mine. În mine nu mai are încredere.

Pictorul m-a privit disperat.

— Ce să fac? Nu permit nimănui să se apropie de tablourile mele.

— Sunteţi dispus să corectaţi şi pata aceea?

Pricepeam din ce în ce mai puţin din povestea aceea.

— Pata? Nu-i nici o pată! E sânul stâng! a spus şi a apucat-o pe femeia de lângă el de sânul stâng.

Gestul lui m-a iritat, dar femeia a râs, deloc ruşinată sau încurcată, a râs veselă, cu gura un pic strâmbă şi cu o gropiţă în obraz. Era blondă şi mă aşteptam să aibă un râs cristalin. Dar era răguşit şi grav, întocmai cum îi era şi vocea. A spus: „Karl“ pe un ton plin de afecţiune, de parcă ar fi vorbit unui copil neastâmpărat şi nepoliticos.

— M-am oferit să repar tabloul. M-am oferit chiar să-l răscumpăr, la preţ dublu dacă-i nevoie. Dar nu vrea. Mi-a spus că nu vrea să mă mai vadă pe-acolo.

7

De data asta l-am sunat pe Gundlach. Mi-a vorbit pe un ton prietenos, spăşit.

— Nu ştiu cum de s-a întâmplat necazul. Dar nu încape îndoială că suferă din cauza asta şi că vrea să vadă tabloul cum era înainte. Asta vreau şi eu, şi nu poate să-l restaureze nimeni mai bine ca el. Nu i-am reproşat nimic şi nici nu-i pun la îndoială priceperea. E el mai sensibil aşa, a spus râzând. Mă rog, în comparaţie cu oamenii ca mine sau ca dumneavoastră. Pentru un artist, e o stare normală, probabil.

Schwind era şi uşurat, şi mâhnit.

— Să sperăm c-o să se rezolve.

Trei săptămâni n-am mai auzit nimic de el. Trei săptămâni a lucrat la tablou şi a retuşat sânul stâng. Când s-a dus să facă ultimele retuşuri, a aflat că tabloul căzuse peste noapte de pe perete, se lovise de măsuţa de fier pe care lăsase pensulele şi vopseaua, se decolorase, iar pânza se sfâşiase într-un loc.

Gundlach m-a sunat, furios la culme.

— Mai întâi acidul şi acum asta – o fi el mare artist, dar prea e neglijent. Nu am cum să-l oblig să-l mai repare o dată. Dar pot să trag nişte sfori, astfel încât să nu mai primească nici un contract până nu-l restaurează.

Însă ameninţările nu-şi aveau rostul. Schwind, care a trecut pe la biroul meu chiar în ziua aceea, era dispus – ba de-a dreptul dornic – să refacă pictura, chiar dacă i-ar fi luat două luni de muncă. Dar era deznădăjduit.

— Şi dacă repetă figura, ce fac?

— Vreţi să spuneţi că...?

— Ei, ştiu că el e vinovat. Credeţi că un pictor nu poate să sprijine un tablou de perete, astfel încât să nu se mişte? Nu, e clar, el l-a dărâmat şi tăietura

aia a făcut-o cu cuţitul. Marginile măsuţei sunt prea boante ca să taie atât de curat pânza, a mai spus, râzând amar. Ştiţi unde e tăietura? Aici.

De data asta n-a mai făcut demonstraţia pe femeia care îl însoţea, ci şi-a trecut mâna peste stomacul şi pubisul proprii.

— De ce-ar face una ca asta?

— Din ură. Urăşte tabloul care o înfăţişează pe nevastă-sa, o urăşte pe nevastă-sa şi mă urăşte şi pe mine.

— De ce să vă ura...

— Te urăşte pentru că l-am părăsit pentru tine, a spus femeia scuturând din cap. Nu urăşte tabloul. Puţin îi pasă de el. Dar vrea să te vadă, şi lucrul ăsta e posibil doar dacă mai strică ceva la el.

— Strică tabloul, în loc să se ia de mine? Ce fel de bărbat e ăsta?

Imediat, pictorul s-a ridicat revoltat în picioare. Apoi s-a aşezat la loc, cu umerii căzuţi.

Am încercat să-mi fac o idee despre ce auzisem. Ea îi fusese model şi apoi fugise cu el de acasă? Îl înlocuise pe bătrân cu tânărul pictor? L-a stors pe bătrân de tot ce s-a putut când au divorţat?

Dar nu de ea trebuia să mă ocup, ci de el.

— Uitaţi de el şi de tablou. Din punct de vedere legal, n-are ce să vă facă, iar ameninţările alea cu relaţiile lui nu le-aş lua în serios dacă aş fi în locul dumneavoastră. Renunţaţi la tablou, chiar dacă e dureros. Sau pictaţi unul nou – sper că nu e o propunere jignitoare pentru un pictor.

— Nu e o propunere jignitoare. Dar nu pot să renunţ la tablou. Şi poate că...

Stătea nemişcat şi numai expresia de pe chip i se schimba; încet-încet, disperarea, revolta şi dispreţul au început să se împrăştie şi chipul i-a devenit aproape copilăros, iar bărbatul greoi, cu cap şi mâini mari, ne privea plin de încredere.

— Ştiţi la ce mă gândeam? Poate că defectul ăla de pe picior chiar a fost un accident. Şi când Gundlach a văzut tabloul aşa, nu i-a mai plăcut. Cel puţin, la început. După care s-a gândit că dauna o să

risipească amintirile şi că, fără amintiri, viaţa lui o să fie mult mai uşoară. De-asta a stricat tabloul cu mâna lui. Doar că, dacă-l vede din nou la fel de frumos cum era la început, sigur o să-i placă iar.

— Mie Gundlach nu-mi lasă impresia unui om care s-ar lăsa sedus de un tablou.

Am aruncat o privire întrebătoare spre femeie, dar ea n-a spus nimic, nu m-a aprobat şi nici n-a scuturat din cap; doar îl privea pe Schwind, mirată şi îndrăgostită, de parcă i-ar fi citit gândurile copilăroase. Am încercat din nou.

— Îl lăsaţi să facă ce vrea cu dumneavoastră. El poate să strice tabloul ăla de câte ori are chef. Până la urmă, o să ajungeţi să nu mai aveţi timp să lucraţi la altceva.

Schwind m-a privit cu tristeţe.

— N-am mai pictat nimic nou de o jumătate de an.

8

Spusese că o să dureze o lună, maximum două să restaureze tabloul, dar eram convins c-o să-l revăd curând. Însă a trecut vara şi pictorul nu a mai apărut. În octombrie mi s-a repartizat un caz complicat, aşa că nu m-am mai gândit la el.

Până când, într-o dimineaţă, şeful de birou m-a anunţat că mă caută doamna Irene Gundlach. Avea pe ea o geacă, o bluză şi o pereche de jeanşi şi primul meu gând a fost că e îmbrăcată prea subţire pentru o zi de toamnă, dar când m-am uitat pe fereastră, am văzut că ceaţa de dimineaţă se risipise, cerul era senin şi frunzele castanilor străluceau aurii în soare.

Mi-a strâns mâna, apoi s-a aşezat.

— Sunt aici în numele lui Karl. Ar fi dorit să vă mulţumească personal, dar e într-o perioadă în care nu vrea să se lase tulburat de nimic. Gundlach a fost plecat câteva luni în SUA, nu l-a mai deranjat deloc, şi Karl nu numai că a restaurat portretul, dar a început chiar şi o lucrare nouă.

A râs.

— Mă bucur.

Femeia nu s-a ridicat încă, ci doar şi-a încrucişat picioarele.

— Trimiteţi factura pe numele meu, vă rog. Karl n-are bani, aşa că oricum mi-ar da-o mie.

A ghicit întrebarea din privirea mea, încă de dinainte să o formulez în gând.

— Nu trăiesc din banii lui Gundlach. Îi am pe-ai mei, a spus ea zâmbind. Mă întreb ce părere v-aţi făcut despre povestea noastră. Un bărbat bătrân şi bogat angajează un pictor tânăr s-o picteze pe nevasta lui, şi ea tot tânără. Cei doi se îndrăgostesc şi fug împreună. Ce clişeu, nu-i aşa?

A zâmbit din nou.

— Clişeele ne plac tocmai pentru că sunt adevărate. Deşi... oare Gundlach poate fi considerat deja bătrân? Iar Karl, un pictor încă tânăr?

Femeia a izbucnit în râs, iar râsul ei grav, deloc potrivit pentru o blondă cu ten palid şi ochi albaştri, luminoşi, m-a surprins din nou. Râdea cu ochii strâns închişi.

— Uneori, mă întreb dacă eu însămi mai sunt tânără.

Am râs şi eu.

— Păi, cum altfel?

Femeia a devenit serioasă.

— Când eşti tânăr, ai impresia că totul poate fi reparat, tot ce s-a stricat cândva, toate greşelile, toate eşecurile. Când nu mai ai sentimentul ăsta, când întâmplările şi experienţele tale devin ireversibile, înseamnă c-ai îmbătrânit. Eu, una, demult nu mai am sentimentul ăsta.

— Asta înseamnă că eu n-am fost tânăr niciodată. Mama mea a murit când aveam patru ani – cum aş fi putut să repar aşa ceva? Bunica n-a avut cum s-o aducă înapoi.

M-a privit făţiş cu ochii ei de culoarea azurului.

— N-aţi fost niciodată îndrăgostit, nu-i aşa? Poate că dumneavoastră aveţi nevoie să îmbătrâniţi, ca apoi să puteţi întineri. Ca să puteţi găsi sau regăsi totul într-o femeie: pe mama pe care aţi pierdut-o, pe sora pe care n-aţi mai avut-o, pe fiica la care visaţi.

Zâmbea.

— Atunci când suntem iubite cu adevărat devenim toate astea la un loc.

S-a ridicat.

— Ne mai vedem? Sper că nu. Vă rog, nu mă înţelegeţi greşit, dar dacă ne vedem din nou, înseamnă că lucrurile stau iar prost. N-aveţi uneori impresia că Dumnezeu devine gelos pe fericirea noastră şi simte nevoia să o distrugă?

9

Voiam s-o expediez spunându-mi că e prostuţă şi că spune bazaconii. Nu-mi păsa de unde avea banii, dacă erau ai lui Gundlach sau ai ei – oricum părea să aibă destui, fără să-i merite. Sigur n-avea nevoie să muncească pentru ei. Era o risipitoare şi o pierde-vară. Dar nu se lăsa expediată aşa de uşor. M-am trezit că nu pot să mi-o scot din cap – picioarele ei încrucişate, jeanşii şi bluza strâmtă, ochii de un albastru luminos, râsul calm şi răguşit, seninătatea, felul ei provocator şi derutant de-a fi. Începusem să fiu confuz încă din clipa când stătuserăm faţă-n faţă. Dar când am văzut tabloul din casa lui Gundlach, în ziua următoare, m-am pierdut definitiv.

Nu, mi-am spus, când Gundlach mi-a ieşit în întâmpinare, nu, ăsta nu-i un om bătrân. Nu părea să aibă mai mult de patruzeci de ani, iar cu excepţia perciunilor, avea un păr des şi negru, se mişca energic şi vorbea la fel.

— Vă mulţumesc că aţi venit. Eu şi clientul dumneavoastră nu ne înţelegem deloc, dar sunt sigur că o să mă înţeleg mai bine cu dumneavoastră.

Dacă ar fi fost după mine, nu m-aş fi deplasat până la Gundlach, în munţii Taunus. Aş fi insistat să vină el la mine dacă avea ceva de discutat. Dar Gundlach l-a sunat pe şeful de birou, iar acesta i-a promis c-o să-l vizitez.

— Cum? Să-l refuzaţi pe Gundlach? Mai aveţi multe de învăţat.

Apoi m-a lămurit cum e cu întreprinderile lui, cu averea şi influenţa pe care le are. Aşa se face că m-am deplasat până la el, am fost primit de majordom şi am aşteptat în antreu, călcându-mi pe mândrie.

Orgoliul mi-a mai fost rănit şi în clipa în care Gundlach m-a luat de braţ şi m-a condus în salon. În

dreapta erau nişte ferestre imense, cu vedere spre câmpie, în stânga, un perete acoperit de o bibliotecă, iar în faţa mea, tabloul, agăţat pe un perete alb. Am rămas ţintuit locului, n-am putut să mă stăpânesc, iar Gundlach mi-a dat drumul la braţ. Încă n-aţi fost îndrăgostit... când suntem cu adevărat iubite... fericirea pentru care ne invidiază Dumnezeu –toate lucrurile despre care îmi vorbise în ziua precedentă mi le promitea coborând goală scările.

— Da, a spus Gundlach. E o lucrare frumoasă. Dar parcă ar fi blestemată. Picioarele, sânii, pubisul – o stricăciune după alta.

A scuturat din cap.

— Oare s-a terminat cu stricăciunile? Eu nu sunt sigur. Dumneavoastră ce credeţi?

— Eu...

— Şi ce-o să se întâmple în cazul în care nu s-a terminat? Să-l tot invit pe Schwind aici? Nu mai vreau să-l văd în casa mea, iar el preferă să picteze tablouri noi, în loc să-l tot refacă pe ăsta vechi. Dar trebuie s-o facă, nu se poate abţine. Şi, ca să-l poată restaura, trebuie să-i permit accesul în casă, că aşa cere legea. Nu-i aşa?

Mi-a aruncat o privire fals prietenoasă. Avea şi el avocaţi şi ştia că poziţia legală a lui Schwind era contestabilă. Dar ştia şi că eram nevoit să mă prefac că n-ar fi aşa. N-aveam cum să-mi trădez clientul. Şi nu puteam nici să-i spun lui Gundlach că joacă un joc murdar cu clientul meu. Am dat din cap.

— Schwind ar vrea tabloul înapoi. Are impresia că, atâta timp cât se află la mine, n-o să-şi găsească liniştea nici el, nici tabloul. Şi nu credeţi că are dreptate când spune că toate obiectele îşi au locul lor, un loc de care aparţin? Iar dacă nu sunt la locul lor, n-are cum să fie linişte, nu? Nici tablourile, nici oamenii nu-şi găsesc liniştea...

— Dacă dumneavoastră aţi fi de acord, el ar fi mai mult decât bucuros să îl răscumpere.

— Da, asta mi-a spus şi mie. Dar pe vremea aceea s-au întâmplat mai multe lucruri care m-au determinat să nu fiu de acord. O vedeţi cum coboară

scările? Liniştită, senină, calmă? Când a ajuns aici, jos, liniştea i-a fost spulberată. Pentru că locul ei nu e acolo unde a ajuns.

— Soţia dumneavoastră nu-mi lasă impresia...

— Nu mă întrerupeţi!

A avut nevoie de câteva secunde ca să-şi revină din iritarea pe care i-o provocase îndrăzneala mea.

— Impresiile pot fi înşelătoare. Ce, tabloul ăsta nu vă lasă o impresie bună, cu toate că e blestemat? Nu contează impresia pe care v-o lasă soţia mea, ci faptul că şi-a pierdut liniştea. Contează s-o regăsească.

Am aşteptat, în caz c-ar mai fi vrut să spună ceva. Dar el nu făcea decât să stea şi să se uite la imagine.

— Nu înţeleg ce...

Gundlach s-a întors spre mine.

— Schwind trece mâine pe la mine. Până atunci, trebuie să dau jos de pe perete tabloul restaurat. Dacă păţeşte ceva între timp, iar Schwind apare din nou la dumneavoastră, fără nevastă-mea, şi vă roagă să pregătiţi o tranzacţie mai neobişnuită, faceţi-o. Chiar dacă lucrurile neobişnuite au tendinţa să ne distrugă. Uneori n-avem încotro şi trebuie să le facem. Oricum, trăim vremuri ciudate, nu-i aşa? Şi o afacere poate fi importantă, chiar dacă nu e dusă la capăt.

Nu-l înţelegeam, dar nu voiam să-i spun încă o dată că nu-l înţeleg. Gundlach şi-a dat imediat seama de asta, a râs, m-a luat din nou de braţ şi m-a condus înapoi în antreu.

— Nu mi-o luaţi în nume de rău, dar dumneavoastră, juriştii, sunteţi cam „simpli“, de cele mai multe ori. Îmi dau seama imediat când am de-a face cu cineva care are de înfruntat provocări mai... ieşite din comun.

10

În drum spre casă, mi-am dat seama că eram îndrăgostit de Irene Gundlach.

Ştiam asta, deşi n-aveam nici un fel de experienţă cu femeile. Îmi plăcuse cândva profesoara de matematică, o femeie micuţă cu ochi vii, glas limpede şi fuste scurte. O dată i-am lăsat în secret un trandafir roşu pe portbagajul bicicletei. Şi am mai avut o colegă de clasă pe care simţeam nevoia s-o privesc tot timpul şi, de fiecare dată când eram în oraş, speram s-o întâlnesc şi s-o abordez – ceva ce nu îndrăzneam la şcoală – imaginându-mi că avea să-mi răspundă bucuroasă. Uneori mă gândeam la ea zi şi noapte, mă întrebam ce face, ce aş putea să născocesc ca să mă bage în seamă şi să mă placă şi cum ar fi fost să fim împreună. Dar înaintea unui extemporal greu la matematică, pentru care trebuia să mă pregătesc temeinic, m-am hotărât să nu mă mai gândesc la ea, iar după extemporal vraja s-a risipit. La facultatea de drept, eram aproape numai băieţi şi cu studente de la alte facultăţi nu mă întâlneam. În vacanţe, lucram într-un depozit de piese de schimb ca să-mi plătesc taxele de studiu, iar acolo, în afară de stivuitori şi de alţi studenţi, nu lucrau decât femei adulte. Băteau apropouri obscene şi glumeau tot timpul cu noi, iar pe mine asta mă stânjenea şi nu ştiam cum să reacţionez. Îmi plăcea de o colegă mai liniştită decât celelalte, o femeie tânără, cu păr castaniu şi nişte ochi foarte expresivi şi trişti. În ultima zi de lucru, am aşteptat-o în faţa porţii depozitului. Când a ieşit, s-a dus glonţ spre un bărbat tânăr care stătea sprijinit de un copac, pe trotuarul de vis-a-vis.

Poate că dacă aş fi avut o mamă şi o soră, aş fi învăţat mai multe despre femei şi dragoste. Când a murit mama, tatăl meu m-a lăsat în grija părinţilor

lui, care probabil că ar fi vrut să mă răsfeţe, ca orice bunici, dar nu şi să fie nevoiţi să mă crească. Isprăviseră deja cu sarcina asta când şi-au crescut cei patru copii, iar de la mine nu mai aveau nimic de câştigat, aşa că au abordat toată povestea cu spirit practic şi limitându-se la strictul necesar. Nu că mi-ar fi lipsit ceva. Am avut parte de ore de pian şi de antrenamente de tenis, am luat cursuri de dans şi am făcut şcoala de şoferi. Dar bunicii mei mi-au dat de înţeles că mai mult de atât nu le puteam cere şi că, în rest, voiau să fie lăsaţi în pace.

O relaţie amoroasă, în mintea mea, însemna să cunosc o femeie, să ne placă unul de celălalt, să ne întâlnim, să ne plăcem şi mai mult, să ne întâlnim şi mai des, să devenim tot mai apropiaţi şi, în sfârşit, să ne îndrăgostim. Şi chiar aşa s-a şi întâmplat, câţiva ani mai târziu, cu soţia mea. Venise la firma noastră ca stagiară, era talentată şi avea o fire veselă, şi m-a lăsat s-o invit la restaurant, la operă, la muzee, la început o dată pe săptămână, apoi de mai multe ori, până când ne-am apropiat unul de celălalt şi ne-am căsătorit, după ce şi-a dat şi cel de-al doilea examen. Au trecut zece ani de când a murit. După ce copiii au crescut, s-a implicat în politica locală şi a devenit consilier orăşenesc. La câteva zile după ce a fost realeasă, a avut un accident cu maşina. Nici acum nu înţeleg cum a putut să intre într-un copac, conducând într-o după-amiază pe un drum naţional cu o alcoolemie de 1,6. Poliţia m-a întrebat dacă era alcoolică. De ce să fi fost alcoolică? Nevastă-mea?

Nimic nu mă pregătise pentru vehemenţa cu care tânjeam după Irene Gundlach şi, din fericire, n-am mai simţit-o niciodată după aceea. M-am întors la Frankfurt, dar pe drum a trebuit să opresc maşina şi să cobor, atât eram de emoţionat. Exista, aşadar, o fericire la care nici nu îndrăznisem să visez până atunci şi pentru care n-aveam nevoie decât de femeia aceea, de apropierea, de vocea, de goliciunea ei. Încă nu făcuse ultimul pas de pe treapta fostei ei vieţi spre una nouă – oare cum ar fi fost să-l facă spre a mea!

Şi cum ar fi fost dacă ar fi păşit în viaţa şi în braţele mele în fiecare dimineaţă!

11

Având în vedere că şeful agenţiei de detectivi nu mă sunase până miercuri seara, am decis să-l sun eu joi de dimineaţă. Am încercat de mai multe ori, fără succes, şi abia după ora zece am reuşit să dau de o secretară, care mi-a transmis numărul de mobil al şefului ei. Eu îmi imaginam că un detectiv priceput ar trebui să aibă o centrală cu personal care lucrează non-stop, sau măcar de dimineaţa, din zori.

— V-am spus că s-ar putea să dureze câteva zile.

— Trebuie să mă întorc în Germania chiar azi.

— Am numărul dumneavoastră. Îmi lăsaţi şi o adresă de e-mail? Vă anunţ imediat ce aflu ceva.

— O să fie nevoie să mă întorc iar încoace cu avionul?

Detectivul a râs.

— Asta depinde numai de dumneavoastră.

Avea un râs plăcut, care mi-a trezit în minte imaginea unui domn bătrân, cu burtă şi chelie. Să mă întorc iar cu avionul? – ce întrebare prostească. I-am dat adresa mea de e-mail şi am închis telefonul. Apoi m-am dus la fereastră şi m-am uitat spre port, spre clădirea Operei, cu pânzele ei de beton umflate, spre golfuleţul albastru cu vapoare mici şi mari şi fâşia de pământ înverzită din capăt, în spatele căreia se întindea marea. Soarele strălucea. Puteam să sar peste micul dejun, să iau prânzul mai devreme la restaurantul din Grădina Botanică şi apoi să mă întind iar în iarbă. Aş fi putut să cumpăr un rucsac mic de la magazinul de marochinărie pe lângă care trecusem când ieşisem din hotel, o carte dintr-o librărie şi o sticlă de vin roşu de la un butic, să citesc şi să beau, să adorm şi să mă trezesc.

M-am gândit la avionul pe care ar fi trebuit să-l iau în după-amiaza aceea, la sosirea din dimineaţa

următoare, la drumul spre casă, la descuiatul uşii, despachetat, duş, cititul corespondenţei în halat de baie, la felul cum mă rad şi mă îmbrac, la drumul până la firmă, la salutul angajaţilor. M-am gândit la vorbele pe care aveam să le schimb cu şoferul, care urma să mă întrebe dacă am avut parte de o călătorie plăcută, iar eu, dacă s-a mai întâmplat ceva nou la Frankfurt. M-am gândit la florile pe care secretara avea să le aşeze pe masa mea.

M-am gândit la ritualul întoarcerii acasă şi m-am întristat. Îl respectasem în toţi aceşti ani, iar anii în sine fuseseră nişte ritualuri bine respectate, caz după caz, client după client, contract după contract. Fuzionări şi preluări – astea erau lucrurile la care mă pricepeam şi pentru care eram căutat de clienţi, lucrurile pentru care semnam noi şi noi contracte. De-a lungul anilor, am învăţat toate întrebările care trebuie puse, toate punctele care trebuie abordate. Abordam mereu aceleaşi puncte şi puneam aceleaşi întrebări. Problemele apăreau doar în cazul când partea cealaltă încerca să mă păcălească, folosindu-se de cine ştie ce şiretlic. Dar între timp le-am învăţat şi şiretlicurile.

L-am sunat pe şeful agenţiei de voiaj din Frankfurt. Era prea târziu să-l mai găsesc la birou, dar ştiam că e acasă. Putea să-mi reprogrameze zborul de întoarcere, dar numai pentru o dată anume. Când voiam să mă întorc? Nu ştiam încă? Atunci avea să-l reprogrameze peste două săptămâni, şi în felul ăsta puteam să modificăm data când voiam, cu câteva zile înainte sau după. Mi-a urat şedere plăcută.

M-am îmbrăcat din nou cu costumul din ziua precedentă, şifonat şi plin de pete de iarbă şi de pământ. Dintr-odată, hotărârea de-a nu zbura în aceeaşi zi m-a înspăimântat. Dintr-odată, ritualurile pe care le îndeplineam la serviciu, la întoarcerile sau la plecările de acasă şi în timpul meu liber mi se păreau singurele care-mi împiedicau viaţa să se destrame. Cum să trăiesc fără ele? Oare n-ar fi fost mai bine să... Dar nu, n-am mai anulat reprogramarea zborului.

12

N-am putut să-mi petrec ziua în Grădina Botanică fără să mă duc şi la Art Gallery. Mă aflam din nou în faţa tabloului şi iarăşi mă stânjenea vederea acelei femei. Şi asta nu din cauză că era goală sau pentru că mi-ar fi adus aminte de ce se întâmplase cândva. Eram încurcat pentru că de data asta o vedeam într-o lumină diferită faţă de ziua în care o cunoscusem şi de cum o văzusem până în clipa aceea. Oare unde îmi fusese capul?

Femeia din tablou nu cobora scările ca să cânte la pian sau ca să bea ceai, şi nici ca să se întâlnească cu iubitul ei, care o aştepta fericit jos. Cobora scările cu capul înclinat şi cu ochii plecaţi, de parcă cineva ar fi forţat-o şi ea s-ar fi împăcat cu asta. De parcă s-ar fi împotrivit şi apoi ar fi încetat să o mai facă, înţelegând că acela care o obligă să se poarte astfel e prea puternic ca să poată fi înfruntat. De parcă ar fi înţeles că doar prin blândeţe, seducţie şi dăruire ar putea să obţină protecţie. Şi, făcând asta, se aştepta să fie pur şi simplu posedată. Dar poate chiar şi-o dorea? Fără să o recunoască faţă de sine şi cei din jur?

Odată, într-un muzeu, am văzut câteva tablouri din secolul al XIX-lea, reprezentând nişte sclave albe în haremuri arabe sau turceşti. Coloane, marmură, perne, evantaie, femei goale în poziţii lascive şi cu privirea insondabilă. Kitsch, m-am gândit. Oare şi femeia asta care cobora scările spre mine era un kitsch? Nu ştiu. Amestecul de violenţă şi seducţie, împotrivire şi abandon mă stânjenea. Nu mai văzusem femei în postura asta. Nu se potrivea cu impresia pe care mi-o lăsase cândva Irene Gundlach. Sau să fi înţeles eu totul greşit?

Nu voiam să mă gândesc la asta. Din fericire, aveam la mine cartea şi vinul roşu. Nu citesc romane,

doar cărţi de istorie. Între ceea ce s-a întâmplat cu adevărat şi închipuirile oamenilor există o diferenţă. Când citim istorie, învăţăm lucruri despre realitate, nu pierdem timpul cu fantasme uneori geniale, alteori insipide. Şi cine zice că romanele sunt mai pline de culoare decât cărţile de istorie nu îşi foloseşte fantezia îndeajuns şi nu se oboseşte să îşi imagineze personajele: pe Cezar care îl iubeşte pe Brutus ca pe propriul copil şi care moare înjunghiat de pumnalul lui, pe aztecii năpăstuiţi şi decimaţi de bolile albilor, înainte să apuce să-i înfrunte pe câmpul de luptă, pe femeile şi copiii care însoţeau armata lui Napoleon şi care, la traversarea râului Berezina, au fost călcaţi în picioare în zăpadă sau împinşi în râul îngheţat. Tragedii şi comedii, noroc şi ghinion, dragoste şi ură, fericire şi tristeţe – istoria ne oferă de toate. Romanele n-au cum să ne dea mai mult de atât.

Citeam despre istoria Australiei, despre deţinuţi în lanţuri, colonişti, asociaţii de dezvoltare rurală, căutători de aur, chinezi. Aborigenii au fost mai întâi contaminaţi şi apoi masacraţi, ca după aceea să li se ia şi copiii. A fost un gest bine intenţionat, dar care le-a cauzat multă suferinţă părinţilor şi copiilor acelora. Soţia mea obişnuia să spună că nu răul e opusul binelui, ci bunăvoinţa, şi avea dreptate. Dar opusul răului nu e reaua voinţă, ci binele.

13

Schwind a apărut la mine la birou în ziua următoare, exact cum prezisese Gundlach. Venea chiar de la el de acasă şi s-a aşezat pe scaunul din faţa mesei mele de scris, cu capul plecat şi mâinile împreunate. A stat aşa, fără să scoată o vorbă, până mi-am pierdut răbdarea. Nici când a început să vorbească n-a ridicat capul şi nu şi-a despreunat mâinile.

— Când am ajuns, tabloul atârna pe perete. I-am arătat lui Gundlach ce-am făcut şi el s-a uitat şi m-a lăudat. Apoi a scos un briceag, l-a deschis, a tăiat pânza, l-a închis şi l-a băgat în buzunar. Aş fi putut să intervin, pentru că a făcut toate astea cât se poate de calm. Dar eram ca paralizat. Apoi mi-a spus zâmbind: „O să reparaţi şi asta numaidecât“. Şi are dreptate, crestătura e mică şi e pe scări. „Dar nu vă veţi găsi liniştea decât după ce vă recuperaţi tabloul, iar eu, ce-i al meu. Mergeţi la avocatul dumneavoastră şi rugaţi-l să vă întocmească un acord.“ „Un acord?“ l-am întrebat. Mi-a spus: „Trebuie să procedăm corect“.

A ridicat privirea şi s-a uitat la mine.

— Puteţi să faceţi asta? Să redactaţi un acord conform căruia el e obligat să-mi înapoieze tabloul şi eu, pe Irene?

Eu nu am zis nimic, dar mi-a citit groaza pe chip.

— Trebuie să recuperez tabloul, trebuie! Credeţi că-l las pe Gundlach să-l strice iar? Sau să-l distrugă de tot? N-ar fi trebuit să i-l vând, ar fi trebuit să-i dau banii înapoi şi să-l confisc atunci când am început povestea aia cu Irene. Am fost un fraier, Dumnezeule, ce fraier! Acum îmi dau seama că nu pot să pictez decât dacă decid eu însumi ce se întâmplă cu pictura aceea. Am distrus câteva lucrări.

Pentru că ceva nu era în regulă cu ele. Dar tabloul ăsta e bun. Într-o bună zi o să fie expus în Luvru sau în Muzeul Metropolitan sau în Ermitaj. Nu mă credeţi? Aveţi dreptate, poate că am nevoie de bani şi o să mă bucur dacă o să-l pot vinde în Berlin, München sau Köln. Şi ce dacă? În cazul ăsta, o să expună un alt tablou de-al meu în Metropolitan. Şi într-o zi o să se organizeze o expoziţie la New York cu cele mai bune lucrări de-ale mele, iar cei de la Berlin o să le împrumute americanilor tabloul.

Vorbea tot mai exaltat şi tot înălţa, cobora, desfăcea şi strângea pumnii. Dintr-odată, a început să râdă.

— Poate c-o să merg la vernisaj şi o să-mi amintesc de dumneavoastră când o să văd tabloul.

A râs din nou şi a dat din cap.

Apoi a început iar să se agite.

— Dar lucrarea n-o să ajungă la New York fără ca Berlinul să mă întrebe dacă sunt de acord. N-o să mai vând nici un tablou fără să-mi rezerv dreptul de-a decide ce o să se întâmple cu el, cui o să fie vândut mai departe sau împrumutat. Sigur aveţi impresia, că nici un cumpărător n-o să fie de acord cu pretenţiile astea... Cumpărătorii o să se bată pentru tablourile mele şi o să fie de acord cu tot ce-o să le cer. Ştiu, nu mă credeţi. Nu credeţi că, într-o bună zi, o schiţă pe care o s-o desenez pe caietul dumneavoastră o să vă îmbogăţească. Preferaţi să fiţi plătit de Irene. Nu mă consideraţi suficient de talentat şi de perseverent, credeţi că sunt prea excentric pentru piaţa de artă.

Voiam să-l contrazic, dar mi-a făcut semn să nu-l întrerup.

— Poate dacă ar picta în stil abstract, vă spuneţi, sau măcar ca Andy Warhol. Cutii de supă sau sticle de Cola sau pe Marilyn Monroe – asta vă place, recunoaşteţi că asta vă place. Aici, la birou, aveţi gravuri vechi, iar acasă, Goethe sau Beethoven pictaţi de Warhol, şi asta pentru că vreţi să demonstraţi că sunteţi cultivat, dar nu şi demodat, ci din contră, deschis la tot ce-i modern. Nu-i aşa?

Îmi vorbea pe un ton dispreţuitor şi mă privea cu duşmănie. Aş fi vrut să-i explic ce tablouri aveam în locuinţa mea şi de ce, dar mi-am dat seama că nu-l privea şi că n-avea decât să-şi facă ce impresie voia despre mine.

— Tabloul acela e mai important decât prietena dumneavoastră?

— Habar n-aveţi despre ce vorbiţi. Ce ştiţi dumneavoastră despre tabloul meu? Ce ştiţi despre femeia aia? Nimic, nici despre tablou, nici despre femeie. Poate că vrea să se întoarcă la soţul ei. La confortul pe care i-l oferă – servitori, călătorii, echitaţie, tenis, bani. V-aţi întrebat vreodată cum stau lucrurile? Ce-o să facă dacă i se termină banii şi tablourile mele nu se vând încă suficient de bine? O să lucreze ca ospătăriţă? Ca femeie de serviciu? În vreo fabrică? Şi, oricum, ce vă priveşte pe dumneavoastră?

— Eu sunt cel care trebuie să întocmească acordul; un acord dezgustător. Iar dumneavoastră mă întrebaţi ce mă priveşte?

— Staţi aşa. Irene Gundlach e o femeie în toată firea. Indiferent ce-aţi scrie în acordul ăla, indiferent ce-am semna soţul ei şi cu mine – e liberă să facă ce vrea. Dacă eu îi spun că s-a terminat şi Gundlach, că e iar iubita lui, ea poate să-i zică să se ducă la dracu', şi mie, că nu mă crede. Nu, nu-mi vorbiţi mie de lucruri dezgustătoare. Doi bărbaţi nimeresc într-o încurcătură cât ei de mare şi încearcă s-o scoată la capăt, dar singura care poate să-i ajute e femeia. E o poveste veche de când lumea.

După ce a rostit ultima replică, s-a liniştit. Era tot tăios, dar se stăpânea. Apoi s-a ridicat.

— Am căzut de acord în privinţa tuturor formalităţilor. Hotărâţi dumneavoastră când şi unde o să aibă loc ceea ce trebuie să aibă loc. Aveţi numărul meu.

14

Dacă un client m-ar aborda azi cu o cerere ca asta, i-aş arăta uşa în secunda următoare. Dar pe vremea aceea nu ştiam ce să zic, aşa că atunci când Schwind a părăsit încăperea, am rămas mut.

Oare să discut cu unul dintre asociaţi? Dar aprecierea de care mă bucuram în cadrul firmei se datora parţial şi faptului că nu ceream niciodată ajutorul colegilor, ci îmi rezolvam problemele singur. Mi-am adus aminte de judecătorul pentru care lucrasem ca stagiar şi de care mă simţeam foarte apropiat. Dar nu-mi dădeam seama ce i-aş putea spune.

A sunat telefonul şi şeful de birou mi-a făcut legătura cu Gundlach. Oare o fi angajat vreun detectiv care urmărea toate mişcările lui Schwind şi îi raporta cine intră şi iese din firmă?

— Vă gândiţi de unde să începeţi? Nu vreau să-mi bat joc de munca dumneavoastră. Dar permiteţi-mi să vă dau un sfat pentru efectuarea formalităţilor. Cel mai bine ar fi să veniţi la mine, cu Irene şi cu Schwind. Stăm puţin de vorbă, Schwind duce tabloul în maşină şi urmează să se întoarcă s-o ia şi pe Irene. Doar că nu se mai întoarce, ci pleacă fără ea. Şi când eu îi explic ei că Schwind a înlocuit-o cu tabloul, o să-şi dea seama lângă cine îi e locul.

— Şi ce se întâmplă dacă nu-şi dă seama?

Gundlach a început să râdă.

— Lăsaţi asta în grija mea. O cunosc. M-a părăsit într-o perioadă grea din viaţa noastră şi şi-a închipuit că n-o să găsească dragostea adevărată lângă mine, ci lângă el. Dar după schimb, o să-şi dea seama cum stau lucrurile, de fapt.

N-am spus nimic.

— Alo? Da, nu mă credeţi şi vă întrebaţi ce o să se întâmple dacă, totuşi, n-o să-şi dea seama. Nu vă

faceţi griji, n-o s-o leg cu lanţuri şi n-o s-o încui în pivniţă. Dacă vrea un onorariu, o să-l primească, a spus, iar tonul i-a devenit autoritar. Aşa că scrieţi acordul ăla, lăsaţi-mă să-l semnez împreună cu Schwind şi aranjaţi întâlnirea, a adăugat şi a închis telefonul.

S-o lege cu lanţuri şi s-o încuie în pivniţă? Nu, nu la asta mă gândisem. Dar ce se întâmpla dacă o răpea şi o ducea undeva? În casa lui de la ţară sau pe insula aia pe care o avea în Marea Egee? Poate o droga şi ea se trezea pe iahtul lui sau în avionul privat şi, neavând ce să mai facă, îmi trimitea o carte poştală în care îmi scria că se delectează cu cea de-a doua lună de miere cu Gundlach.

Mi-am imaginat discuţia, încăierarea şi anestezierea. O s-o facă singur? Sau o să-l pună pe majordom s-o ţină, în timp ce el îi acoperă faţa cu batista cu cloroform? O s-o care împreună la maşină? Gundlach o să conducă? Apoi mi-a trecut prin cap o altă variantă. Dacă Schwind nu vrea decât să-l păcălească pe Gundlach? Dacă îi dezvăluie tot planul? Dacă ea îl ajută să recupereze tabloul, ca apoi să fugă cu el? Dar Gundlach nu se lasă şi îşi pune oamenii să-i urmărească, să-l prindă pe Schwind şi s-o răpească pe Irene. Sau o să fie atât de furios, încât n-o s-o răpească, ci o s-o pedepsească şi pe ea? O să fie bătută, violată, torturată? Nu, Schwind sigur e conştient că nu poate să-l păcălească pe Gundlach. Schimbul avea să aibă loc negreşit.

15

Gundlach s-a retras din afaceri abia acum câţiva ani, lăsând-o pe fiica lui să se ocupe de ele. A fost un întreprinzător genial care s-a extins cu succes în Europa de Est, America şi China, a servit drept consilier economic după reunificarea Germaniei, pe vremea lui Kohl şi a lui Schröder şi, dacă ar fi vrut, ar fi putut ajunge preşedintele Federaţiei Industriei Germane. Ne-am mai întâlnit când şi când la diverse evenimente sociale. Nu s-a ţinut de promisiunea că, dacă aveam să mijlocesc afacerea aceea între el şi Schwind, urma să mă ajute să avansez.

Ei bine, am aranjat întâlnirea între Gundlach şi Schwind, exact aşa cum şi-au dorit. Am întocmit acordul, am formulat cererea de schimb respectând sugestiile lui Gundlach şi i-am pus să semneze. Tranzacţia urma să aibă loc duminica, la ora 17.

Şi am hotărât să o previn pe Irene Gundlach. Dar cum să fac? Oare s-ar fi cuvenit s-o chem la firmă? S-o rog să vină singură? Şi dacă Schwind voia s-o însoţească? Sau dacă avea să i se pară ciudată propunerea şi nu venea deloc? Ştiam unde stă, aşa că mi-am luat o zi liberă şi am parcat maşina în aşa fel încât să pot ţine sub observaţie intrarea în blocul vechi de chiriaşi, cu mai multe etaje. N-a trebuit să aştept mult; pe la 9, Irene a ieşit pe uşă şi a luat-o drept înainte de-a lungul străzii, în timp ce eu o urmăream de pe trotuarul celălalt. Am luat metroul spre centru şi, în înghesuiala de la coborâre, s-a ivit ocazia perfectă pentru o întâlnire aparent întâmplătoare.

— Ce bine că ne-am întâlnit! Cazul nostru a luat o întorsătură nouă, despre care aş fi vrut să discut cu dumneavoastră. Aveţi un minut?

Era surprinsă? A reacţionat cu calm, a zâmbit şi a spus:

— Trebuie să traversez podul. Mă însoţiţi?

Am luat-o prin oraşul vechi, am traversat podul şi am discutat despre felul cum se schimba oraşul, alegerile care se apropiau şi toamna frumoasă. Ceaţa dimineţii atârna încă deasupra râului, dar frunzele colorate ale copacilor străluceau deja în soare. I-am amintit că era soare şi când a trecut pe la firmă.

Ne-am aşezat pe o bancă şi i-am povestit despre vizita mea la Gundlach, despre vizita lui Schwind la birou şi despre acordul pe care-l întocmisem şi pe care îl semnaseră ei. I-am povestit şi de temerile mele legate de ce i-ar fi putut face Gundlach, dacă nu era de acord cu el. Nu ştiam ce impresie îşi face femeia despre tot ce-i povestesc. Nu m-am uitat la ea. Mă uitam la oraşul de dincolo de râu, la ceaţa care se destrăma în fuioare din ce în ce mai subţiri. Când am început să vorbesc, oraşul era încă învăluit în pâclă. Când am terminat, strălucea în soare.

Când în sfârşit m-am uitat la ea, avea lacrimi în ochi, aşa că mi-am ferit repede privirea.

— Nu face nimic, a spus pe un ton în care nu se simţea nici urmă de plâns, sunt doar nişte lacrimi. Apoi m-a întrebat: Ce rost are acordul ăla? Cu ce-i încălzeşte?

— Cred că Gundlach voia să dea un aer formal şi imperativ înţelegerii, chiar dacă nu e un document legal. Probabil că într-o altă epocă l-ar fi provocat la duel pe Schwind.

— Şi dumneavoastră? Cu ce vă alegeţi?

— Dacă nu l-aş fi întocmit eu, Gundlach ar fi găsit un alt avocat. Şi nu ştiam ce au de gând cu dumneavoastră.

— Dar puteţi să faceţi asta ca avocat? Să fiţi reprezentantul legal al unuia, să vă târguiţi în paralel cu celălalt şi apoi să-mi dezvăluiţi mie totul?

— Puţin îmi pasă.

Irene a dat din cap.

— Duminică, aşadar... Nu, iaht sau avion privat nu are soţul meu, şi nici vreo insulă. Dar o casă la ţară, asta da. Ar fi în stare să mă drogheze şi să mă târască până acolo? Asta nu ştiu.

— Soţul dumneavoastră? Nu sunteţi divorţaţi?

— Nu vrea să divorţeze, iar avocaţii lui tărăgănează procesul.

Tonul ei a devenit iritat. Nu ştiam dacă e din cauza indiscreţiei mele sau a împotrivirii lui Gundlach.

— Îmi pare rău.

— Nu trebuie să vă scuzaţi tot timpul.

— Eu...

Voiam să-i spun că nu mă scuzam chiar tot timpul. Dar am lăsat-o baltă. Stăteam acolo, neştiind cum să-i spun ce voiam să-i spun de fapt: că aş fi ajutat-o fără să crâcnesc, că aş fi făcut orice pentru ea, că aş fi sacrificat orice, că o iubeam.

— În ce încurcătură am nimerit cu bărbaţii ăştia ai mei! Unul vrea să mă vândă, celălalt, să mă răpească, a spus, apoi a râs. Şi dumneavoastră? Dumneavoastră ce vreţi?

M-am înroşit.

— Eu... acum sunt şi eu implicat în situaţia asta în care aţi nimerit şi aş vrea să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să vă scap de ea. Dacă aş putea... Dacă m-aţi lăsa...

M-a privit – surprinsă, emoţionată, compătimitoare? Nu ştiam ce să înţeleg din căutătura aceea. Apoi a zâmbit, m-a mângâiat pe cap, ceafă şi umeri şi m-a îmbrăţişat scurt.

— Am nimerit între doi tipi răi, dar nu sunt pierdută. Vine un cavaler curajos şi mă salvează.

— Vă bateţi joc de mine? N-am zis c-aş fi cine ştie ce cavaler. Sunt... eu... te iubesc.

16

„Te iubesc“ – mi-am dat seama imediat că „te“ ăla nu suna deloc bine. Dar „vă iubesc“ ar fi sunat la fel de ridicol. Probabil că dacă „te iubesc“ nu sună bine, ar fi cazul să ne ţinem gura. Dar uneori gura dezvăluie tot ce se ascunde în inimă. Voiam să scap de falsitatea aia, să fac acel „tu“ să pară firesc declarându-i dragostea mea.

— S-a întâmplat când ai venit singură la birou. Mi-ai vorbit despre iubire, despre cum e o femeie când e iubită cu adevărat – amantă, mamă, soră, fiică – şi despre fericirea în dragoste pe care o invidiază până şi Dumnezeu. Ai zâmbit cu un zâmbet vesel, dureros, înţelept, în care se ascundea o promisiune... Nu, nu mi-ai promis nimic, nu ţi-am cerut nimic, nu m-am agăţat de tine, departe de mine gândul. Promisiunea ta era... o promisiune cosmică; ştiu, ai vorbit despre femei şi dragoste în general. Dar... pentru mine, tu eşti femeia perfectă şi să te iubesc sau să fiu iubit de tine – asta ar fi...

— Şşşt! a făcut ea punându-şi din nou braţul pe după umerii mei şi trăgându-mă spre ea. Şşşt!

Am tăcut, sperând ca îmbrăţişarea noastră să nu se sfârşească niciodată. Am închis ochii.

— Dacă vrei să mă ajuţi cu adevărat...

— Da?

Am deschis ochii.

— Ai putea să...

Apoi nu a mai spus nimic, ci doar a luat braţul de după umerii mei şi s-a îndreptat de spate. La fel am făcut şi eu.

În cele din urmă, a început să vorbească, mai întâi ezitant, apoi din ce în ce mai hotărât:

— Când o să plecăm spre Gundlach duminica asta... Karl n-o să vrea să meargă cu maşina mea, ci cu dubiţa lui, un Volkswagen. Pot să... aş putea să-ţi

dau cheile mele de la Volkswagen şi, după ce-am intrat în casă la Gundlach, tu te furişezi în dubiţă şi te ascunzi după volan. Când Karl scoate tabloul din casă, îl încarcă în dubă şi închide uşa... Totul depinde de tine, de cât de repede demarezi. Trebuie să dispari în secunda următoare. Dacă Karl reuşeşte să deschidă vreo uşă şi să sară în maşină, s-a terminat. Dacă nu... Sunt sigură că o să creadă că Gundlach l-a tras pe sfoară, o să se întoarcă în casă, o să-l acuze, şi în timp ce ei doi se ceartă, eu pot să fug. Mai în vale, lângă casa lui Gundlach, strada ia o curbă unde se termină grădina. Poţi să mă aştepţi acolo. O să sar peste zid şi o să mă urc lângă tine.

Am încercat să am o reacţie cât mai calmă cu putinţă, să fiu la fel de calm cum fusese ea când îşi ticluise planul.

— Schwind o să parcheze în aşa fel încât să pot fugi cu uşurinţă?

Irene a dat din cap.

— De asta o să mă ocup eu. Şi nu trebuie să-ţi faci griji nici în privinţa porţii; de obicei, e încuiată doar peste noapte.

Mi-a zâmbit.

— Dacă demarezi imediat ce închide uşa şi apoi fug şi eu în clipa în care încep să se ia la păruit bărbaţii ăştia ai mei, o să reuşim.

Nu voiam să-mi vorbească despre bărbaţii ei, dar nu am spus nimic. Mi-am imaginat terenul în pantă din faţa casei lui Gundlach, drumul de acces de la poartă până la casă, vegetaţia, parcarea. Da, trebuia să mă strecor în duba aia. Nu ştiam ce-o să se întâmple dacă n-o să ne iasă. Ştiam doar că întreceam o limită pe care n-o mai întrecusem niciodată. Dar eram hotărât.

— După ce te urci lângă mine unde mergem?

M-a mângâiat din nou pe cap.

— Tu unde crezi?

17

Ce putea să însemne asta, dacă nu că aveam să mergem la mine? Eram fericit. Eram făcuţi unul pentru celălalt. Aveam să acţionăm împreună, să câştigăm împreună, să fugim împreună. Nici nu trebuia să fugim, puteam să şi rămânem pe loc – ce-ar fi avut să-i reproşeze? Şi mie ce-ar fi avut să-mi reproşeze? Visam la viaţa noastră împreună. Mă întrebam dacă urma să locuim într-un apartament mare sau într-o căsuţă, dacă îi plăcea să grădinărească, dacă gătea, ce făcea, de fapt, de dimineaţa până seara, dacă îi plăcea să călătorească şi dacă da, unde, dacă îi plăcea să citească şi dacă...

— Trebuie să plec.

Irene s-a smuls din visarea mea şi s-a ridicat.

M-am ridicat şi eu.

— Pot să te însoţesc?

— Sunt doar câţiva paşi.

A arătat spre muzeul de artă meşteşugărească.

— Tu...?

— Acolo lucrez. Design.

Brusc, mi s-a făcut frică. Femeia frumoasă cu care visam c-o să trăiesc avea deja o viaţă a ei. Avea o slujbă, câştiga sau moştenise bani, avusese bărbaţi, iar Gundlach şi Schwind fuseseră decizii conştiente, nu greşeli. A spus „design“ scurt, fără să adauge altceva, de parcă n-ar fi vrut să aflu despre ea mai mult decât era necesar.

— Când îmi dai cheia?

— O las în cutia poştală. Unde stai?

I-am dat adresa mea.

— Trebuie să suni. Cutiile poştale sunt în casa scărilor. Când vii?

— Nu ştiu. Dacă nu eşti acasă, o să sun la interfon până îmi deschide cineva.

Apoi a plecat. A luat-o pe faleză, a traversat strada şi a intrat în muzeu. Când a traversat şi s-a asigurat că nu vine nici o maşină, uitându-se în stânga şi dreapta, ar fi putut să se uite şi spre mine şi să-mi facă cu mâna. Dar nu s-a uitat.

M-am aşezat din nou pe bancă. Oare ar fi trebuit să mă duc la firmă şi să transform ziua aceea fragmentată într-una de muncă? N-aveam chef. Când, în Grădina Botanică, mi-am amintit de ziua aceea de pe malul râului, mi-am dat seama că nu mai făcusem asta niciodată după aceea: să irosesc, pur şi simplu, o zi. Sigur că am mai avut zile în care n-am lucrat, când eram cu logodnica şi, apoi, soţia mea sau cu copiii. Dar cu ei făceam lucruri care îşi aveau rostul pentru sănătatea noastră, aveau scop educativ sau erau menite să ne apropie mai mult unii de alţii. Erau activităţi plăcute, desigur, schimbări de ritm binevenite după zilele de lucru. Dar să stau pur şi simplu, să mă uit în zare şi să visez cu ochii deschişi, ore în şir, apoi să caut un restaurant cu mâncare şi vin bune, să mă plimb puţin şi să mă aşez iar undeva, să clipesc în soare şi să stau să fantazez – asta n-am mai făcut-o decât atunci şi, după aceea, în Sydney.

Mă întreb la ce visam în ziua aceea. Mai mult ca sigur la viaţa alături de Irene. Dar nu numai la asta. Trebuie să mă fi gândit şi atunci la trecut, întocmai cum mă gândesc acum. Poate că trecutul căpătase un chip nou din simplul motiv că tocmai aveam să-mi găsesc fericirea. Poate că anii copilăriei petrecuţi la bunici nu mi se mai păreau lipsiţi de dragoste, ci un drum spre libertate. Poate că în viaţa mea profesională nu mai simţeam presiunea, ci doar laurii succesului, poate că în relaţiile mele neîmplinite cu femeile nu mai vedeam eşecul, ci doar promisiunea.

Nu mă plâng că am îmbătrânit. Nu-i invidiez pe tinerii care n-au dat încă piept cu viaţa; eu, unul, nu aş mai vrea să dau piept cu ea. Dar îi invidiez pentru că trecutul pe care l-au lăsat în urmă e scurt. În tinereţe, ne putem uita în urmă la trecut şi să îl vedem pe tot. Putem să-i dăm un sens, chiar dacă e unul care se schimbă neîncetat. Eu, când mă gândesc

la trecut, nu ştiu care parte a lui a fost o povară şi care, un dar, dacă succesul a meritat sacrificiul, câte dintre relaţiile mele amoroase au fost împlinite şi câte, eşecuri.

18

M-am dus şi vineri să văd tabloul. Galeria de artă era plină de elevi şi eleve, de profesori şi profesoare. Îmi plăceau forfota şi zumzetul vocilor, strigătele lor; îmi aduceau aminte de pauzele din curtea şcolii şi de zilele de vară petrecute la ştrand. În faţa tabloului stăteau câţiva adolescenţi, care comentau silueta femeii. Nu-i aşa că are şoldurile prea late, pulpele prea groase, picioarele prea scurte şi sfârcurile plasate aiurea? Nu m-am dus lângă ei, dar m-am oprit suficient de aproape, încât prezenţa mea să îi stinghereacă şi să plece de-acolo.

Eu, unul, nu-i găsisem nici un defect. Dar n-o mai vedeam cu aceiaşi ochi ca data trecută. Într-adevăr, întruchipa şi acum blândeţea, seducţia şi abandonul. Nu se mai împotrivea. Dar nici nu renunţase cu totul. În poziţia capului, în felul în care îşi ţinea ochii plecaţi şi gura închisă, se ascundeau o împotrivire secretă, un refuz şi o sfidare de netăgăduit. N-avea să-i aparţină niciodată celui care i se impunea cu forţa. Avea să-i facă jocul. Dar, până la urmă, avea să se elibereze de el.

Oare aş fi putut să-mi dau seama de asta încă de când l-am văzut prima oară şi să ghicesc ce avea să se întâmple mai departe? Am zăbovit foarte puţin în salonul lui Gundlach şi, cum eram nevoit să-l ascult, n-am apucat să mă uit pe îndelete la tablou. Ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi putut să-l privesc vreme mai îndelungată? Mi-aş fi dat seama?

N-a venit în seara zilei în care ne-am întâlnit. Mi-am luat liber şi în ziua următoare; voiam să mă găsească acasă când îmi aducea cheia. M-am dus devreme la cumpărături şi, când m-am întors, m-am uitat cu inima strânsă în cutia poştală. Încă nu venise cu cheia. Sunt o persoană ordonată, chiar pedantă, aşa că n-a trebuit să fac curat în casă de dragul Irenei

Gundlach. Dar am pus flori în vază şi nişte mere într-un bol. Şi, fiindcă mă gândeam că n-o să-i placă pedanteria, am lăsat câteva dintre mere să se rostogolească pe masă, am împrăştiat nişte cărţi şi reviste pe lângă fotoliu, pe podea, şi am răsfirat un manuscris pe birou.

A venit şi ziua de sâmbătă. A sunat cineva la uşă şi am ştiut că e ea, fără să mă uit pe geam. N-am apăsat butonul interfonului, ci am coborât scările în fugă şi i-am deschis.

— Voiam doar să...

Avea cheia în mână.

— Vino puţin până sus. Trebuie să stăm de vorbă.

A urcat cu paşi repezi scările, în faţa mea, iar eu m-am uitat la picioarele ei în pantofi cu talpă joasă, la gambele ei goale, la pulpele şi la fundul ei, acoperite de pantaloni strâmţi, care se terminau chiar sub genunchi. Uşa apartamentului era deschisă şi Irene a intrat, s-a uitat în jur, apoi a mai făcut un pas ca şi când ar fi fost cel mai firesc lucru din lume. S-a dus în încăperea cea mai mare, pe care o foloseam drept cameră de lucru şi sufragerie, s-a apropiat mai întâi de fereastră, s-a uitat în stradă, apoi spre masa de scris, unde a văzut manuscrisul.

— Ce scrii?

— Curtea Supremă de Justiţie a dat o decizie referitoare la drepturile de autor...

Nu puteam să continui. Acolo, jos, n-o luasem în braţe şi aş fi vrut s-o fac acum, dar mi se părea că sunt fals, că zâmbetul meu n-are nici pic de şarm, că am braţele prea lungi şi mâinile prea mari, că mişcările-mi sunt stângace, aşa că n-am îndrăznit.

— Drepturi de autor, aha... Despre ce voiai să discutăm?

— Nu vrei să iei loc? Vrei o cafea sau un ceai sau...

— Nu, nimic, mulţumesc, trebuie să plec.

Dar s-a aşezat pe fotoliul înconjurat de cărţile şi revistele mele, iar eu m-am aşezat pe cel din faţa ei.

— Dacă mâine mă duc la Gundlach... Stă într-un cartier de bogătaşi. Crezi c-o să fie suspect dacă parchez pe o stradă din zonă? Bate la ochi dacă mă plimb prin cartier? Oamenii se ştiu între ei? Crezi că ar recunoaşte un străin?

— Lasă maşina în satul prin care treci în drum spre Gundlach. De-acolo, mai ai o jumătate de oră de mers pe jos, maximum. Ţi-e frică? m-a întrebat, aruncându-mi o privire iscoditoare.

Am scuturat din cap.

— Sunt fericit. Că tu şi cu mine... Ştii, ce ţi-am spus acum două zile... Te-am luat prin surprindere. Mi-ar plăcea s-o spun din nou şi să mă exprim mai clar, dar mă tem că ai percepe-o ca pe un atac, aşa că mai bine aştept până când o să avem tot timpul din lume. Nu, nu mi-e frică. Dar ţie?

Irene a râs.

— Că n-o să reuşesc? C-o să mă înjure? C-o să mă sechestreze?

— Nu ştiu. Ce vrei să faci cu tabloul?

— Nimic, atâta timp cât încă nu-l am, a spus ea şi s-a ridicat. Trebuie să plec.

Unde, mi-ar fi plăcut s-o întreb, şi dacă mă iubea şi ea sau dacă m-ar fi putut iubi într-o zi, dacă se mai culca cu Karl Schwind şi cum aveam să procedăm în duminica aia, când ne trezeam cu tabloul în maşină. Dar n-am întrebat-o nimic din toate astea. M-am ridicat, am luat-o în braţe şi ea nu s-a lipit de mine, dar nici nu s-a ferit, şi când s-a eliberat din strânsoare, m-a sărutat pe obraz şi m-a mângâiat pe cap.

— Eşti un băiat cumsecade.

19

Chiar nu îmi era frică. Ştiam că e ilegal ce fac şi că dacă mă prindeau, cariera mea de avocat s-ar fi terminat definitiv. Dar nu-mi păsa. Eu şi cu Irene ne-am fi făcut o altă viaţă, una mai bună. Am fi putut emigra în America, eu aş fi lucrat noaptea ca ospătar şi ziua aş fi studiat, şi în scurt timp m-aş fi ridicat iar, ca jurist, medic sau inginer. Şi dacă americanii n-ar fi vrut să aibă de-a face cu un avocat cu dosar penal, puteam să emigrăm în Mexic, de ce nu? Engleza şi franceza mi s-au părut uşoare la şcoală; eram sigur că aş învăţa şi spaniola la fel de uşor.

Dar înainte să adorm, am început să tremur de îmi clănţăneau dinţii. Tremuram şi după ce m-am acoperit cu toate păturile pe care le-am găsit prin casă. Într-un final, am adormit. Dimineaţa, m-am trezit leoarcă într-un pat umed de transpiraţie.

Mi-am revenit. Mă simţeam uşor şi, în acelaşi timp, de parcă aş fi avut o putere imposibil de înfrânat. Era o senzaţie minunată, ieşită din comun. Nu-mi amintesc să mă mai fi simţit vreodată aşa, nici înainte, nici după asta.

Era duminică. Am luat micul dejun pe balcon. Soarele strălucea, păsările cântau în castani şi dinspre biserică se auzeau clopotele. Mă gândeam la căsătorie; mă întrebam dacă Irene s-a căsătorit la biserică, dacă ar fi vrut să facă asta vreodată şi dacă biserica însemna ceva pentru ea. Visam la viaţa noastră în Frankfurt – mai întâi pe acest balcon, apoi pe balconul unui apartament mai mare de lângă Palmengarten[1] şi apoi într-o grădină cu copaci bătrâni de pe malul celălalt. Apoi ne-am imaginat pe puntea vaporului care avea să ne ducă peste Oceanul Atlantic. În reveria mea, îmi luam rămas-bun de la tot: de la colegii din firmă, de la oraş, de la oameni.

Era o despărţire nedureroasă. Nu simţeam faţă de vechea mea viaţă decât blândă indiferenţă.

Am plecat devreme, dar tot n-am ajuns prea devreme. În sat era sărbătoare; piaţa şi strada principală erau blocate şi traficul fusese redirecţionat spre străduţele laterale. Am parcat lângă cimitir, am găsit o potecă într-o vie care mi se părea a fi o scurtătură şi care s-a dovedit complet opusul, am nimerit într-o pădure şi, de acolo, am ieşit chiar pe strada care ducea spre cartierul în care se afla casa lui Gundlach. Când m-a depăşit prima maşină, mi-am dat seama că probabil Schwind avea să aleagă şi el aceeaşi stradă şi că nu-l puteam lăsa să mă vadă. Din punctul acela, am luat-o paralel cu strada, printre copacii şi tufişurile de pe marginea drumului.

Mă îmbrăcasem cât se poate de simplu, cu o pereche de jeanşi, o cămaşă bej, o geacă de piele maro şi purtam ochelari de soare. Dar când am ieşit din pădure şi-am nimerit în cartierul cu străzi goale, unde câte o familie mai ieşea din când în când şi se aşeza sub umbrelele de pe terasă, am simţit că toate privirile mă urmăresc, şi cele ale familiilor de sub umbrele, şi cele de după perdelele de la ferestre. În afară de mine, nu se mai plimba nimeni pe stradă.

Am evitat strada care ducea drept la Gundlach, pe care m-ar fi putut zări Schwind, mi-am pierdut urma pe străduţe laterale şi am ajuns la casa lui Gundlach la câteva minute după ora 17. Parcarea de la intrarea în garaj era goală. M-am ascuns între tomberon şi o tufă de liliac din faţa casei şi am aşteptat. De acolo vedeam aleea, casa, garajul cu o uşă deschisă şi una închisă, un Mercedes parcat înăuntru şi o pisică întinsă la soare pe alee. Pe pajiştea dintre stradă şi casă creşteau câţiva pini mici şi mă gândeam c-o să pot să alerg de la unul la altul, în zigzag, până dădeam de maşină. Dacă trecea cineva pe acolo, dacă s-ar fi uitat cineva spre mine din casa de vizavi, trebuia să dispar în spatele maşinii cât puteam de repede, ca să fiu sigur că nu m-au văzut.

Am auzit dubiţa lui Schwind de departe; ţeava de eşapament era stricată. Duba înainta rapid, tuşind, scârţâind şi pocnind, a cotit-o de pe stradă spre alee, a speriat pisica şi a frânat brusc în faţa intrării. Nu a coborât nimeni şi, după o vreme, maşina a început să dea înapoi, a făcut un cerc larg în parcare, a mai dat câţiva metri în spate şi s-a oprit în faţa intrării în aşa fel încât să nu mai fie nevoie să fie întoarsă la plecare. Apoi uşa s-a deschis şi cei doi au coborât, ea tăcută, el înjurând; am auzit un „tu cu ideile tale“. În clipa următoare a ieşit Gundlach, şi-a salutat musafirii şi i-a poftit înăuntru.

„Acum“, mi-am spus. Cei care ar fi dat fuga la geam, auzind maşina zgomotoasă a lui Schwind, s-au întors sigur la treburile lor. Am traversat strada în fugă, m-am ascuns după primul pin, am alergat mai departe, m-am împiedicat, am căzut, m-am târât după următorul pin, m-am ridicat şi am rupt-o la fugă, şchiopătând şi ţopăind din pricina piciorului care mă durea, până am trecut şi de ultimul pin şi am ajuns la maşină. Am deschis uşa, m-am aşezat pe scaun în aşa fel încât să nu fiu văzut de afară, cu toate că astfel nici eu nu vedeam nimic, şi am strecurat cheia în contact. Apoi am aşteptat.

Piciorul mă durea de la căzătură şi spatele de la atâta stat ghemuit. Dar încă mă simţeam la fel de uşor şi de energic ca de dimineaţă şi nu mă îndoiam absolut deloc de ce aveam de făcut. Apoi am auzit uşa deschizându-se şi pe Schwind înjurând; majordomul care îl ajuta nu se mişca suficient de repede şi nu era deloc supus, lucru care nu-i convenea câtuşi de puţin, cum nu-i plăcea nici faptul că trebuia să înconjoare duba şi să se chinuie cu uşa glisantă. Dar până la urmă a reuşit s-o deschidă, a aşezat tabloul înjurând, a trântit uşa şi, în timp ce aceasta se închidea huruind, eu am învârtit cheia în contact.

Motorul a pornit imediat şi, înainte ca Schwind să-şi dea seama ce se întâmplă, să ţipe şi să se arunce spre maşină, eu am şi demarat, iar când a rupt-o la fugă, am accelerat atât de tare, că a apucat să

deschidă doar uşa din dreapta, însă fără să se poată urca sau uita înăuntru. Îl vedeam în oglinda retrovizoare cum aleargă după dubă, devenind din ce în ce mai mic şi într-un târziu oprindu-se.

1. „Grădina cu palmieri“, una dintre cele două grădini botanice din Frankfurt.

20

Am condus până la curba din josul străzii pe care era casa lui Gundlach. După un timp, am coborât, am înconjurat duba, am deschis şi am închis uşa glisantă, apoi am închis şi uşa din dreapta şoferului, pe care nu reuşisem s-o trântesc după ce se agăţase Schwind de ea. La tablou nu voiam să mă uit, nu ştiu de ce.

Apoi am stat şi am aşteptat. M-am uitat la zidul peste care trebuia să sară Irene; avea doi metri, era văruit şi acoperit cu olane roşii. M-am uitat la gardul viu din răşinoase, înalt şi des, al vecinului, care se unea cu zidul alb de parcă ar fi fost un alt zid, unul verde. Am privit gardul care împrejmuia parcela de teren din interiorul curbei; era tot înalt şi complet năpădit de iederă, şi la fel de neprimitor ca un zid de piatră. M-am uitat la cerul albastru şi am auzit păsările din grădini, precum şi un câine în depărtare; totul era liniştit, cum e de obicei în zilele de duminică. Şi totuşi, dintr-odată, am început să nu-mi mai găsesc locul între ziduri şi să tremur iar ca noaptea trecută. Îmi era frică, dar nu ştiam de ce. Că n-o să mai vină Irene?

În clipa următoare, a apărut. Stătea pe zid, blondă, luminoasă, surâzătoare. Şi-a dat părul după urechi, apoi a sărit. Am luat-o în braţe şi m-am gândit că de acum încolo totul o să fie bine. Eram fericit şi mi-am închipuit că şi ea e. I se tăiase răsuflarea şi m-a lăsat s-o ţin în braţe până se linişteşte, apoi m-a sărutat scurt şi mi-a spus:

— Trebuie s-o luăm din loc.

Voia să conducă ea. În sat era sărbătoare şi puteam să rămânem blocaţi pe undeva şi să fim prinşi de urmăritorii noştri, era mai bine să o luăm pe drumul care ducea spre munţi, să ocolim şi să intrăm în oraş dinspre est. Şi de vreme ce nu trebuia ca cei

doi să-mi găsească maşina în sat, mi-a spus să cobor în sat şi să continui drumul până în oraş cu maşina mea.

— Dar de ce-ar recunoaşte-o?

— Nu vrem să ne asumăm riscul ăsta.

— Care risc? Şi dacă zicem că am vrut să particip la festivităţile din sat, am băut un pahar de vin, am lăsat maşina acolo şi m-am întors acasă cu un taxi?

— Fă-o de dragul meu. Pur şi simplu, aşa aş sta eu mai liniştită.

— Când ne vedem? Şi cum rămâne cu lucrurile tale? N-ar trebui să le luăm? De preferinţă, înainte să se întoarcă Schwind? Şi în plus ar trebui să scoatem şi tabloul din maşină, apoi să scăpăm de ea, înainte ca poliţia să...

— Şşşt, a făcut ea, acoperindu-mi gura cu palma. O să am eu grijă de toate. Şi oricum, n-am nevoie de puţinele mărunţişuri pe care le am la el.

— Când vii?

— Când termin.

M-a sărutat şi m-a lăsat să cobor înainte de intrarea în sat, iar eu mi-am recuperat maşina şi am plecat spre casă. Ocolişul, căratul tabloului în locul acela secret de care nu voia să-mi povestească, ascunderea dubei, taxiul – avea să dureze pe puţin două ore până să ajungă la mine. Dar am început să mă frământ deja dinainte să se scurgă orele acelea. Mă plimbam de colo colo prin apartament, mă uitam pe fereastră odată la câteva secunde, mi-am făcut un ceai, dar am uitat să scot frunzele din cană şi la fel am făcut şi cu cel de-al doilea. Ce avea de gând să facă cu tabloul? Nu era prea greu pentru ea? O mai ajuta cineva? În cazul ăsta, cine? Sau putea să-l care singură? De ce nu avea încredere în mine?

După două ore, am găsit o explicaţie pentru faptul că întârzia, după trei ore, încă una, şi după patru, la fel. Toată noaptea am căutat explicaţii şi am încercat să mă calmez, gândindu-mă că i s-o fi întâmplat ceva. Prin teama asta am încercat să reprim cealaltă teamă, că n-avea să vină pentru că nu voia.

Teama că a păţit ceva – teama pe care o simt cuplurile de îndrăgostiţi, grija pe care un prieten i-o poartă altuia, grija mamei pentru copilul ei.

În teama aceasta, Irene era aproape de mine şi în zori, când am sunat la spitalele şi la secţiile de poliţie din oraş, mi s-a părut firesc să mă dau drept bărbatul ei.

Odată cu răsăritul soarelui, mi-am dat seama că Irene n-avea să vină.

21

Luni m-a sunat Gundlach.

— Probabil că v-a spus deja Schwind, dar vreau s-o confirm şi eu, ca să ştiţi sigur. Nevastă-mea a dispărut şi la fel şi tabloul. Oamenii mei o să afle oricum dacă Schwind a jucat dublu. În orice caz, n-o să mai am nevoie de serviciile dumneavoastră.

— Dar nu v-am servit nici până acum.

Gundlach a râs:

— Cum spuneţi dumneavoastră, a zis şi a închis telefonul.

Câteva săptămâni mai târziu, mi-a transmis că nu poate dovedi că Schwind a făcut un joc dublu. Mi s-a părut un gest de amabilitate. De Schwind n-am mai auzit nimic.

Am aflat că după ziua aceea Irene n-a mai lucrat deloc la muzeu, deşi încă nu se terminase perioada ei de voluntariat. Am mai aflat că, pe lângă apartamentul pe care-l închiriase cu Schwind, mai avea unul cumpărat, despre care prietenii şi prietenele ei nu ştiau nimic – o ascunzătoare. Vecinii nu-şi aminteau când o văzuseră pe acolo ultima oară; trecuse, oricum, mult timp de atunci.

Mă simţeam rănit, trist, furios. Mi-era dor de ea şi, uneori, când deschideam cutia poştală, mă întrebam dacă o să găsesc vreo scrisoare sau vreo vedere. Dar nu mi-a scris.

La un moment dat, doi ani mai târziu, am avut impresia că o văd. În Westend, în apropierea biroului nostru, exista o casă ocupată de studenţi şi evacuată de poliţie. Demonstraţia care a urmat şi la care participau mii de oameni a trecut chiar pe sub ferestele biroului. Stăteam la geam şi mă uitam afară. Mă miram de cât de veseli păreau protestatarii – cu toate că fuseseră aruncaţi în stradă în urma unei decizii aparent nedrepte. Ce veseli îşi agitau pumnii,

ce mândri erau când îşi strigau lozincile, cum râdeau când s-au luat de braţ şi au început să mărşăluiască. Nu aveau feţe dubioase; erau taţi cu copii pe umeri, mame cu copii de mână, mulţi tineri, elevi şi studenţi, câţiva muncitori în salopete albastre, un soldat în uniformă, un bărbat în costum şi cravată. Apoi am văzut-o, sau am crezut c-o văd, şi am dat buzna afară, am coborât scările, am alergat după mulţime căutând-o, de câteva ori chiar am avut impresia c-o văd din nou, dar nu era ea şi apoi am văzut un chip care semăna cu al ei, probabil chipul care mă făcuse să o confund de la geam, şi am vrut să renunţ, dar nu m-am oprit, ci am continuat s-o caut. Asta până când un grup de manifestanţi a spart o casă goală şi s-a instalat în ea. Apoi a sosit poliţia şi situaţia a escaladat.

Cu timpul, rănile se cicatrizează. Dar mie nu-mi plăcea să mă gândesc prea des la povestea cu Irene Gundlach. Mai ales după ce mi-am dat seama cât m-am făcut de râs. Cum de n-am putut să înţeleg că un lucru ce începuse printr-o minciună n-avea cum să se termine bine, că n-aveam ce căuta la volanul unei maşini furate, că femeile care sar garduri şi fug de soţii şi amanţii lor nu erau pentru mine, că îi permisesem, pur şi simplu, să profite? Orice om normal şi-ar fi dat seama de asta.

Percepeam cu atât mai intens penibilul şi ridicolul situaţiei, cu cât îmi aminteam mai des de cum o aşteptasem pe Irene la poalele zidului, întrebându-mă dacă o să mă vrea sau nu, dacă o să vină sau nu, de ochelarii mei de soare, de emoţiile mele, de teama mea, şi de cât de fericit eram când am îmbrăţişat-o, gândindu-mă că şi ea e la fel de fericită. Amintirea aceea îmi făcea rău fizic.

Dar m-am consolat tot timpul cu gândul că dacă n-aş fi eşuat atât de lamentabil cu ea, n-aş fi putut să am căsnicia reuşită pe care am avut-o cu altă femeie. Tot răul spre bine, obişnuia să spună soţia mea.

Trecutul nu poate fi schimbat. Cu asta m-am împăcat demult. Dar mi-e foarte greu să accept faptul că uneori, mai mereu, trecutul nu pare să aibă nici un

sens. Poate că o fi tot răul spre bine. Dar e posibil şi ca răul să fie doar rău, şi-atât.

22

Sâmbătă am luat vaporaşul până la capătul golfului, la fâşia de pământ verde în spatele căreia se întinde marea. Şi asta nu pentru că m-aş fi săturat să stau în grădina botanică, ci pentru că mă gândeam că n-ar trebui să mă limitez tot timpul la spaţiul acela restrâns. De fapt, în concediile petrecute la mare, nu mă mulţumeam niciodată doar cu statul la plajă, ci plecam să explorez împrejurimile şi alegeam mereu destinaţii care meritau să fie explorate.

Am trecut pe lângă o insulă mică, asociată multă vreme cu un război imaginar purtat cu un inamic imaginar, nişte nave de luptă cenuşii şi ruginite care se legănau pe apă, câteva case construite pe mal, în care viaţa părea uşoară şi lipsită de griji, păduri şi plaje împrăştiate ici-colo şi porturi pentru iahturi. Soarele, vântul, mirosul mării – era o dimineaţă veselă, şi copiii au alergat neobosiţi pe tot parcursul călătoriei de pe puntea de la prova la cea de la pupa şi înapoi, cu vântul suflându-le drept în faţă şi umplându-i de încântare. Tremuram de frig, dar orgoliul nu mă lăsa să mă aşez lângă bătrânii din cabină.

Când vaporul a acostat şi am coborât, continuându-mi drumul pe un promontoriu care înainta până în apă, nu am observat în jur nimic deosebit faţă de ce-aş fi putut să văd la Oceanul Atlantic sau Pacific. Cu toate astea, m-am emoţionat când mi-am imaginat că, de aici, oceanul se întinde până în Chile, într-o parte, şi până în Antarctica, în cealaltă. Îi simţeam lăţimea şi adâncimea şi, dintr-odată, albastrul mării mi s-a părut mai închis, iar valurile care se rostogoleau moale spre plajă, mai ameninţătoare.

M-am plimbat de-a lungul plajei până când m-am plictisit de străzile şi de traficul din jurul ei şi m-

am întors la locul din care plecasem, unde puteai să închiriezi umbrele şi şezlonguri. Aveam şi de astă dată în rucsac o sticlă de vin roşu, câteva mere şi cartea despre istoria Australiei.

Istoria Australiei e scurtă, astfel că am ajuns destul de repede la capitolele despre perioada contemporană, climă şi resurse naturale, economie, industrie, comerţ exterior, reţeaua de transporturi, viaţa culturală, sporturile practicate, şcoli şi universităţi, bucătăria australiană, Constituţie şi administraţie, densitatea şi dezvoltarea populaţiei, mobilitatea geografică şi socială, profesii şi activităţi preferate în timpul liber, bărbaţi şi femei şi rata divorţului.

De fiecare dată când mă aflu într-o ţară străină, mă întreb dacă nu cumva aş fi mai fericit în locul acela. Când mă plimb pe străzi şi observ un grup de oameni care sporovăiesc şi râd la un colţ de stradă, mă gândesc că dacă aş trăi acolo, sigur aş zăbovi şi eu în locul acela, alături de ei. Dacă trec pe lângă o terasă şi un bărbat se apropie de o masă la care stă deja o femeie, iar cei doi se salută încântaţi, mă gândesc că acolo aş putea să întâlnesc şi eu o femeie care să se bucure de prezenţa mea şi care să mă încânte, la rândul ei, cu prezenţa. Şi seara, când se aprind luminile la ferestre! Fiecare fereastră promite în acelaşi timp libertate şi pare să ofere siguranţă, o eliberare de viaţa cea veche şi o siguranţă în cea nouă. De data aceasta însă, a fost de ajuns să citesc cartea ca să încep să tânjesc după o altă viaţă într-o altă parte a lumii.

Nu că m-aş fi simţit prizonier în viaţa mea. Eu şi soţia mea făcuserăm echipă bună şi fiecare era liber în felul lui. Dacă ar fi vrut, ar fi putut să lucreze şi ea; ne permiteam o dădacă. Dar n-a vrut şi, fără implicarea ei, copiii n-ar fi ajuns unde sunt acum, şi probabil că nici eu. Când a decis să se implice în politica locală, n-ar fi ajuns atât de departe fără relaţiile mele. Nu, viaţa mea nu era sufocantă. N-aş fi putut să las totul în urmă de pe o zi pe alta: casă, familie, firmă, şi să o iau de la zero altundeva. În

plus, colegii şi prietenii mei care la un moment dat şi-au părăsit slujbele şi familia şi şi-au găsit un loc de muncă nou şi modern şi o altă parteneră, mai tânără, o organizatoare de evenimente de douăzeci şi cinci de ani în locul casnicei de cincizeci, şi un post de mediator sau terapeut în locul celui de avocat – colegii aceştia ajungeau repede în noua lor viaţă în acelaşi punct critic în care se aflaseră în cea veche: certuri cu iubita şi dezamăgiri profesionale. Nu, nu eram legat de viaţa mea, ci o alesesem conştient şi tot conştient mă şi agăţasem de ea. Şi nu e ca şi când n-aş fi putut găsi până acum o femeie tânără. Nu sunt un crai, dar mă menţin în formă şi îmi pot permite şi din punct de vedere financiar să întreţin o relaţie cu o femeie tânără. Dar nu mi-am dorit asta.

E ciudat cât de inevitabilă şi, în acelaşi timp, cât de aleatorie a fost viaţa mea. Profesia aleasă, soţia aleasă, hotărârea de-a fi părinte pentru prima oară, şi apoi a doua şi a treia oară, alegerea de a lucra la firma aceea mare – s-au ivit ca de la sine. Decizia de a mă face avocat a venit dintr-un gest de sfidare, de căsătorit m-am căsătorit pentru că n-am avut nici un motiv să nu mă căsătoresc, şi de aici n-a mai fost decât un pas până la firma cea mare şi la cei trei copii.

23

Luni m-a sunat şeful agenţiei de detectivi. Mai eram în Sydney? M-ar fi deranjat să trec pe la ei? El ar fi preferat să stăm de vorbă faţă în faţă şi nu la telefon.

Îmi petrecusem duminica în camera de hotel. Nu ştiu de ce nu reuşisem deloc să adorm în noaptea de sâmbătă spre duminică, de ce mă uitasem la filmele de pe canalul cu plată al hotelului, unul de acţiune, unul de dragoste, o comedie pentru toată familia şi un film porno, la care simţisem nevoia să beau nişte whiskey, deşi de obicei mă mulţumesc cu bere şi vin. Era ca şi când aş fi vrut să mă îmbăt. În orice caz, dimineaţa, când mă trezisem, eram beat. Rămăsesem în pat şi lenevisem toată ziua. Voiam să-i sun pe copii, dar mai întâi mi se păruse că-i prea devreme, apoi că e prea târziu.

Nu-mi aminteam să mă fi îmbătat vreodată şi cu atât mai puţin de bună voie. Bineînţeles că am avut de-a face cu beţivani; până şi partenerul meu, Karchinger, crescut de mama lui în spiritul vesel tipic Renaniei, putea să bea în deplasări până cădea sub masă, să-şi piardă capul şi să le hărţuiască pe stagiare. Din cauza asta, l-am socotit mereu oarecum inferior. La fel şi pe soţia mea, când era beată. Deşi n-avea cum să fi fost alcoolică, dacă e să ţinem cont de caracterul ei şi de mediul în care trăia; am clarificat asta şi cu poliţia, după accident, şi cu copiii, care mi-au adus chiar reproşuri – de parcă viaţa mea n-ar fi fost suficient de zdruncinată după moartea ei. Dar uneori simţeam miros de alcool când îmi zicea ceva şi o vedeam că merge şi vorbeşte poticnit. Când venea acasă noaptea sau o găseam aşa când soseam de la muncă, mă culcam în camera de lucru. Nu suportam sforăitul ei infernal.

Spre seară, când m-am trezit, mi s-a făcut ruşine. M-am dus la sala de fitness, am alergat o vreme pe bandă şi apoi am ridicat greutăţi. Eram singur în sală. Mai întâi, am găsit butonul care oprea muzica, apoi pe cel care ridica jaluzelele. Nu mai văzusem niciodată portul şi golful aşa. Cerul era întunecat, plin de nori care se îngrămădeau unii peste alţii formând munţi şi apoi lanţuri muntoase. Între ei se vedeau fulgerele, uneori ca un scris de mână tremurat, alteori mai verzui, mai albăstrui sau mai albe, iluminând conturul norilor. Pe marea neagră dansau crestele înspumate ale valurilor ca nişte coroane; nu se vedea nici o barcă, nici un vapor.

Am făcut un duş, m-am îmbrăcat, am coborât cu liftul în holul de la intrare şi am ieşit în faţa hotelului. Străzile erau goale, la fel ca golful. O ambulanţă a trecut pe lângă mine cu sirenele şi girofarurile pornite, de parcă furtuna şi-ar fi revendicat prima victimă. În rest, era linişte. Nu bătea nici vântul. Nu furtuna era cea care biciuia marea, formând valurile – era ca şi când marea ar fi fiert în clocot, dând pe de lături.

Liniştea dinaintea furtunii mi se părea apăsătoare, iar dezlănţuirea ei, eliberatoare. Furtuna s-a năpustit peste străzi şi peste piaţeta din faţa hotelului, mânând spre ea hârtii, pahare, pungi şi cutii de bere – ghemotoace rotitoare care se împingeau unul pe altul şi se luau la întrecere. Aerul s-a răcit şi apoi a început să cadă grindina – granule de gheaţă care au prins a bate darabana pe acoperişul de deasupra intrării, de parcă ar fi vrut să-l despice. M-am retras în hol şi am urmărit cum grindina acoperă treptat piaţa şi strada cu un strat alb, pe care pietricelele noi care cădeau îl menţineau tot timpul în mişcare.

Personalul şi clienţii hotelului discutau despre grindina din 1999, despre milioanele de grăunţe de gheaţă, despre diametrul lor, despre pagube şi victime. Ce vedeam acum era doar o ploicică.

Când grindina a fost înlocuită de ploaie, am ieşit din nou. Ploua cu găleata şi în doar câteva minute m-

am udat până la piele. Dar târşâitul picioarelor prin boabele de gheaţă topite de ploaie, lipăitul şi pleoscăitul în apa care sărea în toate direcţiile îmi făceau atâta plăcere, încât nu mă deranja că aveam picioarele ude şi reci, şi nici durerea din şold după ce am alunecat şi am căzut. M-am ridicat şi am luat-o spre port, unde ploaia, marea, pământul şi cerul se contopeau. Era copleşitor. Un noian.

Dar, curând, frigul şi umezeala au început să mă deranjeze, aşa că m-am întors la hotel. Am încheiat duminica într-un mod firesc, am dormit bine şi am început ziua de luni la fel de normal. După ce am primit telefon de la şeful agenţiei de detectivi, am chemat un taxi şi m-am dus până la sediul lor.

24

O secretară m-a condus până la el. Bărbatul a ieşit de după masa de scris, m-a salutat, mi-a făcut semn spre scaunul din faţa mesei şi s-a aşezat la loc. Arăta exact cum mi-am imaginat: un domn mai în vârstă cu burtă şi chelie. Ca toţi domnii de vârsta mea cu burtă şi chelie, m-a făcut să mă simt mândru că eu n-aveam aşa ceva.

— Am găsit-o.

S-a aşezat comod şi a aşteptat să-mi exprim recunoştinţa.

Am mai văzut asta la colegii mei. Îndeplinesc sarcina care le-a fost încredinţată şi pentru care au fost plătiţi, dar nu pot să livreze, pur şi simplu, mesajul, se aşteaptă să fie luaţi în braţe şi giugiuliţi. Uneori se străduiesc chiar să tărăgăneze lucrurile ca să creeze suspans şi se lasă traşi de limbă de către clienţi. Pe colegii din biroul nostru i-am dezvăţat de obiceiurile astea proaste. Dar pe şeful agenţiei de detectivi n-aveam cum să-l dezvăţ. Am dat din cap în semn de apreciere şi l-am întrebat cu sufletul la gură:

— Unde e?

— N-a fost uşor. Deşi trăieşte aici de douăzeci de ani. Dar...

A făcut o pauză, a scuturat din cap şi a început să vorbească din nou abia când i-am repetat întrebarea.

— Dar ce?

— Dar stă aici ilegal. A intrat în ţară ca turist şi după aceea nu i-a mai păsat, nu s-a ocupat de nimic: permis de şedere, permis de muncă, cetăţenie, asigurare de sănătate, nimic. N-am investigat unde a fost şi ce-a făcut în ăştia douăzeci de ani. Ştim doar că în prezent locuieşte undeva pe coastă, la nord de aici, la vreo trei sau patru ore distanţă. Cred că are bani în Germania, pentru că face plăţi cu un card

nemţesc. De asta a reuşit să le scape printre degete autorităţilor; dacă muncea aici şi ar fi deschis un cont, ar fi avut nevoie de un card bancar şi ar fi trebuit să prezinte nişte documente pe care nu le are.

— Ce nume foloseşte aici?

— Irene Adler. Numele ei de fată, care sună bine în ambele limbi, şi în engleză, şi în germană. Am înţeles că vorbeşte o engleză perfectă.

— Aţi aflat dacă are vreo legătură cu Art Gallery?

— Ea i-a oferit curatorului tabloul şi acesta l-a acceptat. A făcut nişte cercetări, dar n-a dat peste nimic dubios; tabloul a fost menţionat de Karl Schwind într-un catalog cu lucrări mai vechi şi nu figurează pe lista de lucrări furate, valabilă pentru muzeele din lumea întreagă. Între timp, au mai apărut muzee care s-au arătat interesate de lucrare şi *New York Times* o să publice săptămâna asta un articol amplu despre capodopera regăsită.

Suna de parcă detectivii lui ar fi dat peste cineva în galeria de artă pe care l-au convins să înşele încrederea curatorului şi să-i umble prin documente, după care s-ar fi uitat peste actele Departamentului de Imigrări şi ar fi zăbovit pe ele până au aflat unde stă Irene Gundlach. Mă aşteptam la mai mult. Am sperat c-o să aflu cum a trăit, ce fel de viaţă duce acum şi ce fel de om e. În acelaşi timp, ştiam că e o speranţă prostească; nu întrebasem aşa ceva, ci doar dacă tabloul îi aparţine şi dacă trăia în Australia.

Am primit adresa, Red Cove în Rock Harbour, am mulţumit şi am achitat factura. În drum spre hotel, am cumpărat o pereche de pantaloni de bumbac şi una de in, nişte pantaloni scurţi şi cămăşi. Hotelul mi-a făcut rost de o maşină de închiriat, iar după ce mi-am făcut bagajul, le-am mulţumit, am plătit şi am plecat.

25

Aş fi putut să ajung la Rock Harbour chiar luni. După ce am trecut cu bine peste câteva situaţii delicate când a trebuit să iau curba sau să depăşesc şi m-am obişnuit să conduc pe stânga, am gonit exaltat pe autostrada cu şase benzi şi apoi pe străzile cu două benzi care urmau coasta uneori îndeaproape, alteori, mai de departe. Asta până m-a părăsit tot curajul.

Am tras spre marginea străzii, am oprit şi am coborât din maşină. Ce căutam de fapt la Irene Gundlach sau Irene Adler? Voiam să-i zic că mă simt jignit şi-acum? Că nu e în regulă să profiţi de oameni şi apoi să te descotoroseşti de ei? Că fusesem un tip prea simplu, prea stângaci pentru ea, dar c-o iubisem şi că nu e bine să te joci cu dragostea oamenilor? Că ar fi putut să-mi trimită o scrisoare, să-mi dea o explicaţie ca să-mi mai aline durerea?

Mă făceam iar de râs. Trecuseră patruzeci de ani de atunci şi sigur i s-ar fi părut ridicol că nu puteam să las în urmă trecutul. Şi mie mi se părea ridicol că încă îi simţeam prezenţa. De parcă abia ieri aş fi stat cu Irene pe banca aceea de lângă Main, de parcă ieri aş fi aşteptat-o cu dubiţa, de parcă ieri m-ar fi pus să cobor înainte să ajungem în sat. Şi de parcă aş fi putut oricând să devin acelaşi om care eram atunci când am stat lângă ea pe bancă.

Aşa se întâmplă, oare, cu lucrurile care rămân neterminate? Dar lucrurile nu se termină de la sine, noi suntem cei care le termină. Ar fi trebuit să o închei cu episodul ăla încă de atunci, ar fi trebuit să-i găsesc un sens şi să-i pun punct. Iar ideea asta cum că, fără Irene, lucrurile n-ar fi mers atât de bine cu soţia mea – aş fi vrut să mă conving de ea, dar ştiam că nu-i adevărată. Şcoala, studenţia, mama mea moartă şi taică-meu care m-a mai vizitat de câteva ori la bunici şi apoi s-a mutat şi a murit în Hong

Kong – toate astea le-am luat ca pe lucruri ce nu puteau fi schimbate. Şi-atunci de ce insista ceva din mine să-mi tot spună că totul ar fi putut decurge altfel cu Irene decât a decurs în realitate?

Parcasem pe un deal. Spre vest se întindeau munţi acoperiţi cu tufişuri şi copaci drepţi şi deformaţi, cei drepţi, cu trunchiurile deschise la culoare, fără scoarţă, dezgoliţi, de parcă ar fi fost bolnavi. Înspre est începea marea, ascunsă după două lanţuri muntoase. Am traversat strada şi m-am aşezat pe jos, pe terenul în pantă. Marea era vărgată, gri-albăstruie, netedă şi noduroasă în acelaşi timp. În depărtare se vedeau două vapoare care, deşi înaintau, păreau să nu se mişte de pe loc.

Ca ceva care înaintează fără să se mişte de pe loc – exact aşa mă simţeam şi eu. Apoi mi-am spus că e doar o iluzie că vapoarele nu se urnesc. Poate că aşa era şi cu mine: înaintam, deşi părea că n-o fac. Mi-am adus aminte de petele de pe costumul meu şi mi-a venit să râd. Erau pete care, până nu demult, m-ar fi îngrozit, dar care de atunci, din după-amiaza aceea petrecută în grădina botanică, nu mă mai deranjau deloc! Aşa că, da, înaintam. Dacă oricum urma să mă fac de râs în faţa Irenei Gundlach sau a Irenei Adler, măcar ştiam că n-o să-mi pese de o pată pe costum.

Soarele strălucea. Aerul avea miros de pin şi de eucalipt. Mi se părea că simt şi mireasma mării îndepărtate, un parfum de piele neagră, umedă şi sărată. Auzeam ţârâitul greierilor şi, din când în când, în vale, huruitul unei drujbe. Nu, n-aveam de gând să-mi mai fac griji. Aveam să plec spre Rock Harbour în ziua următoare, iar până atunci să găsesc un hotel lângă mare şi să privesc lăsarea nopţii de pe terasă. În Australia, cerul azuriu devine albastru-închis şi-apoi negru în doar câteva minute şi, dintr-odată, e noapte.

26

Rock Harbour are patru străzi, un port micuţ cu câteva iahturi şi bărci, un magazin care găzduieşte o cafenea şi un oficiu poştal, o agenţie imobiliară şi un soldat de fier aşezat pe un soclu de piatră, ridicat în amintirea celor căzuţi în cele două războaie mondiale, în războiul din Coreea şi în cel din Vietnam. Am condus pe străzile pustii; nu pentru că era devreme, cum am crezut la început, ci pentru că turiştii şi vilegiaturiştilor nu ocupaseră deocamdată casele de vacanţă. N-am găsit nici o stradă şi nici o casă cu numele „Red Cove“. M-am dus la magazin şi am întrebat.

— Vreţi să ajungeţi la Airin?

Bărbatul cu piele albă, păr cărunt şi ochii înroşiţi care şedea pe un scaun de lângă tejghea a lăsat cartea din mâini şi s-a ridicat. Airin? Irene, trei silabe scurte, trei vocale clare, trei tonuri ale unui cântec, trei paşi de vals – un nume care poate fi cântat şi dansat. Pe când „Airin“ se întindea ca o gumă de mestecat fără gust.

— Stă la o oră distanţă de aici. Aveţi o barcă?

— Sunt cu maşi...

— Nu se poate ajunge decât cu barca. Puteţi s-o aşteptaţi aici, dar nu vine la noi decât o dată la două săptămâni şi tocmai ce-a trecut ieri. Şi n-o puteţi nici suna, că n-are semnal.

— Există vreo ambarcaţiune care circulă pe ruta...

Bărbatul a început să râdă.

— O linie de coastă? Nu, nu există. Vă poate duce băiatul meu cu barca. Poate să vă aducă şi înapoi dacă ştiţi când vreţi să vă întoarceţi.

— Pot să sun când am...

— Nu, nu puteţi să sunaţi.

— Ar putea să mă ducă acum, imediat? Şi să mă ia de-acolo diseară?

De data asta, bărbatul m-a lăsat să-mi termin replica.

A dat din cap şi m-a invitat să-l aştept pe fiul lui, Mark, la una din mesele de sub marchiză. M-am aşezat şi l-am auzit vorbind la telefon, apoi l-am văzut ieşind cu două beri; s-a aşezat lângă mine şi s-a prezentat. Trăise în Sydney înainte să vină aici, dar se săturase de oraş şi se mutase în urmă cu şapte ani. Iubea marea, liniştea, felul cum se trezea încet micul oraş înainte de sezonul turistic, turbulenţa lunilor de vară, extrasezonul când soseau artiştii şi scriitorii care închiriau câte o cameră ieftină pentru câteva săptămâni, şi apoi liniştea care se lăsa. Toţi veneau la el: familiile tinere, bunicii, adolescenţii, artiştii.

— Dar n-aş putea trăi acolo unde stă ea. E un loc frumos. Însă numai frumuseţea n-ajunge... Nici ţipenie, cât vezi cu ochii... Ce vânt vă aduce pe la ea?

— Nu ne-am mai văzut de mult.

— Ştiu, a spus el râzând. Altfel ne-am fi întâlnit deja. Când aţi văzut-o ultima oară?

— Cu mulţi ani în urmă.

S-a mulţumit cu atât. A sosit Mark, m-a condus la ambarcaţiune – o şalupă veche –, apoi a pornit motorul şi am plecat. Mark stătea în cabină şi cârmea, iar eu m-am aşezat pe banca din faţa cabinei, cu faţa întoarsă spre soare şi vânt. Munţii şi golfurile înşirate de-a lungul coastei arătau toate la fel, barca urca şi cobora uşor pe valuri, împroşcând apa, iar motorul pufăia în acelaşi ritm moale şi uniform. Am adormit.

Partea a doua

1

M-am trezit când Mark a oprit motorul. Barca intrase într-un golf şi se apropia de un debarcader. Cu câţiva metri înainte să ajungem la destinaţie, Mark a pornit din nou motorul, a cârmit barca spre capătul debarcaderului şi a acostat.

— Diseară pe la şase?

— Da.

Am sărit din barcă. Mark a ridicat ancora şi a plecat. M-am uitat după el până a ajuns la capătul golfului şi a dispărut. Apoi m-am întors.

Casa de pe plajă avea un singur nivel şi era clădită din piatră. Acoperişul de deasupra terasei se sprijinea pe stâlpi de piatră şi toată clădirea era acoperită cu ţigle de piatră. Părea să se afle de ceva vreme acolo şi lăsa impresia să mai reziste cel puţin la fel de mult. De parcă, odată cu construirea ei, cultura şi civilizaţia ar fi cucerit un loc în sălbăticie pe care îl declarau drept al lor şi la nevoie l-ar fi apărat.

Când am luat-o spre casă, pe debarcader, am mai zărit pe coastă o locuinţă din lemn, cu etaj, construită în aşa fel încât ferestrele să dea exact spre mare, dar să fie şi adăpostită de copaci şi să nu se vadă de la distanţă. Pe cât de vizibilă era poziţia casei de pe plajă, pe atât de discretă era cealaltă casă de pe coastă. Parterul ei se sprijinea pe nişte bârne atât de încovoiate, încât ţi se făcea groază. Acoperişul şi balconul abia se mai ţineau şi ramele ferestrelor erau atât de strâmbe, că era imposibil să le închizi ermetic. Toate ferestrele şi uşile erau larg deschise. Undeva flutura o perdea. Bănuiam că n-o s-o găsesc pe Irene la etaj. Aş fi putut să trec dintr-o cameră în alta strigând-o, să văd unde locuieşte, să trag concluzii despre viaţa ei, dar nu voiam. Pe pantă construise o terasă şi încropise o grădină cu salată,

roşii, fasole şi zmeură. Grădina avea mare nevoie de apă.

Dintr-odată, totul mi s-a părut lipsit de viaţă. Părăsit. De parcă cel care locuise acolo ar fi plecat val-vârtej şi nu s-ar mai fi întors niciodată. Chiar dacă vântul şuiera prin casă şi ploaia pătrundea în camere, chiar dacă podelele putrezeau şi coloanele se crăpau. Perdeaua fluturândă îmi aducea aminte de unele fotografii cu ruine, case ale căror faţade fuseseră smulse de o bombă şi tot mobilierul, tablourile şi perdelele fuseseră lăsate la vedere.

Soarele a dispărut în spatele norilor, dinspre mare bătea o briză răcoroasă, iar apa din golf era cenuşie şi rece. Mi-am pus puloverul pe care până atunci îl purtasem pe după umeri, dar tot tremuram. Până la urmă, am găsit pe un pat o pătură de lână mirosind a mucegai, în care m-am înfăşurat, apoi m-am aşezat pe banca de sub marchiză, mi-am sprijinit capul de perete şi am aşteptat.

2

N-am auzit barca Irenei apropiindu-se. Adormisem din nou. Iar pe ea am auzit-o abia când s-a aşezat lângă mine şi a spus:

— Cavalerul meu neînfricat!

N-am deschis ochii. Vocea ei răsuna la fel ca pe vremuri, întunecată şi răguşită şi, ca de obicei, nici acum nu eram sigur ce se ascunde în tonul ei. Râdea de mine? Începeam deja să mă înfurii, dar nu voiam să pornim conversaţia în felul ăla. „Neînfricat“? Cavalerul e obosit, înfometat şi însetat, îmi venea să-i zic. N-ai ceva de mâncare şi de băut? Am deschis ochii şi m-am uitat la ea.

Ea a râs şi s-a ridicat. Am recunoscut şi râsul, neschimbat: acelaşi sunet şi aceeaşi expresie pe chipul ei, ochii strâns închişi, gropiţele din obraji, gura strâmbă. Când a redevenit serioasă, am văzut că ochii ei erau cenuşiu-verzui – pe vremea aceea nu-i observasem decât fugitiv şi rămăsesem doar cu impresia că erau deschişi la culoare. Am văzut şi numeroasele riduri de pe frunte şi de pe obraji, pleoapele grele, pielea veştejită şi părul rărit. Irene îmbătrânise şi nu ştiu cum aş fi recunoscut-o dacă ne-am fi întâlnit întâmplător pe stradă. Poate doar după voce şi râs, deşi am recunoscut şi gestul cu care şi-a aranjat părul şi l-a dat după urechi precum şi pe cel în care îşi ţinea capul. Pusese câteva kilograme şi în jurul taliei, şi asta m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva elevii ăia aveau dreptate, iar Irene n-o fi fost mereu puţin cam lată în şolduri şi cu pulpele groase. Purta o pereche de jeanşi, un tricou şi o cămaşă de lână în carouri pe post de geacă. A pus găleata cu peştii pe care-i prinsese lângă ea; am ridicat-o şi am urmat-o până la casa de pe deal.

În timp ce urca panta, mai întâi pe o potecă şi apoi pe nişte trepte de lemn care făceau legătura între

dunele de nisip şi plajă, Irene răsufla din greu. S-a sprijinit de braţul meu şi a fost nevoită să se oprească de mai multe ori.

— Poate mă mut înapoi în casa de jos, a spus când am intrat în casă. Iarna e rece, dar vara e răcoare şi plăcut.

— Are cuptor.

M-a privit – nu ştiam dacă iscoditor sau dacă era deja dezamăgită. Dar ştiam sigur ce gândeşte. Avocatul, se gândea, care nu e în stare doar să mă asculte şi atât, ci simte mereu nevoia să mă dădăcească, să-mi spună că am un cuptor, de parcă n-aş fi ştiut şi eu asta.

— A fost o remarcă prostească.

Irene a zâmbit.

— De obicei, aici, sus, n-am nevoie de încălzire iarna. Dar jos, zidurile de piatră păstrează frigul de-afară. Cândva a fost un oficiu poştal, construit acum mai bine de o sută de ani pentru fermele care erau prin pustietatea asta. Dar ele au dispărut de mult; pământul nu e deloc roditor şi fermierii le-au părăsit unul după altul. Astăzi, hinterlandul e rezervaţie naturală. Cred că ultima barcă poştală a trecut pe aici în 1951, de Crăciun.

A făcut un gest amplu, ca pentru a cuprinde întreg spaţiul în care ne aflam, uşa strâmbă, ferestrele strâmbe, stâlpii strâmbi care susţineau etajul şi scările strâmbe ce duceau în sus.

— Nu e nevoie să-mi spui tu că stă să se prăbuşească. Ştiu şi eu asta. Dar deocamdată încă se ţine în picioare.

Încăperea, bucătărie, sufragerie şi cameră de zi în acelaşi timp, ocupa tot parterul. Cu aragazul ei cu şase ochiuri, masa de douăsprezece persoane şi cele trei canapele, era mult prea mare pentru Irene. M-am abţinut să întreb ce era cu aranjamentul ăla. Am curăţat cartofi, am spălat nişte salată şi am făcut un sos. Nu mă pricep la gătit, dar sosurile pentru salate le nimeresc perfect. Irene m-a întrebat ce fac în Sydney, cu ce mă ocup în Frankfurt, dacă sunt căsătorit, dacă am copii şi dacă sunt mulţumit cu

viaţa mea. Eu, unul, nu voiam să-i dezvălui despre viaţa mea mai multe decât îmi spunea ea despre a ei, însă la puţinele întrebări pe care reuşeam să le strecor prin avalanşa de curiozităţi ale ei îmi răspundea cu noi întrebări şi nu-mi divulga nimic. Şi totuşi, când ne-am aşezat pe balcon să mâncăm, între noi s-a legat un soi de intimitate – prin gătit şi discuţii şi atingerile întâmplătoare – când am ajutat-o să se urce pe o scăriţă ca să scoată o sticlă de bere dintr-un dulap înalt sau să repare o ţeavă de scurgere înfundată şi un sertar înţepenit.

Am văzut şalupa înainte s-o aud. Nu mă uitasem deloc la ceas. Când a început să se audă pufăitul motorului, Irene mi-a spus:

— Doar n-ai venit numai aşa, în vizită. Când vrei să stăm de vorbă?

— Mă întorc mâine.

— Poţi să rămâi. La etaj sunt şase camere libere. Caut o pijama pentru tine, nişte lenjerie de pat curată şi o salopetă ca să nu te murdăreşti mâine, în timp ce m-ajuţi.

Aşa se face că m-am dus la debarcader să vorbesc cu Mark. Mark m-a întrebat dacă n-aş vrea să-i dau cheia de la maşină. Astfel, a doua zi putea să-mi aducă şi restul bagajului. Asta dacă voiam să mai rămân.

3

Când m-am întors pe balcon, masa era deja strânsă şi Irene desfăcuse o sticlă de vin roşu.

— Schwind voia să-şi păstreze toate tablourile, sau doar pe cel cu tine?

Nu voiam s-o iau prea brusc.

— Voia să le păstreze pe cele care îl defineau ca pictor. Voia să vină cu răspunsul la întrebările presante ale picturii: ce înseamnă pictură figurativă şi ce înseamnă pictură abstractă, ce relaţie poate să aibă cu fotografia, ce raport există între frumuseţe şi adevăr.

— Tabloul cu tine...

— Voia să-l combată pe Marcel Duchamp. Ai văzut lucrarea „Nud coborând o scară“? O siluetă cubistă, descompusă în timpul coborârii, un mişmaş de picioare, funduri, braţe şi capete? Tabloul lui Duchamp anunţa sfârşitul picturii şi Schwind voia să demonstreze că o femeie goală care coboară nişte trepte poate fi pictată ca în trecut.

Nu înţelegeam.

— De ce ar anunţa tabloul lui Duchamp sfârşitul picturii?

Irene a zâmbit.

— Ai venit aici ca să înţelegi, în sfârşit, arta modernă?

Zâmbetul ei era prietenos. Dar în spatele amabilităţii se ascundea ceva ce nu reuşeam să descifrez. Era dispreţ, respingere, oboseală? Mi-am dat seama că atunci când suntem obosiţi, spunem că suntem morţi de oboseală, şi când suntem morţi de oboseală, suntem totuşi plini de viaţă, dar când suntem sătui de viaţă, suntem deja pe moarte.

— Vreau să înţeleg ce s-a întâmplat atunci. Nu că nu ţi-aş fi uşurat sarcina. Dar tu ai profitat de mine şi nici măcar nu ai ascuns asta. Ai fi putut să mă suni

sau să-mi trimiţi o scrisoare, o carte poştală. De ce, dacă ai simţit nevoia să mă foloseşti şi să mă răneşti, de ce nu ai...

— ... putut s-o fac puţin mai discret? De ce nu am împachetat totul într-un ambalaj mai atractiv?

De data asta vorbea cu un ton vădit dispreţuitor.

— Pentru Gundlach eram nevasta-trofeu: tânără, blondă, doar ambalajul conta. Pentru Schwind eram inspiraţia; şi el se mulţumea cu ambalajul. Şi apoi ai apărut tu. Şi cel de-al treilea rol feminin stupid, după nevestică şi muză – prinţesa păcălită, care urmează să fie salvată de prinţ. Prinţul o ia în braţe, ca să nu nimerească într-ale escrocului. Pentru că locul ei e în braţele unui bărbat, fireşte.

A scuturat din cap.

— Nu, n-aveam chef de ambalaje frumoase pe-atunci.

— Eu nu ţi-am repartizat nici un rol. Când ţi-am mărturisit că te iubesc, ai fi putut să mă refuzi politicos şi să-ţi vezi de drumul tău.

— Să te refuz politicos...

— Puteai să mă refuzi şi nepoliticos. În orice caz, n-ar fi trebuit să mă foloseşti.

Ea a dat obosită din cap.

— Rolurile te fac previzibil, înlocuibil, folosibil. Prinţul care salvează prinţesa – tu m-ai folosit în aceeaşi măsură ca Gundlach sau Schwind.

Firma noastră avea mai multe angajate decât majoritatea firmelor de avocatură. Eram în discuţii cu consilierul economic şi cu auditorul despre o creşă proprie. Am sprijinit cariera soţiei mele şi am plătit studiile fiică-mii, care după istoria artei a vrut să dea la drept. Chiar n-aveam nevoie de predici feministe de la nimeni.

— Vrei să mă convingi că nu puteai să alegi decât rolul de trofeu, muză sau prinţesă? Atât aveai, rolurile pe care ţi le-am impus noi: eu, Gundlach şi Schwind? Cu banii şi cu profesia ta, puteai să te realizezi după placul tău. Aruncă vina pe...

— Vina? Tu nu vrei să înţelegi, vrei doar să judeci.

M-a privit neîncrezătoare.

— Asta contează pentru tine? Să mă poţi judeca? Să nu trebuiască să-ţi reproşezi nimic? Nu cred că viaţa ta se rezumă la izbăvirea asta! Ai muncit, ai iubit, te-ai căsătorit, ai avut copii...

Nu înţelegeam.

— Nu voiam să zic decât că...

— Aşa devin oamenii care practică o viaţă întreagă dreptul? Nu mai contează cine eşti, contează doar dacă ai dreptate? Tu, da şi celălalt, nu?

Tot nu înţelegeam ce vrea de la mine. Noaptea se lăsase iarăşi brusc, în doar câteva minute. Dar nu era beznă deplină; frunzele şi copacii emanau o strălucire argintie în lumina lunii şi marea sclipea. Razele de lună cădeau de-a dreptul pe chipul Irenei, scoţându-i în evidenţă fiecare rid, fiecare centimetru pătrat de piele ofilită, fiecare trăsătură obosită cu atâta cruzime, încât mi se făcu milă de ea – şi de mine. Eram bătrâni, toate astea se petrecuseră cu mult timp în urmă. Ce rost avea s-o chinui? Şi ea de ce mă chinuia cu faţa ei îmbătrânită?

Dar nu puteam să renunţ aşa uşor la vechea poveste. Eram pe cale să recunosc asta, când Irene a spus:

— Îmi pare rău că te-am rănit. Mă simţeam prizonieră, nu voiam decât să mă eliberez, restul nu mai conta pentru mine. Când mă gândesc la trecut... Ce copil erai încă!

4

Dacă atunci nu eram decât un copil, acum ce eram? Când m-am dus la culcare, remarcile lui Irene nu mă lăsau să adorm. Bineînţeles că acum cunoşteam mai bine oamenii decât atunci şi ştiam cum să-i abordez, ce le datoram şi care erau limitele mele, ce înseamnă să negociezi şi cum trebuia să mă port într-un tribunal. Dar chestiile astea le ştiam încă de pe atunci şi copil nu mă simţisem niciodată.

Camera mică în care îmi făcuse Irene patul dădea spre mare. Dacă ascultam cu atenţie, auzeam valurile lovindu-se de mal; se năpusteau spre plajă şi se retrăgeau zgomotos printre pietricele. Camera era perfect luminată de lună; distingeam limpede dulapul, scaunul, oglinda.

Dacă ascultam atent, aveam impresia că aud şi respiraţia Irenei. De fapt, n-aveam cum; camera mea era despărţită de a ei de încă o cameră. Dar dacă nu era respiraţia ei, înseamnă că auzeam respiraţia casei, şi aşa ceva era chiar imposibil. O inspirare şi o exhalare constante, greoaie. Apoi am auzit un ţipăt de animal de undeva de afară, un răcnet de parcă l-ar fi trezit ceva dintr-un coşmar sau s-ar fi speriat de ceva îngrozitor.

Poate că se speriase de vântul care se înteţise brusc. Nu şi-a vestit nicicum prezenţa; a apărut parcă de nicăieri, zguduind casa şi făcând grinzile să scârţâie. M-am dat jos din pat şi m-am dus la geam, aşteptându-mă să văd primii stropi de ploaie. Dar cerul era senin şi luna strălucea. Vântul nu aducea ploaie; doar îndoia copacii şi făcea casa să suspine.

Mi s-a părut un vânt sinistru. Nu aducea nici nori, nici ploaie; n-avea, deci, nici un drept să se ambaleze aşa, cu toate astea o făcea. Nu bătea drept spre mine, ci doar mă încercuia şi părea că suflă prin mine, scoţându-mi în evidenţă slăbiciunea, la fel cum

scotea în evidenţă şi fragilitatea casei. Dar în clipa următoare m-am înfiorat şi mai tare. Pe balcon se ghemuise cineva, cu faţa spre mine. Era un băiat cu pielea închisă la culoare, păr scurt, nas lat şi buze cărnoase, care stătea cu picioarele pe pământ, genunchii îndoiţi şi fundul pe jos. Dacă aş sta în poziţia aceea, aş fi atacat pe la spate, mi-am spus. Şi ochii lui trebuie să fi fost înfundaţi în orbite, din moment ce nu le vedeam albul. Nu discerneam decât că are privirea aţintită asupra mea, perfect imobilă, imposibil de pătruns.

Oare s-o trezesc pe Irene? Să fi vrut să ne atace, singur sau împreună cu alţi complici? Faptul că stătea liniştit ghemuit, sub razele lunii şi în şoaptele vântului, nu mă lăsa să cred una ca asta. Nu mă înfiorasem din cauza fricii. Mă înfiorasem pentru că nu înţelegeam ce se petrece, cine era băiatul ăla, de ce bătea vântul, ce-mi reproşase Irene, ce mă ţinea în locul acela.

5

Când m-am trezit, cerul era încă palid. Am auzit un şuierat strident şi, când m-am apropiat de fereastră, am văzut un roi de păsări negre bătând agitate din aripi, încercuind vârfurile copacilor, când aproape şi zgomotos, când departe şi fără zarvă. Când se îndepărtau şi nu se mai auzeau decât puţin, auzeam alte păsări care scoteau tot timpul aceleaşi două-trei sunete, aceleaşi cârâieli scurte sau acelaşi staccato tremurat, cu ciocurile deschise, disperate – cel puţin aşa mi se părea mie –, până când roiul se năpustea din nou asupra lor şi le acoperea vocile.

Pe scaun atârna o salopetă, la fel cum cu o zi înainte atârnase pe pat o pijama. Am auzit-o pe Irene coborând scările cu grijă şi apoi dereticând prin bucătărie. M-am îmbrăcat.

La cafea, Irene mi-a spus că jeepul ei avea un cauciuc dezumflat şi cricul se rupsese, aşa că mă ruga să ridic eu maşina ca ea să poată să o sprijine cu un pietroi şi să schimbe cauciucul.

— Mi s-a spus că nu ajunge nici un drum până la tine.

— Drumurile au fost abandonate când zona a fost declarată rezervaţie naturală. Punctul în care se unesc cu reţeaua de pe insulă a fost blocat. Dar un jeep poate să circule fără probleme pe traseele vechi şi barajele rutiere pot fi ocolite. Noi, cei de aici, ştim pe unde să le evităm. Din fericire, cei de-afară nu s-au prins încă.

— Noi?

— Mai există două gospodării. Trebuie să trec pe acolo mai târziu.

Jeepul era prea greu pentru mine. Parul pe care voiam să-l folosesc drept pârghie s-a rupt. Până la urmă, am găsit o ţeavă din fier cu care am reuşit să-l ridic şi Irene a împins un pietroi sub el. Restul a fost

floare la ureche, cu toate că nu-mi amintesc când schimbasem ultima oară o roată.

Pe drum, am întrebat-o pe Irene de băiatul pe care-l văzusem în noaptea de dinainte pe balcon. Kari locuise la ea mai demult şi trecea uneori pe acolo ca să verifice dacă totul e în regulă. Irene şi-a dat seama că voiam să aud mai multe.

— Mai demult, am adăpostit la mine câţiva copii abandonaţi, vagabonzi, dependenţi de droguri sau de alcool. Nu oficial, prin serviciile sociale sau protecţia copilului, că nici eu nu stau aici legal, ci, pur şi simplu, pentru că puştii de aici au răspândit zvonul. Unii veneau pentru câteva zile sau săptămâni, ca să-şi tragă sufletul, alţii rămâneau un an, doi. Unii au reuşit să se întoarcă la şcoală sau şi-au găsit un loc al lor. Alţii se întorceau şi mai rău decât veniseră prima oară. Dacă n-aveau încă optsprezece ani, îi primeam înapoi. Nu acceptam pe nimeni peste optsprezece ani. Asta era regula de aur.

— Câţi copii au stat la tine?

— Casa are şapte camere şi în fiecare stătea câte un copil; uneori, rar, câte doi. Eu stăteam la parter.

— Şi din ce trăiaţi?

— Ţineam capre şi găini, cultivam tot ce se putea cultiva, ne mai ajutau şi fermele de prin preajmă, şi uneori copiii veneau acasă cu lucruri furate. Au învăţat repede că n-au voie să fure doar pentru ei înşişi, că trebuie să împartă tot cu grupul.

Era o conversaţie tărăgănată. Irene conducea cu viteză şi cu încredere, trecând peste toate hârtoapele şi pietrele, peste albii de pârâu şi iezere secate, uneori chiar şi peste tufăriş, dar de fiecare dată reuşea să se orienteze. Mă zgâlţâia în sus şi-n jos, în stânga şi-n dreapta, mă sprijineam cu piciorul şi mă ţineam de scaun, gândindu-mă că m-aş simţi mult mai bine dacă jeepul ar fi avut măcar acoperiş sau vreo uşă. Dar era complet deschis, ca un jeep vechi dintr-un film de război.

— De unde ai jeepul ăsta?

Irene a râs.

— E furat. La început, a trebuit să cărăm totul singuri. Într-o zi, Arunta şi Arthur au venit cu jeepul ăsta care stătuse în garajul unui colecţionar de maşini. Au stat la mine un an şi aveau deja optsprezece ani, aşa că ştiau că nu pot să mai rămână. Dar voiau să ne uşureze viaţa, a spus râzând din nou. Eu, una, n-am nimic împotriva strânsului. Dar tu?

Apoi am ajuns la o vale cu un râu firav, aproape secat, şi am văzut pajişti, flori şi vaci care se adunaseră la umbra unei sălcii, ca într-un tablou pictat de un olandez din secolul XVII. În capătul văii se afla prima gospodărie. O casă mare din lemn, două hambare, câţiva bărbaţi şi femei tinere, o grămadă de copii, porci şi găini – m-au întâmpinat scurt, după care m-au ignorat complet. Irene a intrat în casă şi, după un timp, am urmat-o şi eu. Am găsit-o în bucătărie. Scotea pansamentul unei fete care era accidentată la umăr. A verificat rana, a uns-o cu nişte unguent dintr-o cutiuţă şi i-a pus un bandaj nou.

— Voia să treacă prin perete cu umărul, a spus când m-a văzut, dar n-o să mai repete figura. N-o mai repeţi, nu-i aşa?

Fata a scuturat din cap.

Cealaltă fermă părea părăsită. Bătrâna care a deschis uşa mi-a aruncat o privire bănuitoare, duşmănoasă, a luat-o pe Irene de mână, a tras-o în casă şi a închis uşa. Am aşteptat în jeep, privind casa dărăpănată, hambarul şubred şi uneltele agricole ruginite şi am încercat să mă apăr de năpasta care se abătuse asupra fermei şi care voia să se aştearnă şi asupra mea.

6

— El n-o mai duce mult, a zis Irene când s-a aşezat din nou lângă mine.

— Şi atunci?

Irene a demarat.

— Atunci n-o s-o mai ducă nici ea prea mult şi tinerii de la cealaltă fermă o să preia şi locul ăsta, până la urmă. Ar fi făcut-o de mult şi chiar voiau să-i îngrijească pe bătrâni, dar ei n-au vrut să-i lase. S-au înrăit.

Irene a ridicat din umeri.

— Nu suntem cu nimic mai buni faţă de cei de-afară. La început am crezut că suntem, dar nu-i adevărat.

— Te-ai făcut medic?

— Soră medicală. Pentru majoritatea cazurilor, e de-ajuns. Pe cei care ar avea nevoie de aparate performante, nu i-aş putea ajuta nici dacă aş fi medic.

Mi-am imaginat situaţiile cu care ar fi putut avea de-a face: apendicite, infarcturi, cancer. Mă întrebam ce educaţie primesc copiii de aici, cum fac rost de caiete, creioane sau manuale. De ce anume ar mai fi avut nevoie de afară oamenii ăştia? Ce-i lega pe oamenii de la prima fermă? Erau familii tinere care locuiau, pur şi simplu, în aceeaşi casă? O comunitate? O sectă? Ce căutase Irene aici, ce găsise?

— Există oameni de care am profitat şi mai rău decât de tine.

— I-ai înşelat, le-ai luat banii? Le-ai distrus reputaţia? Viaţa?

Am spus-o spontan, fără să mă gândesc. Fiecare variantă mi se părea la fel de absurdă ca oricare alta.

Irene a râs.

Nu-mi plăcea râsul ăsta. Râdea ca şi când ar fi auzit o glumă proastă sau o năzbâtie de prost gust, o

nenorocire la care ar fi trebuit să plângă, de fapt.

N-a zis nimic. Nici eu nu ştiam ce să spun. Deşi drumul pe terenul deschis nu impunea neapărat o conversaţie, tăcerea dintre noi era de-a dreptul stridentă. Când am ajuns, Irene a parcat şi a rămas nemişcată pe scaun.

— Mă ajuţi să urc în camera mea? Singură nu pot.

Locul jeepului era pe pantă, dincolo de casă, aşa că, la coborâre, Irene s-a sprijinit mai întâi de braţul meu drept, după care a trebuit s-o ţin cu ambele mâini şi s-o ghidez. Treptele din casă erau abrupte şi înguste; Irene zicea că dacă a urcat de atâtea ori în patru labe, ca un câine, puteam să urc cu ea ca şi când ar fi fost un câine. Am luat-o în braţe, am dus-o sus şi am întins-o pe patul din camera ei.

— Îmi pare rău, a zis, m-am suprasolicitat. Dacă mă mişc încet şi cu calm, mă descurc. Dar nu prea reuşesc să mă abţin. Mă agit prea mult şi mă trezesc că-mi cedează picioarele. Şi uneori şi capul.

Am adus un scaun şi m-am aşezat lângă pat.

— Ce ai?

— Cavalerul meu viteaz, a spus ea zâmbind, nimic de care să nu mă poţi salva. Lasă-mă doar să dorm puţin.

Apoi a închis ochii. A început să respire regulat, uneori îi zvâcneau pleoapele, alteori îşi trecea mâna peste abdomen. În colţul gurii se adunase salivă. Mirosea a om bolnav, dar altfel decât copiii mei atunci când făceau vreo boală a copilăriei, sau, mai târziu, când sufereau de gripe, răceli ori dureri de stomac. Irene degaja un miros străin, aspru şi respingător.

Ce mai căutam eu acolo? Aflasem ce voiam să aflu. Irenei îi părea chiar rău că profitase de mine – ce mai voiam?

M-am ridicat încet şi am ieşit din cameră, apoi din casă, şi am luat-o spre plajă. Pe debarcader se vedea bagajul meu şi, prins de fermoarul geamantanului, un bileţel. Mark venise înainte de prânz pentru că intervenise ceva şi nu mai putea veni

după-masa sau seara; n-a putut să mă sune şi nici să mă ia cu el, dar măcar îmi adusese bagajul.

7

M-am aşezat din nou pe banca de sub veranda casei de pe plajă. Cât stătusem lângă patul lui Irene, se înnorase. Erau nori de ploaie? M-am înfiorat şi am adus pătura mucegăită. Iar stăteam în locul acela, iar tremuram de frig, iar adulmecam pătura cu mucegai – aveam impresia că timpul stă pe loc şi mă ţine şi pe mine.

Nu, Irene n-ar fi locuit în condiţiile alea, dacă ar fi escrocat pe cineva. Cât despre reputaţia cuiva – dacă n-am citit nimic despre asta în ziare, însemna că nu făcuse ceva grav. Şi nu distrusese nici o viaţă – aş fi citit şi despre asta în ziare. Sau o fi comis crima perfectă? Irene?

Nu dorisem moartea nimănui, nici a concurenţei, nici a vreunui oponent, nici dacă ar fi fost vorba de pedofili, ucigaşi de copii, Pinochet sau Kim Jong-il. Nu că aş fi preţuit viaţa din cale afară. Viaţa a fost şi rămâne un mister pentru mine. Cum poţi să preţuieşti cu adevărat un lucru căruia nu-i duce dorul persoana care l-a pierdut? Dar detestam actele de violenţă. Să loveşti sau să înjunghii pe cineva până moare – aşa ceva e, pur şi simplu, abject. Iar o persoană care detonează o bombă de la distanţă şi-şi face victima ferfeniţă e la fel de abjectă. Poate e chiar mai demnă de dispreţ, căci comite o crimă care evită toate emoţiile şi inhibiţiile pe care le generează apropierea fizică.

Nici n-am avut vreodată de-a face cu un criminal. Firma mea nu se ocupă de dosare penale. Şi în nici un caz nu puteam să mi-o imaginez pe Irene omorând pe cineva. Nu-mi venea în minte nimic care să o fi putut împinge spre crimă. Chiar dacă cel de-al doilea bărbat al ei ar fi considerat-o doar un trofeu, cum făcuse şi primul, chiar dacă următorul iubit ar fi vrut să profite de ea, chiar dacă şeful ei ar fi

concediat-o după ce i-a respins avansurile sau dacă ar fi supărat-o vecinul cu ceva în casa scărilor – Irene ar fi ştiut cum să reacţioneze la toate astea. Dacă un atac sau o insultă l-ar fi costat viaţa pe atacator, ar fi fost un caz de autoapărare, nimic pentru care s-o poată acuza cineva, nimic pentru care să se poată acuza pe sine. Şi atunci de cine a fugit?

Făceam aceeaşi greşeală ca în trecut. Atunci aveam impresia că ştiu cine e, deşi n-o cunoşteam. Apropierea dintre noi n-a existat decât în imaginaţia mea. Şi acum, la fel, aveam impresia că ştiu ce gândeşte şi ce simte. Că e aproape de mine. De ce? Doar pentru că a păşit dezbrăcată în viaţa mea? Într-un tablou?

M-am ridicat, am strâns pătura, am urcat spre casa de pe pantă şi am intrat în bucătărie. În cămară am găsit spaghete, nişte conserve de roşii şi un borcan cu măsline, iar pe raftul cu mirodenii, o cutie de anşoa şi nişte capere. Gătitul nu era tocmai activitatea mea preferată, dar nu mă grăbeam. Când Irene s-a trezit şi am auzit-o apropiindu-se de scări, masa era deja pusă şi mâncarea era gata. Am ajutat-o să coboare pe scări, am condus-o la masă şi am servit-o. Irene m-a privit; eram mândru, iar ea şi-a dat seama de asta şi a zâmbit.

— N-ai plecat.

— Barca a venit cât am fost noi plecaţi. Băiatul mi-a lăsat bagajul şi s-a dus înapoi. Aşa că acum va trebui să mă duci în Rock Harbour.

— Când?

Am ridicat din umeri.

— Mâine?

— Când vrei tu.

8

Asta m-a scos din sărite. Nu putea să zică şi ea: „Nu e nevoie să pleci încă, poţi să mai rămâi“?

— Oare chiar trebuia să se întâmple lucrurile aşa cum s-au întâmplat atunci? Sau ar fi putut să fie şi altfel între noi?

M-a privit uimită.

— Cavalerul meu...

— Lasă-mă cu cavalerul tău. Eu chiar te-am iubit. Mi-ai spus că n-am mai iubit pe nimeni până atunci, îţi aminteşti? Şi aveai dreptate, chiar nu mai iubisem pe nimeni. Tu ai fost prima şi nu prea am ştiut cum să mă port, sunt şi eu conştient de asta, dar nu mă învinovăţesc, ar fi ridicol. Vreau doar să ştiu dacă aş fi putut să fac ceva altfel, dacă am fi putut fi împreună cumva.

— Adică, mă întrebi dacă aş fi putut să împart cu tine viaţa aceea de la Frankfurt: firmă de avocatură, companie selectă, meciuri de tenis, golf şi abonament la operă? Pot să...

— Puteam să ne mutăm în America, în SUA, Brazilia sau Argentina. Eu aş fi luat-o de la zero, cu forţe proaspete, m-aş fi apucat să învăţ limba, să studiez dreptul acolo, să...

— ... înfiinţezi o firmă de avocatură renumită, să te pui la dispoziţia unor oameni de vază...

— Şi ce-i rău în asta?

— Ai reprezentat vreodată oameni obişnuiţi, muncitori, chiriaşi, pacienţi cărora le-a fost furată sănătatea, femei agresate de bărbaţii lor? Ai dat vreodată în judecată statul, poliţia, biserica? Ai apărat vreodată prizonieri politici? Ai făcut vreodată ceva riscant? Un om de genul ăsta căutam. Un om capabil să rişte, cu care şi eu aş fi riscat ceva. Chiar şi viaţa. Ce ziceai ieri? Fuziuni şi preluări de firme? Pe cine interesează cine cu cine vrea să fuzioneze şi

cine vrea să preia pe cine? Aşa ceva n-are cum să te intereseze nici măcar pe tine. Îţi place faptul că te pricepi la asta, că poţi să te joci cu ceilalţi, în timp ce ei n-o pot face. Îţi plac banii pe care-i câştigi, hotelurile luxoase, biletele de avion la clasa întâi. Te-a interesat vreodată dacă există dreptate pe lumea asta?

— Şi la fuziuni sau preluări se pot comite nedreptăţi. Cum am spus...

— N-ai visat niciodată la mai mult? La dreptate pentru cei exploataţi şi umiliţi? Spune-mi că n-ai fost mereu aşa!

Privirea ei mă indispunea. Am amestecat în spaghete şi am început să mănânc. Şi ea mânca, dar mă ţintuia cu privirea în aşteptarea unui răspuns. Ce să-i fi zis? Eram mândru de simţul meu practic şi cea mai extravagantă fantezie a vieţii mele era să mă mut la Buenos Aires, să lucrez ca barman noaptea şi să studiez ziua – ca să ajung din nou în top. Dar să nu-mi iasă asta şi să stau cu Irene într-o văgăună în Buenos Aires, preocupându-mă de cazuri mărunte şi de probleme politice – nu, chiar nu voiam să-mi imaginez o astfel de viaţă.

— Ba da, tot timpul am fost aşa. Am visat să mă mut cu tine la Buenos Aires, să studiez ziua şi să fac pe chelnerul noaptea, şi pentru o viaţă nouă alături de tine aş fi fost în stare să mă fac *gaucho*, să spăl farfurii în New York sau să tai copaci în Munţii Stâncoşi. Dar la capătul visului vedeam o viaţă frumoasă. Cât despre cei exploataţi şi umiliţi – să facă bine să se descurce singuri.

Irene se uita la mâncarea din farfurie.

— E bună.

Am continuat să mâncăm, i-am umplut din nou farfuria, i-am turnat vin şi apă în pahar. După un timp, a spus:

— Nu-ţi mai face griji din cauza asta. N-aveai ce să faci altfel. Trebuia să fii altcineva.

9

După ce am strâns masa şi am spălat vasele, m-am aşezat la loc pe scaun. Irene stătea cu capul sprijinit pe braţe şi dormea. Înainte, când o urcasem la etaj, se străduia să-mi uşureze treaba, dar de data asta zăcea grea în braţele mele. Am întins-o pe pat, i-am scos pantofii, jeanşii şi cămaşa groasă, am tras pătura de sub ea şi am învelit-o.

Ploaia la care mă aşteptam n-a apărut nici de data asta, aşa că am ieşit pe balcon. Luna se arăta din când în când printre nori, făcând marea să strălucească. În rest, era întuneric. Greierii erau zgomotoşi ca un copac plin de păsări.

Irene întrecuse măsura. Ar fi trebuit să fiu altcineva? Ar fi trebuit să visez la dreptate pentru cei asupriţi şi umiliţi, sau mai bine zis, nu doar să visez, ci chiar să trăiesc pentru asta?

La catedrala dreptăţii muncesc mulţi pietrari; unii cioplesc blocuri de piatră, alţii fac socluri şi cornişe, alţii ornamente şi statui. Pentru construcţia finală, toţi sunt la fel de importanţi – acuzarea, la fel ca apărarea sau judecarea, întocmirea de contracte de închiriere, de muncă sau certificate de căsătorie, la fel ca înlesnirea fuzionărilor sau a achiziţiilor, avocatul celor bogaţi, la fel de important ca avocatul săracilor. Nu încape îndoială, catedrala s-ar fi înălţat şi fără contribuţia mea. Ar fi crescut şi fără cutare cornişă sau cutare ornament. Totuşi ele fac parte din ea.

Mi-am dat seama ce întrebare ironică ar fi putut să-mi pună Irene. De unde ştiam că iau parte la construcţia unei catedrale şi nu a unui bloc, a unui magazin universal sau a unei închisori?

Şi mi-am mai dat seama de ceva. Tocmai începusem să lucrez pentru Karchinger şi Kunze când am preluat apărarea unui fost coleg de şcoală şi

de facultate. Se dusese în fosta noastră şcoală şi convinsese câţiva elevi să participe la o demonstraţie. Tocmai părăsea curtea şcolii împreună cu ei, când un profesor a intervenit şi s-a iscat o altercaţie. Profesorul a căzut şi s-a rănit. Oare fostul meu camarad n-avea bani pentru un avocat? A vrut să mă întărâte spunând că apărarea lui o să mă depăşească? Sau a vrut să mă flateze spunându-mi că sunt cel mai potrivit să-l apere? În orice caz, am preluat cazul. Dar am făcut-o degeaba şi l-am informat doar pe şeful de birou, nu şi pe Karchinger şi Kunze. Oricum, cei doi au aflat şi s-au înfuriat cumplit. Cum să apăr eu pe cineva care a tulburat ordinea publică? Ce aveau să creadă clienţii noştri din comerţ şi industrie? A trebuit să renunţ la caz şi, deşi am găsit pe cineva care să mă înlocuiască, clientul meu a fost condamnat. Faptul că am renunţat la caz imediat după ce profesorul a fost internat din nou în spital şi că încadrarea a fost schimbată din „tulburarea ordinii publice“ în „tulburare gravă a ordinii publice“ a făcut să pară că m-am distanţat de fostul meu coleg de şcoală. Lucru care nu i-a înlesnit deloc apărarea.

Oare aş fi reuşit să obţin o achitare? Eram foarte încrezător; voiam să câştig primul şi, probabil, singurul meu caz penal. Angajasem chiar şi un detectiv particular şi aflasem că altercaţia fusese stârnită de un om de serviciu revoltat şi că profesorul suferea de epilepsie şi mai avusese crize în trecut. L-am informat despre toate astea pe înlocuitorul meu, dar degeaba. Nu era destul de bun. Poate că altcineva s-ar fi descurcat mai bine – sau poate ar fi costat mai mult. Îi promisesem fostului meu coleg că mă ocup eu de onorariul avocatului.

Nu-şi permitea să-l plătească nici măcar pe înlocuitorul de care îi făcusem rost, darămite un avocat scump. Nu-i eram dator cu nimic. Da, fuseserăm prieteni la şcoală şi în primele semestre de facultate, dar trecuse mult timp de atunci. El rămăsese studentul etern, eu nu voiam să-mi ratez viaţa, aşa că de la un timp nu ne mai lega nimic. Pe vremea aceea, verdictele privind dosarele cu

implicaţii politice erau cât se poate de draconice, şi prietenul meu a fost condamnat la închisoare fără drept de eliberare condiţionată. Poate că pentru el n-a fost atât de grav, poate că n-a contat prea mult unde îşi pierdea vremea, în libertate sau după gratii. Nu l-am vizitat la închisoare şi nici el n-a mai dat vreun semn după ce s-a eliberat. Oare ce s-o fi ales de el?

Nu datorez nimănui nimic. Şi nici n-am de ce să fiu recunoscător cuiva. Dacă primesc ceva, îl răsplătesc întotdeauna pe cel de la care am primit. Dacă cineva dă dovadă de generozitate faţă de mine, mă arăt şi eu apoi de două sau de trei ori mai generos. Pot spune că, în relaţiile mele cu prietenii şi cunoscuţii, există doar bilanţuri egale. La serviciu e altfel, dar acolo avantajele nu se datorează mărinimiei, ci propriei iscusinţe.

Ploua. Nu mai puteam să rămân pe balcon, aşa că m-am postat în pragul uşii şi am ascultat ropotul ploii. Asta până am auzit un zgomot ciudat venind de sus şi am urcat. În camera Irenei, vântul suflase perdeaua de la geam şi materialul umed se izbea de perete. Am tras-o înăuntru şi am închis cu greu geamul deformat.

Irene avea un somn agitat. Am aprins lumânarea de lângă pat şi m-am uitat din nou la mâinile ei neliniştite şi la pleoapele care se zbăteau, la sudoarea de pe frunte şi de deasupra buzelor; uneori mormăia ceva nedesluşit. I-am şters sudoarea de pe chip. Când am dat să aranjez pătura de pe ea, am observat că avea tricoul şi chiloţii leoarcă. Trebuia să găsesc o pijama şi un prosop, să-i dau jos hainele umede, s-o şterg şi să-i pun pijamaua. Dar am stat şi m-am gândit: ce treabă am eu cu femeia asta?

Apoi am făcut ce era de făcut. Am găsit pijamale în dulap şi prosoape în baie. Când am ridicat-o şi i-am scos tricoul, Irene şi-a pus braţele în jurul gâtului meu, fără să scoată vreun sunet şi fără să deschidă ochii. Apoi, când am îmbrăcat-o cu bluza de pijama, a făcut la fel. Probabil voia să-mi uşureze efortul, cum învăţase la cursul pentru infirmiere şi cum îşi instruise şi bolnavii, dar mi s-a părut un gest

emoţionant şi copilăros, foarte tandru. I-am scos tricoul şi chiloţii. I-am şters umerii, pieptul, abdomenul, pulpele. Părea să fi slăbit mult; pielea era prea flască pentru corpul ei. Am simţit din nou mirosul de om bolnav.

Uneori mă uit la corpul meu în oglindă şi mi se face milă de el. Prin câte a trecut, câte a îndurat, cât s-a chinuit! Nu o fac ca să-mi deplâng soarta, urăsc asta. Nu de mine mi-e milă, ci de corpul meu. Ce mă emoţionează e îmbătrânirea, în general. De data asta însă mi-era milă de corpul Irenei. Atât de decrepit, de vulnerabil, de neajutorat, de încrezător atunci când s-a agăţat de gâtul meu – corpul acesta mă reţinea acolo. Cu toate astea, mă enerva că nu mă invitase să rămân mai mult.

10

La micul dejun, Irene mi-a povestit ce planuri avea pentru ziua aceea. Trebuia să-i administreze o injecţie bătrânului. Voia să facă pâine cu cei tineri; joia era ziua în care făceau de obicei pâine. Nu s-a oferit să mă ducă până la Rock Harbour şi nici eu n-am rugat-o. Când am însoţit-o până la jeep, a spus:

— Mă întorc cam la aceeaşi oră ca ieri. Într-o formă mai bună, sper. Faci tu de mâncare?

M-am aşezat din nou pe banca de sub verandă. Spre deosebire de ultimele două zile, era soare afară, aşa că nu tremuram şi n-aveam nevoie de pătură. Totuşi, rămăsesem încă sub impresia că timpul stă pe loc şi odată cu el şi eu.

Trebuia să iau o decizie. Trebuia să sun la firmă. Trebuia să împart sarcini. O firmă de avocatură bună funcţionează ca o maşinărie în care fiecare rotiţă porneşte la momentul potrivit şi se opreşte la momentul potrivit, şi care, dacă pierde una dintre rotiţe, începe să le piardă şi pe restul. Mult timp am crezut că eu eram cureaua de transmisie şi că o maşinărie nu funcţionează fără curele de transmisie decât până la un punct, după care începe să scârţâie, apoi se blochează şi se opreşte definitiv. Dar, de fapt, nu există curele de transmisie, doar rotiţe şi chiar şi o roată mare poate fi înlocuită repede, fie cu o altă roată mare, fie prin mai multe rotiţe. Dacă aş lipsi o perioadă mai îndelungată, firma n-ar bate pasul pe loc. Dar nu e în regulă să lipsesc prea mult. Când un membru fondator se comportă ca şi când ar fi înlocuibil, nici partenerii nu se simt altfel şi îşi pierd repede avântul.

De fapt, cel mai bine ar fi dacă ar trebui să muncim cu toţii, dar am decide singuri când vrem să ne retragem din câmpul muncii. Din clipa aceea, societatea ar trebui să ne plătească timp de trei ani,

astfel încât să ne putem trăi decent viaţa oricum ne place nouă. După care să ne luăm rămas-bun şi de la viaţă, dar am hotărî noi înşine cum vrem s-o facem.

Ştiu că aşa ceva nu se poate pune în practică. Dar ar rezolva problema societăţii noastre tot mai îmbătrânite. Şi i-ar oferi fiecăruia şansa să-şi ia viaţa în mâini. Dacă cineva, la douăzeci şi şase de ani, nu mai vrea să lucreze, ci preferă să se bucure de ultimii ani ai tinereţii lui, transformându-i şi în ultimii trei ani din viaţă, ar putea să se retragă la acea vârstă, pe când cineva care ar dori să lucreze cât mai mult ar putea să se trezească într-o zi că e prea bătrân ca să se mai bucure de cei trei ani liberi care i s-ar cuveni.

În orice caz, eu, unul, nu mai am pretenţii de la cei trei ani de după încheierea carierei mele. Nu-i înţeleg pe pensionarii care călătoresc în China şi petrec două zile la Shanghai, trei la Beijing, o zi la Marele Zid şi cinci pe ştrandul din Qingdao. Pentru ei, o călătorie e acelaşi lucru cu privitul la televizor. Ceilalţi pensionari de acasă ştiu deja tot despre ce ar putea să le povestească ei despre călătorie. Pe copiii lor nici nu-i interesează respectivele poveşti. Şi, când ar vrea să se bucure de amintiri pentru că bătrâneţea nu le mai permite să călătorească, nu mai pot s-o facă, pentru că le-au uitat pe toate. Să îmbătrâneşti ca să poţi vedea lumea – ce prostie! O prostie la fel de mare ca aşteptatul să îmbătrâneşti ca să fii martor la felul cum se scrie istoria sau la creşterea nepoţilor. De ce să te oboseşti să începi o carte, când ştii că n-o poţi citi până la capăt, că o să adormi la mijlocul lecturii?

Trei ani dedicaţi unor astfel de prostii sunt mai mult decât suficienţi. Trei ani! M-am gândit îndelung, dar nu mi-a venit în minte nimic cu care aş fi putut umple cei trei ani. Dar nu-mi dădeam seama nici de ce ar trebui să mă mai ocup de fuziuni şi de achiziţii. Această dublă descoperire m-a neliniştit. Asta până când am adormit, încălzit şi obosit din pricina expunerii la soare.

11

M-a trezit elicopterul. Nu zbura deasupra muntelui, ci de-a lungul coastei. A cotit spre golf şi s-a învârtit deasupra nisipului plajei şi a debarcaderului. Apoi s-a îndepărtat de golf la fel cum se apropiase: zburând jos şi făcând mult zgomot, cu elicele şuierătoare şi ţăcăninde tulburând apa mării.

Nu era inscripţionat şi nu părea să aparţină nici poliţiei, nici salvării, nici vreunui canal de televiziune. Metalul sclipitor, ferestrele lucioase, zborul jos şi zgomotos peste marea agitată – toate astea semănau cu un asediu. M-am ridicat speriat şi zăpăcit. Să fi fost Serviciile Secrete? În ce se băgase Irene? Locuia ilegal în ţară, dar n-ar fi trimis Serviciile Secrete un elicopter pentru atâta lucru. Dar poate nu erau deloc Serviciile Secrete, ci nişte răufăcători, ceea ce însemna că Irene e implicată în ceva dubios. Sau să fi fost nişte investitori care voiau să transforme golful într-o staţiune turistică? Nu, golful făcea parte dintr-o rezervaţie naturală şi în elicopter nu şedeau investitori, ci agenţi secreţi şi mafioţi, în costume sau geci de piele, cu laptopuri sau pistoale sau ambele. S-o avertizez pe Irene? Aş şti încotro să mă duc?

Simţeam că nu mai sunt singur sub acoperişul verandei. M-am uitat în jur; la câţiva paşi de mine stătea băiatul pe care-l văzusem ghemuit pe balcon cu două nopţi în urmă, cu privirea întunecată aţintită spre mine – Kari. Trăsăturile lui îmi erau atât de străine, încât nu reuşeam să-i estimez vârsta. Sigur avea peste optsprezece ani şi era suficient de matur ca s-o avertizeze pe Irene.

— Poţi s-o găseşti pe Irene?

— Ce vor?

— Nu ştiu. Dar ar trebui să afle că a trecut un elicopter pe aici.

Kari a dat din cap, a făcut stânga-mprejur şi a rupt-o la fugă, plin de elan, cu paşi egali, de parcă n-ar fi depus pic de efort. I-am ascultat paşii şi l-am urmărit cu privirea până a dispărut printre copacii de la poalele muntelui. Am auzit din nou valurile mării retrăgându-se cu zgomot printre pietrele de pe mal. Am clipit în soare.

Apoi elicopterul s-a întors. Mai întâi l-am auzit, apoi l-am şi zărit. Zbura spre casa veche sub a cărei verandă stăteam. A coborât şi a aterizat pe debarcader. A tulburat din nou valurile. Apoi motorul a amuţit şi elicele s-au oprit. Pilotul a coborât şi l-a ajutat să coboare şi pe pasagerul din dreapta lui. Un bărbat în vârstă, cu baston, dar cu păr des şi alb, mers demn şi mişcări sigure. Era Gundlach.

12

— Schwind v-a trimis? Îl reprezentaţi din nou? Vrea să pună mâna pe tablou, nu-i aşa?

M-a văzut şi se îndreptase spre mine, sprijinindu-se în baston, dar în acelaşi timp, plin de energie, şi începuse să turuie. Brusc, s-a oprit în faţa mea.

M-am enervat când l-am văzut. Nu îmi plăcuse că mă luase de braţ când fusesem la el acasă şi mi se părea tot timpul arogant, când îl vedeam la vreun eveniment monden. Mi s-a părut la fel de mojic şi acum.

— Păi, nu i-aţi înapoiat tabloul. Cel pentru care a renunţat la Irene? Pe care n-aţi reuşit s-o ţineţi lângă dumneavoastră?

A pufnit plin de dispreţ.

— Astea au fost copilării. Tabloul îmi aparţine. A dispărut un timp şi acum a reapărut. Clientul dumneavoastră...

— Schwind nu e clientul meu.

— Atunci ce căutaţi aici?

— Vă priveşte?

Gundlach a schiţat un gest nepăsător.

— Întotdeauna aţi fost cam sensibil. De fapt, chiar mă miră că aţi avut succes ca avocat. Când se întoarce Irene?

Am ridicat din umeri.

— Atunci o să arunc o privire pe-aici. Şi-a găsit un locşor frumos, n-o deranjează nimeni... Şi când te gândeşti că nici măcar nu-i aparţine! Eu trebuie să muncesc pe rupte pentru aşa ceva.

A dat să plece, dar s-a întors şi m-a cercetat din cap până în picioare.

— Dumneata, aici...

A scuturat din cap.

— Întotdeauna v-am bănuit, dar nu mi-aş fi imaginat că aţi îndrăzni să faceţi aşa ceva ca avocat.

Apoi a început să râdă.

— În orice caz, aţi avut un nas mai bun ca mine. Dacă aş fi bănuit eu că tabloul ăsta o să valoreze cândva peste douăzeci de milioane...

L-am urmărit în timp ce intra în casa de jos, apoi ieşind şi urcând scările ce duceau spre casa din deal şi dispărând înăuntru. Bastonul lui se ciocnea cu zgomot de scările şi pavajul din faţa casei; am mai auzit un timp bocăniturile acelea, după care a dispărut. Apoi s-a făcut linişte. Pilotul stătea pe marginea debarcaderului bălăngănindu-şi picioarele şi fumând.

13

Am pornit spre Irene, pe urmele de maşină pe care le recunoşteam şi care duceau spre ferme. Apoi m-am aşezat pe o piatră şi am aşteptat. Aerul era încărcat de mirosul de pin şi de eucalipt, precum şi de ţârâitul cicadelor. În ciuda ploii din ziua precedentă, totul era uscat; iarba şi tufărişul erau ruginii, iar copacii îşi întindeau ramurile mumificate spre cer. Am auzit jeepul de departe.

Irene părea din nou epuizată. I-am povestit despre apariţia lui Gundlach, dar ea n-a părut deloc dezamăgită, aşa cum mă aşteptam, ci chiar s-a înveselit; ochii îi străluceau, obrajii i-au prins culoare, vocea i-a devenit mai puternică. Voia să afle ce am discutat cu el, aşa că i-am povestit.

— Da, a zis ea râzând. Aşa e el.

— Ştiai că vine?

Irene a dat din cap.

— Le-ai dat tabloul celor de la Art Gallery ca să-l ademeneşti aici?

Irene a ridicat din umeri evaziv, aprobator, ostil, iritat, poate, din cauza verbului pe care îl folosisem.

— Vine şi Schwind?

— Sper.

— Când le-ai dat tabloul celor de la galerie, te-ai gândit şi la mine?

— Mă întrebi dacă voiam să te ademenesc şi pe tine? Voiam să-i mai văd o dată pe Karl şi pe Peter. La tine nu m-am gândit.

Ştiam că n-am nici un drept, dar tot m-am simţit jignit. A observat, în ciuda drumului accidentat, şi a pus mâna pe braţul meu. Dar i-am dat-o deoparte.

— E în regulă. Mai bine ţii ambele mâini pe volan.

— Vreau să ştiu ce-a mai rămas. Şi ce s-a întâmplat atunci... Oare am fost doar un trofeu şi o

muză pentru ei? Ce-au însemnat ei pentru mine? Cred că am iubit categoricul care îi caracteriza, dedicaţia, lipsa de rezerve cu care Peter se străduia să se îmbogăţească şi mai mult şi să capete tot mai multă putere, ambiţia lui Karl de a picta tabloul perfect. Erau amândoi obsedaţi, iar eu asta căutam, ceva care să mă ia în stăpânire şi pe mine. Primisem o moştenire, maică-mea mă lăsa să fac ce vreau, atâta timp cât o lăsam şi eu pe ea să-şi vadă de viaţă, studiasem istoria artei, mă angajasem la muzeu şi credeam că... Chiar credeam că o să-mi găsesc menirea alături de bărbatul potrivit. O viaţă în care o să mă ia în posesie un ţel important, ceva pentru care aş fi gata să sacrific orice.

De ce n-a avut copii, de ce a preferat mai târziu să caute copii pe stradă? Dar n-am întrebat-o asta. Am întrebat ce se aştepta să mai fi rămas din trecut.

— Crezi că Gundlach încă mai e mânat de setea lui de bogăţie şi putere? Şi Schwind? Se mai gândeşte să picteze tabloul perfect?

Irene a oprit maşina.

— Nu ştiu.

— Crezi că te mai iubesc şi acum?

— Asta ar fi o prostie.

A tăcut, apoi a început să vorbească tărăgănat şi ezitant.

— M-aş bucura dacă i-aş mai recunoaşte. Şi dacă aş recunoaşte partea aceea din mine care i-a iubit. Dacă aş afla de ce i-am iubit. Şi de ce i-am părăsit. Tu ai avut o viaţă echilibrată. Viaţa mea arată ca o vază care a căzut şi s-a făcut praf.

14

Irene şi Gundlach s-au îmbrăţişat. Fiecare l-a copleşit pe celălalt cu întrebări, până şi-au dat seama că erau prea multe şi prea importante ca să poată primi un răspuns. S-au rezumat la cele simple. Rămânea peste noapte? Şi pilotul? Le era foame? Gundlach s-a oferit să comande o cină şi s-o aducă cu elicopterul, dar s-a bucurat de tot ce i-a pus Irene pe masă. Ne urmărea sprijinit în baston în timp ce găteam cu Irene, şi ne povestea despre articolul din *New York Times* şi despre anunţurile din presa germană. Tabloul *Femeie pe scară*, care avea un loc aparte printre capodoperele pictate de Schwind, dar care nu fusese expus niciodată şi despre soarta căruia Schwind nu dăduse decât declaraţii vagi – tabloul acesta era înconjurat de o aură misterioasă, drept care expunerea lui în galeria de artă din New South Wales provocase o adevărată senzaţie.

Gundlach l-a chemat pe pilot să mănânce, apoi l-a trimis din nou afară. Cu siguranţă ar fi preferat să scape şi de mine. Când Irene a pus pe masă nişte lumânări şi o sticlă de vin, Gundlach a întrebat-o:

— Am putea să discutăm între patru ochi?

Irene a zâmbit:

— Nu am nici un secret faţă de el.

M-am bucurat, chiar dacă nu era adevărat.

Gundlach a început să povestească despre succesele şi copiii lui, despre cât de îngrijorat era pentru viitorul afacerilor sale şi al ţării şi cât de mândru de realizările lui. N-am auzit nimic sinistru, doar bilanţul unui cetăţean mulţumit. Irene i-a răspuns ca şi mie, tot cu întrebări atunci când el a vrut să afle ceva despre viaţa ei şi în cele din urmă a sfârşit prin a nu-i dezvălui nimic. Dar Gundlach nu părea deranjat de asta; mă întrebam dacă, la fel ca mine, e prea politicos să-şi arate iritarea sau nu voia

să insiste prea mult pentru că oricum ştia tot ce voia să ştie despre ea. Zâmbea de fiecare dată când Irene evita o întrebare.

Apoi ne-a povestit despre căsnicia lui. Era fericit, nevasta lui era o femeie cumsecade, o agentă de bursă pricepută şi săritoare, când avea nevoie de ea. Dar era atât de tânără, încât se simţea bătrân pe lângă ea. Spunând asta, s-a uitat la Irene.

— Şi tu erai tânără, dar lângă tine nu mă simţeam niciodată bătrân. Ştiu că eram mai tânăr pe-atunci şi că diferenţa de vârstă dintre noi era mai mică. Dar n-a fost doar asta. Când am văzut acum tabloul cu tine, m-am simţit din nou tânăr, a spus el zâmbind. De asta creăm imagini, ca să oprim curgerea timpului. De asta am vrut să te picteze, ca să rămâi tânără, şi eu, la fel.

Gundlach s-a aplecat şi a luat-o de mână.

— Am greşit în toate privinţele. N-aveai cum să trăieşti alături de mine. Dar lasă-mi mie tabloul tău.

Irene privea marea. Chipul ei îşi pierduse orice urmă de prospeţime şi culoare şi nu vădea decât oboseală şi epuizare. Nu se mai putea refugia într-o vacanţă continuă, negându-şi boala, despre care nu voia să discute cu mine. L-a mângâiat pe cap pe Gundlach cu acelaşi gest distrat cu care ar fi mângâiat un câine aşezat lângă ea, apoi s-a ridicat. Abia se ţinea pe picioare, dar când am dat s-o ajut, m-a oprit dintr-o privire. Nu voia să pară neputincioasă de faţă cu Gundlach.

— Noapte bună.

S-a dus încet spre trepte şi a început să urce; după fiecare pas făcea o pauză lungă, ca să-şi adune puterile. Îmi făcea rău să mă uit la ea.

— Ce are? mi-a şoptit Gundlach.

— Întrebaţi-o pe ea.

Dar până la urmă n-am reuşit să mă abţin.

— V-aţi dat rotund, nu glumă. De fapt, mă mir că aţi avut atâta succes în economie şi politică. Am crezut că pentru asta e nevoie de o oarecare sensibilitate...

— Aveţi o viziune prea superficială asupra oamenilor. Un suflet de poet şi un cap de economist – nu c-aş vrea să mă compar cu Rathenau, dar să ştiţi că cele două nu se exclud, precum nici faptul că îmi doresc tabloul acela, deşi am milioane, nu e o contradicţie.

— L-aţi citit pe Rathenau?

— Da, l-am citit pe Rathenau. Şi pe Weber, şi pe Schumpeter, şi pe Marx, în caz că numele acestea vă spun ceva. N-am doar bilanţuri contabile şi cursuri valutare în cap. Şi dacă am dreptate şi chiar aţi ajutat-o pe Irene, pot să vă dau în judecată şi să vă fac praf cariera. Ar trebui să vă rugaţi la Dumnezeu să nu fie nevoie să-i târăsc prin tribunale pentru tablou pe Irene sau pe Schwind.

Vorbea tot mai tare. L-am rugat să coboare vocea, pentru că Irene voia să doarmă.

— N-are decât să audă ce am de spus. Oricum, aici toată lumea pare să ştie totul mai bine ca mine; nu pot să stau de vorbă cu Irene fără să dau nas în nas cu dumneata. V-aş sugera să faceţi o plimbare lungă mâine. Aţi înţeles?

În timp ce mă gândeam dacă să dau din cap sau nu ca să-l fac pe Gundlach să coboare tonul, a apărut Kari. Nu a schiţat nici un gest ameninţător, dar asta sugera aerul lui. S-a uitat la Gundlach şi a dus mâna la gură. Gundlach, la rândul lui, s-a holbat la Kari de parcă ar fi văzut o fantomă. În clipa următoare, Kari a dispărut şi Gundlach a tras tare aer în piept şi a scuturat din cap.

— Mă duc... mă duc să mă culc.

15

A doua zi dimineaţa, Irene nu s-a trezit. Pe mine m-a sculat din somn bocănitul lui Gundlach, care cobora treptele sprijinindu-se în baston. M-am îmbrăcat, m-am dus la fereastră şi l-am văzut pe plajă, privind marea. Probabil că pilotul se trezise mai devreme şi ieşise fără să facă zgomot. Stătea din nou pe debarcader, îşi legăna picioarele şi fuma.

Oare mă striga Irene? Am bătut la uşa ei şi ea mi-a şoptit un „intră“ cu glas pierit. Zăcea în pat, cu capul sprijinit de perete şi arăta atât de rău – cu faţa palidă, obrajii supţi şi părul leoarcă de transpiraţie – încât îmi venea s-o trimit chiar în clipa aceea la spital cu elicopterul. M-am aşezat pe marginea patului şi am luat-o de mână.

— Ce ai?

Irene a scuturat din cap.

— Dar ziceai că n-ai nici un secret faţă de mine.

— Doar câteva, a zis ea zâmbind.

— Cu elicopterul nu faci decât...

— Mă trezesc eu cumva. Azi... Îmi aduci o cafea tare?

Orice aş fi făcut ar fi fost greşit. S-o duc în elicopter şi s-o trimit la spital era greşit. S-o ajut, s-o energizez cu cafea, ca să se obosească apoi toată ziua şi să cadă lată seara era greşit. N-ar fi fost de acord s-o îngrijesc la pat până se făcea bine. Dar s-o las să zacă în pat şi să nu mă ocup deloc de ea nu mă lăsa inima.

— Şi dacă azi vine şi Karl? Pot să mă odihnesc după ce pleacă amândoi, mâine sau poimâine. Acum trebuie să mă pun pe picioare. Mă ajuţi? Te rog!

N-am avut de ales. I-am făcut o cafea tare, i-am adus cana şi ceaşca la pat şi i-am dat un săculeţ de piele din dulap, din care Irene a scos o oglinjoară, un praf alb, o lamă de ras şi un tub mic de sticlă, apoi

am privit-o cum trage cocaina pe nas. În drum spre baie, a trebuit încă s-o sprijin. Dar după aceea n-a mai avut nevoie de ajutorul meu; a ieşit de la baie cu paşi greoi, dar hotărâţi, şi cu privirea limpede. Era plină de energie, ca la sosirea lui Gundlach din ziua precedentă.

— E târziu. Pregătesc eu micul dejun. Îi chemi pe ceilalţi?

În drum spre plajă, am văzut barca luând curba spre golf şi când am ajuns lângă Gundlach, mi-am dat seama că o văzuse şi el. Barca se apropia şi în faţa cabinei mici stătea Schwind. Întocmai cum el devenea tot mai uşor de desluşit pentru noi, ne percepea, probabil, şi el. Schwind şi Gundlach câştigau timp să se pregătească pentru întâlnire. Aş fi vrut să-i trimit la dracu' pe amândoi.

16

Schwind a coborât din aceeaşi barcă cu care venisem şi eu. A dat din cap spre Gundlach şi spre mine, a cercetat locul dintr-o privire şi a luat-o pe poteca ce ducea spre casă cu paşi hotărâţi. Era la fel de corpolent, mai stângaci în mişcări şi postură, însă din cauza cheliei dădea impresia că ar fi încă mai masiv ca înainte, şi emana multă putere.

Când am intrat cu Gundlach în bucătărie, Schwind o ţinea în braţe pe Irene.

— Unde ai fost? Te-am căutat, te-am căutat fără încetare.

Apoi ne-a văzut, i-a dat drumul, a păşit spre uşă, a dat s-o apuce şi s-a răstit la noi:

— Afară!

Irene a început să râdă.

— Staţi jos. Micul dejun e aproape gata.

Părea să guste totul: îmbrăţişarea lui Schwind, ieşirea lui nervoasă, tensiunea din cameră.

— Ce mai stăm aici? Hai să plecăm, ne aşteaptă barca. Putem să luăm micul dejun la Rock Harbour şi apoi avionul de noapte din Sydney spre New York. Am vorbit cu cei de la Art Gallery; aşteaptă doar semnalul tău ca să ducă tabloul la New York, la ţanc pentru expoziţia monografică. Îţi mai aminteşti cât am visat la asta? La expoziţia de la MoMa?

Irene a dat din cap.

— Am visat la vernisaj, la criticii care aveau să considere lucrările mele drept capodopere şi pe mine, un maestru, spre admiraţia invitaţilor. Am visat la drumul spre casă prin Central Park, la noaptea petrecută la hotel, la şampanie, o cadă uriaşă şi un pat imens cu vedere spre oraş. În sfârşit, visele noastre se vor împlini.

Irene i-a aruncat un zâmbet în acelaşi timp prietenos, amuzat şi distant.

— Sună frumos.

Gundlach nu s-a mai putut abţine.

— Prostii! Aţi avut deja o expoziţie importantă la New York cu ani buni în urmă. La asta poate că încă aţi visat. Dar la expoziţia monografică de la Berlin şi Tokio, care o să ajungă în curând şi la New York, nu mai visaţi, sunt sigur! De fapt, mai visaţi la ceva? Un coleg vă descrie drept un om calculat, care se joacă cu publicul, cu piaţa de artă şi cu premiile. Sunt om de afaceri, n-am probleme cu aşa ceva. Dar nu-i mai turnaţi poveşti Irenei!

Schwind n-avea ochi decât pentru Irene. O privea la fel de copilăresc şi de încrezător ca pe vremuri.

— N-ai fost de faţă la nici o expoziţie de-a mea; nici tabloul cu tine, nici tu. New Yorkul, săptămâna viitoare o să fie prima expoziţie perfectă.

— „O să fie prima expoziţie perfectă“, l-a imitat Gundlach pe Schwind. Vreţi să puneţi mâna pe tablou şi-atât.

— Ce tot zice?

Schwind s-a uitat la Irene de parcă ar fi vrut să sugereze că amândoi erau obligaţi să asculte palavrele unui cap sec.

— Am stat de vorbă cu curatorul şi i-am explicat că ai avut grijă mult timp de tabloul meu, aşa că va trebui să-ţi ceară permisiunea dacă vrea să-l transporte la New York. E de înţeles. Ce treabă are el cu asta? a întrebat el dând din cap către Gundlach.

Înainte ca Gundlach să apuce să-i explice ce treabă avea el cu asta, Irene le-a reamintit de micul dejun.

— Cafeaua e fierbinte, slănina se răceşte şi ouăle trebuie prăjite.

Apoi s-a întors spre mine:

— Te duci tu să-l chemi pe pilot? Şi întreabă-l pe Mark dacă vrea să bea o cafea cu noi.

17

Când m-am întors cu cei doi, se instaurase armistiţiul. Gundlach nu l-a întrerupt pe Schwind când acesta i-a povestit Irenei despre lucrările lui abstracte, şi nici Schwind nu l-a deranjat când i-a vorbit despre aranjamentele privind noua conducere a companiei. Irene trona între cei doi şi peste noi, pilotul, Mark şi cu mine, care vorbeam despre prima şi ultima ţigară pe care o fumaserăm vreodată. N-o mai văzusem atât de energică, de fermecătoare şi de frumoasă de când sosisem. Oare cât mai dura efectul cocainei?

După micul dejun, Mark s-a întors cu barca în oraş. Irene sau eu aveam să-l ducem pe Schwind în Rock Harbour când venea timpul că plece. Pilotul s-a oferit să-l ia cu elicopterul, dar Gundlach s-a răstit la el, spunând că el e cel care a închiriat elicopterul şi că are nevoie de el. Apoi i-a ordonat să se ducă să verifice dacă „chestia aia“ chiar zboară, în caz de nevoie.

Apoi Gundlach a aruncat o privire în jur.

— Haideţi să discutăm ca oamenii. Ultimul proprietar înregistrat al tabloului sunt eu. Dumneata, Schwind, trebuia să-l câştigi de la mine – cum? În urma unei înţelegeri. Dar aranjamentul n-a dat roade. Şi, chiar aşa, unde-i contractul ăla? Oricum, bănuiesc că nu vrei să declari la tribunal şi să apară apoi în presă că ai dat femeia pe tablou, pentru simplul fapt că tabloul ăla valora mai mult pentru dumneata decât femeia. Şi...

— Presa îmi mănâncă din palmă. Pot să le prezint povestea în aşa fel încât să vă bârfească pe dumneavoastră, nu pe mine. Contractul... contractul a fost abuziv, mi-am dat seama de asta între timp, şi am mai aflat şi că tot ce stipulează un contract abuziv

e nul, prin urmare nu poate fi recuperat. Mi-aţi predat tabloul când am fost acasă la...

— Predat? Tabloul se afla încă pe domeniul meu, în mâinile majordomului meu şi urma să treacă în posesia dumitale. Dar tranzacţia a eşuat; maşina în care a fost pus tabloul nu mai era în posesia dumitale, ci a hoţului – a hoaţei, mai bine zis, şi a complicelui ei.

— Dacă eraţi de părere că tabloul vă aparţine – de ce nu l-aţi declarat furat? De ce nu se află în registrul Art Loss?

— De ce n-am reclamat furtul? Pentru că bănuiam încă de pe atunci că hoaţa e Irene şi n-am vrut să-i aduc nici un prejudiciu.

— Cu ce ar fi prejudiciat-o pe Irene o reclamaţie? Şi dacă atunci nu voiaţi să-i aduceţi nici un prejudiciu, de ce v-aţi răzgândit şi vreţi să-i faceţi rău acum?

— Nu vreau să-i fac rău. Vreau doar să le explice celor de la Art Gallery că tabloul îmi aparţine. Ei pot să-l mai ţină o vreme expus. Pot să-l împrumute chiar celor de la New York, pentru expoziţia monografică.

Gundlach s-a întors către Irene.

— Dar trebuie să pui capăt şaradei ăsteia.

S-a uitat la ea cu un aer rănit şi dintr-odată am înţeles despre ce era vorba, de fapt. Era vorba şi de tablou, şi de bani. Dar, mai presus de orice, Gundlach se simţea inferior faţă de Irene, care-i râdea în faţă, la fel ca atunci când îl părăsise şi el nu mai putuse s-o recâştige. Poate că se simţise inferior chiar şi în căsnicia lor, având în vedere că Irene n-a renunţat niciodată la spiritul ei rebel, sfidător şi mândru. Irene întruchipa toate eşecurile din viaţa lui şi Gundlach venise să pună lucrurile la locul lor.

Apoi a izbucnit în râs. Era un râs maliţios, plin de ură.

— Deci, cum ziceam, haideţi s-o luăm pe rând. Dacă el, a spus Gundlach arătând cu capul spre mine, mai are contractul ăla, o să facă pe dracu' în patru să-l găsească. Nimeni nu face un astfel de contract, nici

un avocat tânăr şi cu atât mai puţin unul bătrân. Nu, Schwind, contractul ăla n-o să te ajute. Dacă dumneata ai impresia că te poţi baza pe Irene ca martor, te înşeli. Tu n-o să apari în faţa instanţei, Irene. O să...

— Ai dreptate. În nici un caz n-o să apar în faţa instanţei, a spus ea, ridicându-se în picioare. Tabloul...

Dar Gundlach n-avea de gând să renunţe la discursul lui triumfător.

— Eşti căutată de poliţie în Germania şi ai fi căutată şi aici, dacă s-ar afla că te-ai mutat în locul ăsta. Nu ştiu cum de nu te-a recunoscut nimeni. Poate pentru că n-ai fost arestată niciodată şi nu apari în, cum îi zice, în registrul poliţiei? Din cauză că poliţia nu are nici o fotografie de urmărire reuşită cu tine, ci doar una ştearsă, surprinsă de un radar, în care apari cu părul vopsit, ochelari de soare şi capul plecat? Însă eu te-am văzut pe pagina cu infractori urmăriţi de poliţie şi te-am recunoscut şi o să te recunoască şi alţii dacă o să te arăţi iar în public.

18

Irene nu i-a răspuns. S-a uitat la Gundlach cu scepticism, de parcă n-ar fi ştiut ce să creadă despre el şi dezvăluirile lui. Apoi a ridicat din umeri şi a început să râdă.

— Vrei să mă dai în vileag?

— Ce-ai făcut atunci? Ştiai cum trăim, unde locuim, pe unde umblăm – le-ai fi putut fi de folos prietenilor tăi.

— Care „noi“?

Irene i-a aruncat lui Gundlach o privire ironică.

— Te ştiu eu pe tine. Sfidarea asta a ta, împotrivirea, revolta. De fapt, n-ai vrut să ne cunoşti nici pe mine, pe el, a spus făcând semn din cap către Schwind, şi nici pe el, a adăugat arătând cu capul spre mine. Voiai să te răfuieşti cu noi toţi. Cât de departe ai fi mers? Te-ai gândit să suni la uşă într-o zi, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic? L-ai fi împuşcat mai întâi pe Hannes şi apoi pe mine?

Gundlach se înfuria tot mai tare.

— Hannes te plăcea, deşi era majordomul meu. Te plăcea mai mult decât pe mine şi sunt sigur că te-ar fi lăsat să intri şi ai fi putut să-l... da, fără probleme, sau mai întâi pe mine şi-apoi pe el...

Gundlach se uita la Irene de parcă s-ar fi simţit ameninţat chiar şi în clipa aceea.

— Crezi că aveam de gând să te împuşc?

— Dacă nu tu, atunci prietenii tăi, ajutaţi de tine. Crezi că nu-mi mai aduc aminte? Îmi aduc aminte de tot: de ura ta faţă de viaţa pe care o duceam, de visul tău la o cauză nobilă. Voiai să ajuţi exact acolo unde te-ai fi lovit de cele mai grele obstacole, îţi aminteşti? Şi când te-am întrebat ce-ai fi făcut cu sloganul ăsta pe timpul lui Hitler sau al lui Stalin, ai tăcut mâlc. Şi apoi te-ai gândit că pictorul o să fie salvarea ta şi, după asta, revoluţia. Să-l omori

pe bărbatul pe care oricum îl părăsiseşi – un astfel de sacrificiu era o nimica toată pentru revoluţie!

— N-a vrut nimeni să te ucidă. Nu erai atât de important pentru nimeni. Tu...

Gundlach a sărit în sus. S-a sprijinit cu mâinile de masă, s-a aplecat spre Irene şi a început să ţipe la ea:

— Şi dacă prietenii tăi m-ar fi considerat suficient de important? Ce-ai fi făcut atunci? Ai fi intrat în joc? Ai fi apăsat pe trăgaci?

Eu mă mişc mai încet de fel, dar nici Schwind nu făcea nimic, ci doar se uita la ei. Cel care a intervenit a fost Kari. Nu ştiu unde se ascunsese până atunci, dar auzise ţipetele lui Gundlach şi crezuse că Irene se află în pericol. S-a apropiat de noi tiptil, s-a oprit în spatele lui Gundlach, l-a apucat de braţe şi l-a aşezat cu forţa pe scaun. Gundlach era palid, tremura şi respira greu – nu ştiu cum arată un infarct, dar aşa mi-l imaginez.

Irene s-a ridicat, s-a dus la Gundlach, l-a apucat de mână, i-a luat pulsul şi a scuturat din cap: nu păţise nimic. Apoi l-a îmbrăţişat.

19

Nici unul dintre noi nu voia să vorbească. Schwind se uita încruntat la Irene, care îl ţinea în braţe pe Gundlach. Marea se năpustea fără încetare peste pietriş, iar o pasăre repeta aceleaşi patru tonuri.

— Nu ţi-aş fi făcut nimic. Oricât de smintită ar fi fost viaţa, şi oricât de smintită aş fi fost şi eu...

Irene a scuturat din cap.

— Eram complet sărită de pe fix. Nu depindeam de nimeni, şi nimeni şi nimic nu mă putea ţine sub control. Viaţa ca dependenţă. După aceea, m-am simţit de parcă aş fi fost la dezintoxicare, nu puteam să dorm, aveam palpitaţii, transpiram din senin. Până când s-a terminat şi asta şi am simţit o pustietate şi mai mare; totul era departe, culorile erau şterse, sunetele erau slabe şi eu nu-mi mai percepeam propriile sentimente. În afară de furie. N-am ştiut că pot să fiu atât de furioasă, că pot să dau cu pumnul în masă sau în perete şi să plâng, să plâng de furie...

I-a dat drumul din braţe lui Gundlach, care îşi revenise între timp, ne-a privit pe fiecare în parte şi şi-a dat seama cât ne bulversase confesiunea ei. S-a aşezat râzând.

— Ei bine, în RDG, culorile erau şi mai şterse decât în Vest. Tencuiala gri-maroniu, ca nisipul din Brandenburg, vechile clădiri de piatră mereu murdare, trenurile verzi şi ponosite ale Căilor Ferate Germane, drapelele şi stindardele roşii spălăcite. Dar viaţa de acolo m-a salvat. După anii nebuneşti de dinainte, a fost ca o şedere într-un sanatoriu în care nu prea există multe, în afară de linişte. Nu erau culori care să zgârie retina, nici muzică seducătoare, nici stimulente erotice sub formă de afişe, nici vânători de reduceri. Iar în sanatoriu nu se schimbă multe, sau, mă rog, nu radical, aşa că mereu faci acelaşi lucru, zi după zi.

Gundlach a schiţat un gest nepăsător, de nerăbdare.

— Doar nu vrei să ne spui că...

— Nu vreau să vă duc de nas. Despotismul, ineficienţa, neajunsurile – le cunoşteam. Dar eu n-am suferit din cauza lor. Era... era de parcă aş fi fost în vizită la o familie amish. Dacă eşti amish, mai poţi să evadezi, dar eu nu puteam; stricteţea şi modestia erau valabile şi aici, iar eu nu voiam să fug. Timpul care stătea pe loc, liniştea, lipsa senzaţiilor – toate astea mi-au făcut bine. Faptul că sărbătoreai după ce terminai de construit o cabană, pentru care făceai cu greu rost de materiale şi pe care o ridicai împreună cu familia sau prietenii, deplasările cu colegii de serviciu la Berlin, la Operă, excursiile cu cortul şi canotajul prin Spreewald, cititul clasicilor pe care îi găseai uşor sau al cărţilor pe care le căutai multă vreme – pentru mine toate astea erau suficiente.

Schwind a început să râdă batjocoritor.

— O idilă Biedermeier?

— Poate, a zis Irene râzând şi ea, poate că e o comparaţie nimerită. Nici în perioada Biedermeier n-a existat libertate politică.

— Doar mobilier frumos, călătorii în Franţa sau, dacă aveai destui bani, în America.

— Eu n-am nevoie de mobilier frumos. Nu simt nevoia nici să călătoresc, a zis ea râzând din nou, decât dacă e ceva urgent. Am iubit peisajele de acolo, aerul vesel al râurilor Saale şi Unstrut, melancolia din Mecklenburg şi Pommern, chiar şi oprimarea, sentimentul apăsător care ţi-l dădeau carierele de lignit. Am iubit şi burniţa călâie de vară din Bitterfeld, ceaţa aceea de umezeală, fum şi chimicale. Şi ploaia de primăvară care spăla străzile pline de hârtoape, golind gropile şi şanţurile de mizeria iernii. Am iubit tramvaiele, jerpelite, e drept, dar măcar aveau voie să fie doar tramvaie şi nu trebuiau să facă reclame la Coca-Cola sau la picioare zvelte.

— Dărăpănarea de acolo nu era cu nimic mai presus de ostentaţia şi vulgaritatea naziste, a zis

Gundlach revoltat. Există adevăruri politice...

— Am trăit cu un pictor. Viaţa de zi cu zi nu presupune doar fericire sau nefericire, dreptate sau nedreptate, ci şi frumuseţe, şi asta e valabil peste tot. Şi urâţenie, e drept, dar eu m-am bucurat de frumuseţea care exista acolo şi care a dispărut pentru totdeauna.

— De ce n-ai rămas?

— Ştii bine de ce. După 1990 n-a mai existat un „acolo“. A existat doar „aici“ şi poza cu femeia cu părul vopsit şi ochelari de soare.

— De ce nu te-au prins?

— Ca pe ceilalţi? Pentru că am plecat imediat după căderea Zidului. Îmi ţineam lucrurile la maică-mea, lucrurile şi paşaportul meu vechi, emis în 1980, care era valabil până în 1990. Tocmai cât să pot să ajung până aici. Nu m-a căutat nimeni sub numele meu adevărat. Înainte de schimbarea din ’89, am existat doar ca tablou şi, apoi, doar cu numele pe care l-am adoptat de când sunt aici.

S-a ridicat în picioare.

— Acum trebuie să mă duc la culcare. Nu vă supăraţi pe mine. Ne întâlnim la cinci să bem un aperitiv şi apoi să luăm cina? Îl rogi pe pilot să o aducă, aşa cum ai promis ieri? Mă ajuţi să urc?

20

Am ajutat-o să urce şi să se culce. Am reuşit s-o liniştesc, după ce am aruncat o privire în săculeţul de piele: mai avea destulă cocaină pentru seara aceea şi pentru dimineaţa următoare, ba chiar şi pentru alte câteva zile. A adormit înainte să ies din cameră.

Mi-am adus aminte de afişele cu criminalii daţi în urmărire care atârnau prin instituţiile publice sau pe la poştă şi pe care le dădeau şi la televizor, după jurnalul de ştiri. Nu le-am privit niciodată cu atenţie. S-o fi văzut oare pe Irene sub inscripţia „Terorişti“? Cu părul vopsit, ochelari de soare şi capul plecat? Dată în urmărire generală pentru complicitate la crime, atacuri cu bombă şi jafuri bancare? Cu un avertisment legat de faptul că ar putea fi înarmată? Şi o recompensă pe numele ei? Nu, nu-mi aminteam de aşa ceva.

Nevastă-mea avea probleme cu memorarea feţelor; prozopagnozia e, după cum am aflat între timp, o tulburare psihică asemănătoare dislexiei sau discalculiei, care împiedică persoana cu această predispoziţie să identifice şi să recunoască chipul oamenilor. Dacă eşti politician, acest deficit poate deveni un handicap sever; nevastă-mea a investit multă energie şi mult autocontrol în încercarea de a nu-i jigni sau aliena pe reprezentanţii vieţii politice a oraşului. Dar, neştiind că e vorba de un neajuns psihic, şi-a făcut mult timp mustrări de conştiinţă şi s-a simţit inferioară, un om rău care nu dă dovadă de suficientă atenţie şi empatie faţă de semeni. În ceea ce mă priveşte, n-am avut niciodată problema asta.

Nu i-am găsit pe Schwind şi pe Gundlach nici în bucătărie, nici pe balcon. Curând, le-am auzit vocile dinspre plajă, dar nu reuşeam să înţeleg ce-şi spuneau. Probabil că stăteau pe banca de sub veranda casei de jos.

Nu se mai certau. Părea că îşi ling rănile. A fost Irene eşecul vieţii lui Schwind, la fel cum s-a întâmplat cu Gundlach? Oare Gundlach crezuse că poate să le aibă pe amândouă: şi pictura, pentru că i-o datora Schwind, şi pe Irene, pentru că-i aparţinea lui? Şi apoi Irene l-a deposedat de amândouă, i-a furat tabloul şi nu s-a mai întors la el.

Mi-am amintit de bunicul, care îmi povestea uneori că are tot timpul vise despre bacalaureatul lui. Pe atunci, nu-mi venea să cred că o întâmplare din trecut, peste care se aşternuse o viaţă foarte îndelungată, putea să mai fie atât de prezentă. Bunicul şi-a dat bacalaureatul fără nici o problemă, a studiat medicina, şi-a deschis un cabinet şi a avut o carieră plină de succes – de ce mai visa bacalaureatul ăla? Schwind era cel mai renumit şi mai bine cotat pictor contemporan, omagiat de învăţăcei, aclamat de critici şi înconjurat de femei – şi cu toate astea, suferea din cauza unui eşec ridicol de acum zeci de ani? Şi Gundlach, un om de afaceri încununat în repetate rânduri de succes, un multimilionar, tată a doi copii deştepţi, nu reuşea să se împace cu gândul că Irene, căreia pe vremea aceea nu-i păsa câtuşi de puţin de el, l-a părăsit?

Sau oare tocmai micile eşecuri sunt cele care nu ne lasă să ne împăcăm cu vieţile noastre? Primele mici zgârieturi de pe maşina cea nouă ne dor mai tare decât pagubele mai mari de mai încolo. Zgârieturile mici sunt mai greu de camuflat decât cele mari şi, uneori, degeaba încercăm să le reparăm; că nu ajută la nimic, trebuie să aşteptăm să dispară încet-încet de la sine. Eşecurile mari de la începutul vieţii ne-o cârmesc într-o direcţie nouă. Cele mici nu ne schimbă radical, dar ne însoţesc tot timpul şi ne chinuie ca nişte împunsături mici, neîncetate, pe piele.

Apoi, dintr-odată, se iveşte şansa să reparăm lucrurile. Pare accesibilă, nu trebuie decât să întindem mâna ca s-o atingem şi, cu toate astea, n-avem parte decât de minciuni şi de înşelătorii. Începeam să-i înţeleg pe Gundlach şi pe Schwind.

Nu că aş fi simţit că mă aflu în aceeaşi situaţie ca ei. Experienţa mea cu Irene n-avea nimic de-a face cu ce trăiseră ei alături de ea.

21

Când m-am dus lângă ei pe plajă, discutau despre copii şi nepoţi. Câţi avea fiecare, cum se descurcau, ai cui copii şi nepoţi aveau mai mult succes – preţ de o secundă, m-a tentat să mă aşez alături şi să le povestesc şi eu despre copiii şi nepoţii mei.

L-am întrebat pe Schwind ceva ce mă preocupa încă când sosise.

— Chiar n-aţi încălcat hotărârea aceea? Cea legată de ce se întâmplă cu picturile dumneavoastră, cui le vindeţi sau cui le împrumutaţi?

— Ce?

Schwind m-a privit absolut bulversat.

— Cândva mi-aţi spus că n-o să permiteţi să vi se mai întâmple niciodată ce vi s-a întâmplat cu tabloul cu Irene. Că să aveţi sub control fiecare lucrare...

Schwind a scuturat din cap.

— Am zis eu aşa ceva? Pare mai degrabă ceva ce-aţi zice dumneavoastră, care faceţi bilanţuri juridice despre orice. Eu nu simt nevoia să am controlul asupra tuturor lucrărilor mele, a zis el râzând. Îmi e de-ajuns dacă ele reuşesc să-l controleze pe privitor.

Gundlach l-a întrerupt râzând dispreţuitor.

Nu ştiam dacă dispreţul acela era îndreptat spre Schwind sau spre mine. Dar nu voiam să mă enervez din cauza lui.

— Acum e ora unu, la cinci urma să luăm un aperitiv. N-ar trebui să-l trimiteţi pe pilot după mâncare?

Gundlach a schiţat un gest plictisit.

— Nu vreţi să vă ocupaţi dumneavoastră de cină? Să treacă totul în contul meu de la hotel.

Am plecat cu pilotul. Elicopterul zbura de-a lungul coastei, sub noi se întindea marea, străbătută de valuri mici cu creste albe, strălucitoare în lumina soarelui şi mată când norii acopereau cerul. În dreapta se vedeau stânci şi nisip, pământ cafeniu cu verde, aşezăminte şi străzi. Sydney se întrezărea de la distanţă; oraşul se întindea peste coastă. Zgomotul elicopterului era asurzitor, în ciuda apărătoarelor pentru urechi, dar oricum după discuţia de la micul dejun despre prima şi ultima ţigară nu mai găseam subiecte de conversaţie. Preferam să admir peisajul de sub noi. De sus, totul arăta fermecător: casele, grădinile, maşinile, parcurile, plajele, iahturile cu vele colorate, oamenii. Apoi am zburat pe deasupra atracţiilor oraşului: podul din port, clădirea Operei, Grădina Botanică. Pe pajiştea mare de lângă Conservator se vedeau oameni întinşi pe iarbă – aş fi putut fi şi eu printre ei.

N-am aterizat pe acoperişul unui zgârie-nori, cum mi-am imaginat, ci undeva la marginea aeroportului. În taxi, pilotul s-a dovedit a fi pasionat de gătit. Mi-a ţinut o prelegere despre carnea de *barramundi*[1], crocodil şi cangur, despre deserturile australiene şi despre soiurile de struguri şi regiunile viticole unde se produceau vinurile australiene, şi a fost mai mult decât bucuros să ne compună meniul pentru cină. Am comandat caviar, *barramundi* cu ciuperci *shiitake*, cangur cu nuci de macadamia, o pavlova cu fructul pasiunii, şerbet din mere Granny Smith, şampanie, nişte Sauvignon Blanc şi o selecţie de vinuri Cabernet Sauvignon, Merlot şi Shiraz. Tot ce nu putea fi pregătit pe loc pentru că s-ar fi răcit până la destinaţie aveam să gătim în bucătăria Irenei. Mie îmi convenea meniul. L-am lăsat să negocieze cu bucătarul, m-am aşezat pe terasa hotelului şi am privit portul.

Trebuia să dau nişte telefoane. Deşi copiii mei nu-şi făceau griji pentru mine şi, mai mult ca sigur, nici măcar nu se gândeau la ce fac, simţeam că e normal să ştie unde sunt. În Europa era în jur de cinci, şase dimineaţa – prea devreme ca să-i trezesc.

În familia noastră, am respectat şi respectăm şi acum anumite reguli de bun simţ; nu se acceptă zarva şi zgomotul, orgiile, iubiţii şi prietenii, lenevitul aiurea, muncă – cât cuprinde, odihnă – cât e necesar, iar ziua e zi şi noaptea, noapte. Copiii trebuiau lăsaţi să doarmă. Dar puteam să-l sun pe şeful de birou; el putea fi deranjat şi acasă în interes de serviciu.

Era treaz, de parcă ar fi făcut un duş rece.

— Sunteţi bolnav? Nu ştiţi când puteţi să luaţi următorul avion? Doctorul spune că nu există motive de îngrijorare? Sunteţi greu de prins la telefon?

Legătura era proastă, dar m-a asigurat prin întrebările lui că a înţeles tot ce-i spusesem.

— Să-i sun pe copiii dumneavoastră?

Voia să se ocupe şi de partea asta şi, în plus, mi-a transmis salutări din partea colegilor şi colegelor.

Am închis telefonul. Niciodată n-am avut, dar nici n-am vrut, o barcă; marea, coastele sălbatice şi porturile străine nu m-au atras niciodată. Dar în clipa aceea am avut impresia că tocmai tăiasem frânghia care îmi ţinea barca legată de mal, cu apelul acela.

1. Peşte emblematic pentru aborigenii din Australia.

22

Pilotul a luat bucătăria în stăpânire. Ciupercile şi nucile trebuiau încălzite doar, însă peştele şi carnea de cangur trebuiau pregătite. Am aranjat masa pe balcon, am dres caviarul cu smântână, suc de lămâie, ceapă şi ouă, am găsit un ulcior pe care l-am folosit drept găleată cu gheaţă, ca să răcesc şampania scoasă din geanta frigorifică. Pe drumul de la hotel spre aeroport, am cumpărat un buchet de trandafiri roşii, galbeni şi albi. Mi-am pus pantalonii noi de in şi o cămaşă nouă, şi la cinci fără un sfert, când m-am dus pe balcon, au apărut şi Gundlach cu Schwind, din direcţii opuse.

Apoi a sosit şi Irene. Nu mă rugase s-o ajut şi nici eu nu mă oferisem; aceasta era seara ei, intrarea ei. A păşit relaxată pe balcon, îmbrăcată cu o bluză neagră şi o fustă lungă de aceeaşi culoare. Purta părul în coc, se rujase şi-şi pusese un şirag dublu de perle gri. Radia, zâmbea şi era clar că se bucura de admiraţia noastră. A acceptat paharul din mâna lui Gundlach, m-a lăsat să-i torn nişte vin şi şi-a prins un trandafir alb de bluză cu un ac de siguranţă, care s-a ivit pe neaşteptate din buzunarul lui Schwind. Caviarul era ca mărgăritarul, peştele barramundi, suculent şi conversaţia plutea în voie, căci vorbeam numai nimicuri.

Pînă când am întrebat-o pe Irene:

— Acum ştii? Ce a mai rămas? Îi recunoşti? Ai regăsit lucrurile pentru care i-ai iubit? Ştii de ce i-ai părăsit?

Nu reuşeam să desluşesc privirea ei. Oare arăta de parcă aş fi trezit-o dintr-un somn adânc? De parcă nu i-ar fi venit să creadă că îndrăznesc să mă amestec? Gundlach şi Schwind erau vizibil nedumeriţi şi am înţeles de ce: abia dacă scosesem o vorbă de când sosiseră ei.

— Oh, da, a spus Irene zâmbind. Recunosc picioarele lui Karl, picioarele lui mari şi puternice, pe care stă încrezător în lume. Recunosc iuţeala lui la mânie, încrederea în propriile puteri. Cândva am crezut că o să mă aflu în siguranţă la adăpostul lor. Recunosc ambiţia şi puterea lui Peter şi, acum că trebuie să meargă în baston, pasul lui doar seamănă cu cel din tinereţe, când pantofarul a trebuit să-i bată tălpile în ţinte. Îmi amintesc cât de îndrăzneţi erau amândoi. Pe vremea aceea mă simţeam prea tânără, mai degrabă fiica decât partenera lor. Acum mă simt de parcă le-aş fi mamă. Văd că au colindat lumea, că au avut succes şi asta mă bucură. Şi am făcut bine că i-am părăsit. Când copiii cresc, mama trebuie să se retragă.

— Mama...

Irene m-a rugat din privire să nu mai zic nimic, să nu mai pun nici o întrebare circumspectă despre rolurile ei, despre noul ei rol de mamă pe lângă cele vechi, de trofeu şi muză. Oare voia doar să fie frumoasă şi admirată şi să se bucure de seara aceea?

— Nu ne-ai părăsit pentru că voiai să ne laşi să ne luăm zborul în lume, cum face o mamă. Nu ne-ai atras până aici ca să-ţi aminteşti de picioarele lui şi de pantofii mei. La ce s-a referit când a pus întrebarea aia?

Gundlach a arătat din cap spre mine.

— Ce-a mai rămas? Chiar ai vrut să afli ce-a mai rămas din anii pe care i-am trăit împreună? Şi din cei petrecuţi cu el? a zis, arătând spre Schwind. A fost o întâmplare, atâta tot. A început printr-un accident – dacă nu te-ai fi aflat în Städel[1] în ziua aceea când grupul ăla de japonezi a cerut un tur ghidat şi ghidul n-a mai apărut... Şi dacă celălalt pictor n-ar fi plecat la Roma şi aş fi putut să comand lucrarea de la el, nu de la el..., a zis arătând din nou spre Schwind. Şi dacă el, a spus făcând iar semn spre mine, n-ar fi stricat totul... Episodul acela a început ca un accident, s-a terminat ca un accident şi de-atunci a trecut o grămadă de timp, viaţa a mers mai departe. Ce vrei să...

— Aşa vă vedeţi dumneavoastră viaţa întreagă? Un şir de episoade şi atât?

Gundlach a rămas surprins de întrebarea lui Schwind şi l-a cercetat din priviri, apoi a decis că interesul lui era, totuşi, sincer.

— Bineînţeles că nu. Tatăl meu a făcut o fabrică dintr-un atelier şi eu am transformat fabrica într-o întreprindere. Viaţa mea a avut un ţel. Întâlnirile care nu schimbă cu nimic drumul şi ţelul – indiferent cât de frumoase ar fi – nu rămân decât nişte episoade.

— Soţiile, copiii, nepoţii dumneavoastră...

— Fac parte din ţel. Ce am creat trebuie să dăinuiască. La fel gândeşti şi dumneata, sunt sigur. Vezi dumneata, eu am fost servant la antiaeriană[2], am început ca ucenic la Banca Naţională şi am terminat ca servant, am preluat fabrica în timpul primei crize a petrolului şi m-am extins în America înainte de reunificare, apoi am ajuns şi în Europa de Est şi China. Nu trebuie să mai cresc. Dar cu toate că lumea noastră nu se mai schimbă, ea e în continuă mişcare şi dacă vrem să ne păstrăm locul, trebuie să ne menţinem şi noi în mişcare. Dacă copiii şi nepoţii mei ar reuşi asta... Patrimoniul genetic al unei întreprinderi familiale este limitat.

Atunci Schwind l-a întrebat râzând:

— Asta înseamnă sfârşitul istoriei?

— Istoria continuă. Dar lumea noastră nu se mai schimbă. Nimic n-o mai ameninţă: nici comunismul, nici fascismul, nici tinerii care vor să schimbe lumea din ţâţâni. Începând cu sfârşitul Războiului Rece nu mai există alternativă pentru lumea noastră. Spuneţi-mi dacă e vreo ţară care să nu trăiască sub legile capitalismului – n-o să vă vină în minte nici una, până şi comunismul din China s-a transformat în capitalism. Legea profetului, pentru care musulmanii sunt în stare să moară şi să omoare, nu-i o alternativă, e doar o sarcină pentru poliţie şi serviciile secrete. Vă faceţi griji pentru cei nevoiaşi? Atâta timp cât televizorul e pornit şi berea-i pe masă, nu reprezintă o ameninţare şi toţi sunt mulţumiţi.

1. Muzeu de artă din Frankfurt.
2. *Flakhelfer* (germ.) – se foloseşte şi metaforic în expresia *Flakhelfer-Generation*, care se referă la experienţa colectivă a poporului german din perioada nazistă, aruncat direct pe câmpul de luptă, indiferent de pregătire sau de vârstă.

23

— Asta sună...

Schwind căuta cuvântul potrivit.

— ...apăsător, ca plumbul.

— Arta dumitale e apăsătoare? Nu mă pricep cine ştie cât la asta, dar după ce ne-am întâlnit...

— A urmat un episod...?

— Exact, un episod după care am urmărit ce pictaţi şi felul în care aţi devenit renumit şi bine cotat. Obiectivitatea, abstractul, fotografia ca sursă de inspiraţie, sticla ca obiect şi ca imagine, structurile şi culorile – v-aţi jucat cu toate astea ca un copil care, după o zi lungă în care fraţii lui mai mari s-au bucurat de tot felul de jucării, se aşază în mijlocul lor şi înhaţă când o jucărie, când alta. Sunteţi artistul căruia orice îi stă la dispoziţie, artistul care scoate profit din toate, artistul pentru a cărui artă nu mai există alternativă.

Irene i-a zâmbit lui Schwind:

— Te recunoşti?

— Eu...

— Încă puţin şi am terminat. Sunteţi întocmai cum spun, şi asta fiindcă lumea nu se mai schimbă. Rămâne în mişcare, dar evoluţiile din economie, finanţe, cultură şi politică se repetă doar, nu mai schimbă nimic fundamental. Şi arta dumitale e în mişcare, uneori chiar în limitele aceleiaşi lucrări. De asta e frumoasă. Dar nu schimbă nimic.

Gundlach a devenit serios.

— Da, vreau să am din nou tabloul cu Irene la mine acasă.

— Dar ce să schimbe arta? Am pictat ce am văzut. Uneori am văzut ceva ce nu exista, ceva ce ar fi putut să existe, şi asta am pictat. Am pictat cum m-am priceput mai bine. Atâta tot.

— Ştiu. N-aţi vrut să deveniţi pictorul la a cărui artă să nu existe alternativă. Dar cineva care e preocupat să înţeleagă arta sau lumea – felul lor de a fi, autentice, lipsite de alternativă, deschise – nu o să reuşească să schimbe nimic. Poate să ne prezinte o farsă, să producă un scandal. Dar noi le-am văzut deja pe toate.

— Dar ce topeşte plumbul?

— Nu ştiu. Un război atomic, un meteorit uriaş, o catastrofă capabilă să distrugă lumea aşa cum o ştim. Dar lumea nu mi se pare apăsătoare. Îmi place aşa cum e şi acelaşi lucru e valabil şi pentru dumneata. E exact cum a fost mereu, înainte s-o fi dat peste cap fascismul şi comunismul. Există, pe de o parte, bogaţii, pe de alta, restul, iar bogaţii se îngrijesc de toate şi restul se supun sorţii.

— Se îngrijesc să...

— Se îngrijesc să nu se schimbe nimic, râse Gundlach.

M-am uitat la Irene şi m-am speriat. Efectul cocainei începea să slăbească. Pe chipul ei se citeau oboseala şi disperarea; îşi dădea seama că boala o învinge din nou. Mi-a observat privirea, expresia de pe chip i-a deveni sfidătoare şi s-a ridicat. S-a îndreptat cu paşi greoi spre scări şi a început să le urce.

— Îmi amintesc de femei, spuse Schwind referindu-se la speranţa şi spiritul revoluţionar al anilor ’60-’70. De femeile frumoase, inteligente, din familii bune, care au aderat la cauza stângii din convingere politică, dar şi pentru că au simţit unde sunt avangarda, spiritul viu, emoţiile. Înainte s-o fi cunoscut pe Irene, care făcea parte din grupul lor, am fost martor la o discuţie la universitate. Irene doar stătea şi asculta, dar într-un fel mi-am dat seama că acolo se negocia viitorul.

— Viitorul? a zis Gundlach râzând cu dispreţ.

Atunci a venit şi pilotul, după care am strâns masa, am luat desertul şi am spălat vasele, eu, tot timpul cu urechea ciulită la trepte. Când am terminat treaba în bucătărie, pilotul a luat o sticlă de vin roşu

şi a ieşit. M-am uitat după el şi l-am văzut cum se aşază pe debarcader, apoi începe să bea şi să fumeze. Ţigara îi lucea în întuneric. Se înnoptase.

24

După aceea a coborât şi Irene. Oare a aşteptat lăsarea întunericului? Când am vrut să duc două lumânări pe balcon, mi-a făcut semn că una era de ajuns.

Nu urmărisem discuţia dintre Gundlach şi Schwind. Preţ de câteva secunde, au ridicat tonul, apoi s-au liniştit din nou. Când Irene s-a aşezat, Gundlach a întrebat-o:

— Tot nu ne-ai spus ce-ai făcut.

— Mă întrebi dacă am omorât pe cineva? La asta te referi? Era cât pe ce. Încă nu ştiam că n-o să se schimbe nimic. Nimeni nu ştia. Am crezut că, atâta timp cât există un Est şi un Vest, o să existe şi o variantă mai bună decât astea două. Şi acum, când lumile astea au dispărut... Înţeleg ce spui. Poate c-am înţeles încă de pe vremea când stăteam în RDG. Ţara aia era terminată. Era epuizată de exagerările ideologice, de ritualurile golite de sens, de eforturile care n-au dus la nimic.

— De ce atâta tristeţe?

— Ştiţi senzaţia aia: impresia că atunci când o să-ţi vină ceasul, n-o să mori doar tu, ci şi lumea din jurul tău? Mulţi ar zice că dacă mori, n-ar trebui să-ţi mai pese dacă lumea continuă să existe sau piere. Dar îţi pasă.

Gundlach n-avea nici un chef de discuţii despre moarte şi sfârşitul lumii.

— Cum de-ai putut să trăieşti aici ilegal?

— Prezenţa mea aici... De fapt, nu-i deloc complicat, dacă ai bani într-un cont din Germania şi plăteşti aici cu cardul sau retragi bani de la bancomat şi n-ai nevoie de vreun ajutor din partea statului. A fost un pic cam greu să aduc tabloul aici. Cine călătoreşte cu un astfel de bagaj?

Schwind îi asculta pe Irene şi pe Gundlach, vizibil nerăbdător.

— Sfârşitul lumii, sfârşitul RDG-ului – toate bune şi frumoase. Dar eu, unul, aş vrea să ştiu cum pot să ajung la tabloul meu. Tabloul meu – pictat de mine şi reparat de mine, după ce l-a distrus el, a zis şi a arătat cu degetul spre Gundlach. Am plătit pentru...

— Plătit? Ce-aţi plătit?

Gundlach era revoltat.

— V-aţi săturat de Irene şi aţi adus-o la mine – asta numiţi plată? Ştiu de ce vă trebuie tabloul – pentru că n-aţi mai fost în stare să pictaţi aşa ceva de-atunci. De-atunci v-aţi transformat în propriul epigon. Aţi trecut întâmplător prin istoria artei.

— Sunt...

— Sunteţi un pictor terminat, care plânge după începuturile carierei lui. Mai bine aţi plânge pe umerii altcuiva. Aici n-aveţi ce căuta, nici din punct de vedere juridic, nici din punct de vedere moral. N-aveţi nici un drept asupra tabloului pe care l-aţi vândut, şi nici asupra Irenei, pe care aţi trădat-o. Faceţi-vă bagajul şi lăsaţi-l să vă ducă înapoi, a adăugat şi a arătat din cap spre mine.

— Sunteţi un ticălos arogant! Totul pentru banii ăia nenorociţi! Nu vă daţi seama că banii ăia n-au putut s-o cumpere pe Irene şi nici măcar tabloul? Le-aţi colecţionat ca pe nişte suporturi pentru halbe de bere. Sunteţi un colecţionar de suporturi de halbe de bere şi lumea fără alternative despre care aţi vorbit e lumea suporturilor de halbe. Nu vă daţi seama? Lucrurile care contează cu adevărat nu le puteţi cumpăra cu bani!

— Ha! a râs Gundlach ironic. Pictorul capitalismului global se dovedeşte a fi criticul capitalismului. De ce vă vindeţi tablourile pe milioane? De ce nu le faceţi cadou muzeelor?

Irene a dat să spună ceva, dar nu a reuşit, aşa că am intervenit eu şi am întrerupt cearta.

— Puteţi să...

— Avocatul nostru..., a zis Gundlach fluturând din mână. El, a mai zis dând din cap spre Schwind, a

fost în stare să creeze o *Œuvre* şi să adune o avere pictând, iar eu am făcut ce m-am priceput. Dar dumneavoastră? Firmă de avocatură scumpă, ştiu, cazuri importante, e drept, dar până la urmă, n-aţi făcut altceva decât să preluaţi munca de jos de la alţii. Sunteţi un lacheu. La început aţi fost lacheul lui, a spus arătând spre Schwind, apoi al meu, apoi al ei. Mai bine v-aţi ţine gura.

— Cum vă permiteţi...?

N-am vrut să mă las umilit.

— Un lacheu, a repetat Schwind râzând în gura mare, un lacheu. La fel ca majordomii care se cred mai buni decât un servitor obişnuit, când, de fapt, nu sunt decât nişte lachei. Îmi amintesc de majordomul dumneavoastră. Un caracter servil...

— Era un om mai bun ca dumneata. N-a spus-o niciodată, dar ştiu că şi lui îi lipsea tabloul, şi îmi pare rău că n-a putut să-l vadă din nou la locul lui. Irene, a adăugat pe un ton răbdător şi amabil, de parcă ar fi vorbit unui copil neastâmpărat, nu vreau să te deranjez cu nimic, n-o să chem poliţia, n-o să te dau în judecată, n-o să reclam nici furtul tabloului. N-o să putem repara acum tot ce s-a stricat atunci. Dar tabloul trebuie să se întoarcă la locul lui.

— Hai că începe circul!

Schwind a început să gesticuleze din nou ca pe vremuri, ridicând şi coborând mâinile mari.

— Totul are locul lui, locul de care aparţine, şi dacă nu aparţine locului ăluia... Încetaţi, domnule Gundlach! Gata. Irene trebuie să se decidă şi basta. Dacă vă dă tabloul, n-aveţi decât să-l luaţi şi dacă...

Gundlach a scuturat din cap.

— Irene nu poate să decidă decât într-un anume fel, şi dumneata ştii asta la fel de bine ca mine. Întrebaţi-l pe lacheul nostru. Faptul că vă daţi bine pe lângă Irene n-o să vă ajute cu nimic, şi nici pe ea.

— Cu nenorocitul ăsta ai fost măritată? Cu nenorocitul ăsta lacom şi...

— Lacom? Dumneavoastră vreţi tabloul ăla la fel de tare ca mine. N-o să rezolvaţi nimic cu

linguşelile, cu „Irene să decidă“, n-o să mă păcăliţi nici pe mine, nici pe ea. Sunteţi...

Irene s-a ridicat. Arăta îngrozitor: bătrână, bolnavă, obosită.

— Am donat tabloul celor de la Art Gallery acum câteva săptămâni. Nu-l mai pot da nici unuia dintre voi. Voiam doar să vă mai văd o dată.

A întors privirea spre mine. Am cuprins-o cu braţul drept, am sprijinit-o cu stângul şi am ajutat-o să ajungă la scări şi să urce. S-a întins pe pat fără să se dezbrace, iar eu am tras pătura de sub ea şi am învelit-o. A adormit înainte să închid uşa după mine.

25

Până să ies pe balcon, Gundlach şi Schwind reîncepuseră discuţia.

— Poate să doneze ceva ce nu-i aparţine?

— Ar fi trebuit să includeţi tabloul în Registrul Art-Loss. Sunt sigur că cei de la Art Gallery s-ar fi uitat acolo, dar dacă nu l-au găsit în el, au crezut-o pe cuvânt că ea e proprietara. Dacă vreţi să aflaţi mai multe, întrebaţi-l pe lacheu.

— Şi circul ăsta cu împrumutul? A făcut-o doar ca să ne ademenească aici? Ce vrea de la noi?

Gundlach a scuturat din cap.

— Femeile astea! Nu înţeleg niciodată că dacă ceva s-a terminat, s-a terminat şi gata. Că dacă vrei să avansezi, trebuie să laşi trecutul în urmă. Dacă te apuci să cari după tine vechile iubiri şi prietenii... Până la urmă îţi rămân mici, ca hainele vechi. După ani şi ani, încep să miroasă a mucegai.

Poate că Gundlach avea dreptate. Dar mă irita ce spunea.

— Dumneavoastră nu asta vreţi? Să opriţi timpul în loc? Nu de asta vreţi să recăpătaţi tabloul? Ca să rămâneţi tânăr, alături de Irene?

— Aşa a zis? a spus Schwind râzând.

— Ca să rămân tânăr alături de o Irene tânără nu trebuie s-o văd pe cea bătrână. Şi, apropo, încă nu ne-aţi lămurit ce căutaţi aici.

M-am ridicat.

— Ce importanţă are?

M-am dus şi m-am aşezat pe nisip, de unde i-am auzit pe Gundlach şi pe Schwind dându-şi cu presupusul despre motivul vizitei mele şi încercând să îl bagatelizeze pe al lor, de parcă ar fi fost vorba de o aventură fără nici o semnificaţie. Apoi Gundlach a început să se laude cu Fundaţia Hans Gundlach, care purta numele tatălui său şi donase bani pentru

restaurarea bisericilor săteşti din Brandenburg şi Mecklenburg. Schwind era de părere că fundaţiile sunt pentru cei care îşi fac testamentul, ceva ce lasă oamenii în urmă, după neveste şi copii, apoi începu să povestească despre cei cinci copii ai lui şi despre cele patru căsnicii, despre democratizarea şi banalizarea artei, şi se apucă să râdă de terapia prin pictură pentru persoanele cu dizabilităţi şi de concursurile de pictură pentru copii.

Mi-am scos pantofii şi şosetele. Marea era caldă, aşa că m-am dezbrăcat şi am înotat în lumina lunii, până n-am mai auzit discuţiile de pe balcon şi n-am mai văzut flacăra lumânării. La capătul golfului, o stâncă se întindea deasupra apei. Era complet netedă. M-am întins pe piatra care păstrase din căldura soarelui şi mi-am încălzit spatele. Vântul călduţ îmi mângâia faţa, pieptul şi pântecul.

Oare asta voia Irene, să redevină femeia de odinioară din viaţa lui Gundlach şi a lui Schwind? Felul cum cocheta cu rolul de mamă, bucuria în faţa admiraţiei celor doi, râsul ei la glumele lor, felul curajos în care ne-a prezentat viaţa ei – toate astea fuseseră pe placul celor doi. Vrusese să-i ademenească până aici? Ca să vadă mai bine cine erau? Sau rămăsese pentru ei aceeaşi Irene, ca în poveştile părinţilor pentru care copiii rămân copii şi după ce au devenit adulţi?

Nu era treaba mea. De obicei, îmi dau seama dacă un lucru mă priveşte sau nu şi ştiam foarte bine că tot ce văzusem până atunci îi privea doar pe Gundlach, pe Schwind şi Irene, nu şi pe mine. Irene se pricepea să se prezinte într-o lumină favorabilă, iar Gundlach şi Schwind ştiau să facă impresie dacă voiau. Eu eram doar un spectator care se nimerise acolo întâmplător. Nu ştiu de ce m-am simţit brusc vinovat – nu fiindcă o ajutasem să fure tabloul sau pentru că mă implicasem în jocul dintre ei, şi nici pentru că soţia mea intrase cu maşina într-un copac ori fiindcă nu-mi mai văzusem copiii de mult. Copiii mei sunt adulţi, la fel a fost şi soţia mea, iar azi nu vorbisem aproape deloc. Şi nici atunci, demult, nu o

ajutasem pe Irene mai mult decât ar fi ajutat-o, eventual, altcineva în locul meu. Sentimentul meu de vinovăţie era difuz. Era un soi de frică, deşi nu mă ameninţa nimic, un fel de tristeţe, deşi nu se întâmplase ceva ieşit din comun. Era o senzaţie fizică şi, cu toate că mi-am spus că trupul se poate simţi doar bine sau rău, nu şi vinovat, era o senzaţie de vinovăţie. Începusem să tremur de frig, aşa că am înotat înapoi.

Peste casă se aşternuseră liniştea şi întunericul. La capătul scărilor stătea Kari ghemuit; ne-am salutat dând din cap şi eu i-am zâmbit, fără însă ca el să-mi răspundă. Paharele şi sticla de vin deschisă rămăseseră pe balcon, aşa că mi-am turnat unul şi m-am aşezat. Puteam să sun la firma din Rock Harbour în ziua următoare şi să-i rog pe colegi să afle pe cine ofensase terorista cu păr vopsit, ochelari de soare şi capul plecat. Dar poate că Gundlach avea dreptate. Şi în cazul ăsta, faptele din trecut ale lui Irene făceau parte dintr-o lume apusă, care n-avea nimic de-a face cu cea în care trăiam.

Întins în pat, am ascultat apoi valurile mării şi clinchetul pietricelelor. Abia dacă se auzeau. Nu distingeam nici respiraţia casei. Toată locuinţa părea cuprinsă de o nelinişte stranie, de parcă Irene ar fi dat neîncetat din mâini şi din picioare, de parcă Gundlach ar fi valsat în pat, de parcă Schwind ar fi vorbit în somn şi pilotul s-ar fi plimbat de colo colo prin cameră, fumând. De parcă şi casa ar fi tremurat, nu din cauza vântului sau a vreunui cutremur, ci pentru că ducea toată povara adăpostirii unor oameni insuportabili. Am stat întins fără să mă mişc.

Partea a treia

1

În dimineaţa următoare, pilotul a bătut încet la uşă şi a vârât capul înăuntru. Voiam să vin şi eu? Schwind se pregătea să plece. Puteau să mă ducă până la Sydney sau să mă lase în Rock Harbour. Nu? Mi-a făcut cu mâna şi a închis uşa cu grijă. I-am auzit pe toţi trei coborând scările casei şi apoi pe cele care duceau spre plajă; nu vorbeau şi păreau foarte prudenţi. O şterg, bineînţeles, m-am gândit, dar mi-am dat imediat seama că era un gând prostesc. Apoi s-a auzit motorul, elicele au început să pocnească şi să şuiere, elicopterul s-a ridicat, s-a auzit mai încet şi apoi mai tare, de parcă s-ar fi rotit deasupra golfului şi a casei, după care s-a îndepărtat. A speriat păsările, care au început să se agite, fâlfâind din aripi, ciripind şi cârâind.

Văzând că Irene nu se trezeşte, deşi era trecut de zece, am tras cu urechea la uşa ei, dar n-am auzit nimic. Am bătut de câteva ori, dar nici de data asta n-am auzit nimic, aşa că am intrat în cameră. Nu mirosea doar a boală. Puţea a fecale şi a urină, în ciuda ferestrei deschise. Era un miros înăbuşitor, aspru. Irene zăcea în pat cu ochii deschişi şi m-a fulgerat cu o privire îndârjită şi ostilă.

— Pleacă. Mă dau jos imediat. Mă simt puţin slăbită, atâta tot.

— Să-ţi pregătesc o baie? Sau vrei să faci un duş?

Plângea.

— Nu mi s-a mai întâmplat până acum. Voiam să mă ridic şi să mă duc dincolo, dar n-am reuşit să mă dau jos din pat şi n-am mai putut să mă ţin.

— Te ajut eu imediat.

M-am dus în baie, am dat drumul apei să curgă în cadă, am vărsat şi câteva picături de ulei aromatic şi am verificat temperatura şi cantitatea de spumă.

Am aşteptat până s-a umplut cada. În copilărie iubeam să fac baie; apa era încălzită de un boiler şi îmi plăcea să-l stropesc şi să ascult sfârâitul stropilor pe metalul încins. Sunt zeci de ani de când nu mai fac baie în cadă, ci numai duş. Baia e o pierdere de timp. Dar Irene avea suficient şi putea decât să-i facă bine să stea în cadă până aranjam eu patul. Dintr-odată, am simţit că aveam tot timpul din lume.

Am ajutat-o să se ridice; m-a cuprins de umeri şi s-a lăsat pe jumătate condusă, pe jumătate purtată pe sus. S-a dezbrăcat în faţa duşului şi s-a spălat ţinându-se de robinet. Pe copiii mei nu îi schimbasem niciodată de scutece, aşa că habar n-aveam cât de greu e să îndepărtezi fecalele uscate de pe piele. După ce s-a spălat, am dus-o la cadă. A ţinut ochii închişi de-a lungul întregului ritual şi nu a scos o vorbă. Nici eu, de altfel. Mă concentram să o curăţ cât mai bine şi să nu mă ud şi eu. Dar m-am udat oricum.

Nu voiam să mă schimb până nu terminam cu totul. Mai întâi, am înmuiat lenjeria de pat şi apoi am vârât-o în maşina de spălat unde am turnat gaz, împreună cu pijamaua. I-am târât salteaua pe balcon, am spălat-o şi am lăsat-o să se usuce la soare; am adus una nouă din altă cameră şi i-am făcut patul. Am pregătit ceaiul şi nişte păsat de ovăz şi i le-am pus lângă pat. După ce s-a şters, am dus-o în pat; nici acum nu a spus nimic.

— Vin şi eu imediat, numai să mă schimb.

— Ceilalţi au plecat?

— Da.

Stăteam în prag şi o priveam, iar atunci ea a zâmbit şi mi-a spus:

— Nu te uita la mine cu faţa aia serioasă!

— Ce ai?

— Numaidecât. Hai, du-te şi schimbă-te!

Dar când m-am întors în cameră, adormise deja, şi după ce s-a trezit, n-a mai vrut să discute despre sănătatea ei. A băut ceaiul călduţ şi a mâncat păsatul de ovăz aproape răcit, după care mi-a spus că vrea s-o duc la cele două ferme şi ca s-o înveţe pe

Meredene, de la prima casă, cum să-i facă pe viitor injecţiile bărbatului de la a doua fermă.

I-am pus un palton pe umeri, i-am fixat centura de siguranţă şi am condus până la ferme. După punctul în care se terminau urmele, mi-a arătat ea drumul. Am încercat să memorez toate albiile uscate, toate iazurile, pâlcurile de copaci şi stâncile înşiruite de-a lungul drumului. Poate că data viitoare aveam să-l parcurg singur.

Irene a rămas în jeep în faţa ambelor case. M-a rugat s-o chem pe Meredene şi i-a spus că de data asta trebuia să administreze singură injecţia, chiar dacă nu-i plăcea, apoi i-a dat o listă de cumpărături.

— Ce-ar fi dacă..., am întrerupt-o eu, iar Irene şi-a dat seama ce vreau să spun.

— Da, şi am nevoie şi de nişte scutece.

La cealaltă fermă, bătrâna a luat la cunoştinţă cu aceeaşi mină îmbufnată, fără a-i pune întrebări şi fără a-i mulţumi, că de atunci încolo, Irene nu mai putea să ajungă la ei şi că avea să fie înlocuită de Meredene.

Irene s-a uitat în urma ei.

— Bărbatului ei trebuie să-i mulţumesc pentru casa de pe plajă. Voiam să-l răsplătesc, îngrijindu-l până la moarte. Şi uite că o să mor eu înaintea lui.

Mi-a zărit privirea nedumerită.

— Cancer de pancreas. O mai duc câteva săptămâni. Sau poate doar una, nu se ştie exact.

2

Irene prefera să se culce pe balcon, nu în camera ei. M-am perindat din cameră în cameră până când am găsit un pat uşor, pe care să-l pot căra pe balcon. Salteaua pe care o spălasem era uscată şi mirosea a soare.

— Mai bine plecai şi tu cu ceilalţi, a zis ea după ce s-a întins. Acum va trebui să rămâi cu mine până la sfârşit, a adăugat zâmbind.

— Cine a stabilit diagnosticul?

— Medicii de la Sydney Cancer Centre.

— Ţi-au zis că nu se mai poate face nimic?

Irene a râs.

— Crede-mă că dacă ar mai fi putut face ceva, ar fi făcut-o. Din asta trăiesc.

— Ai cerut şi părerea altor specialişti?

— Am cerut mai multe păreri şi m-am interesat şi despre felurite metode de tratament, am citit chiar şi despre vindecările miraculoase de care mai auzi când şi când. Şi nu vreau să mă supui acum la un interogatoriu.

M-am simţit jignit pentru că eu o întrebasem cu gândul să o ajut şi mă enerva faptul că nu reuşisem să formulez întrebarea cum aş fi vrut. Irene şi-a dat seama de asta şi a zis:

— Ştiu. Dacă aş putea... Aş prefera să nu mor.

Abia acum mi-a picat fisa. Irene era muribundă. Un coleg de la firmă s-a simţit atât de lipsit de chef şi de poftă de mâncare în concediu încât, după întoarcerea acasă, s-a dus la doctor, care l-a trimis imediat să-şi facă analize la spital; după trei săptămâni a murit. În cazul dentistului meu, n-a durat decât două luni de la stabilirea diagnosticului. Dacă cineva îmi povestea despre o moarte subită, îl întrebam: „cancer de pancreas?“ şi aveam mereu dreptate. Cel mai malign, mai rapid şi mai fatal tip de

cancer. Dar am aflat şi că, dacă are noroc, pacientul poate scăpa de dureri, tromboze şi dispnee, simţindu-se doar slăbit. Organismul refuză, pur şi simplu, să mai funcţioneze, nu se supune, îşi ia rămas-bun. Dacă are noroc, pacientul adoarme şi nu se mai trezeşte.

— Ai nevoie de ceva? Să-ţi aduc ceva?

— Încă o pernă pentru cap.

I-am adus-o. Când am dat să plec, m-a întrebat:

— Aduci şi un scaun? Stai lângă mine?

— Trebuie să pun rufele la uscat.

— Vii după ce le-ai pus?

Oare ce voia de la mine? Odată, când s-a îmbolnăvit de pneumonie, soţia mea a vrut şi ea să mă aşez pe patul ei şi s-o ţin de mână. Dar nu m-a întrebat nimic şi nu-mi răspundea decât monosilabic, aşa că nu înţelegeam de ce voia să stau pe patul ei. Am luat nişte dosare la mine şi am lucrat lângă ea. Irene avea o etajeră cu cărţi în cameră. Poate găseam vreuna interesantă acolo...

Dar când m-am aşezat lângă ea, Irene m-a întrebat:

— Îmi povesteşti cum ar fi fost?

Nu înţelegeam la ce se referă.

— Cum ar fi fost dacă aş fi venit la tine atunci?

3

Uneori le spuneam poveşti copiilor. De cele mai multe ori ajungeam târziu acasă şi îi găseam dormind. Dar când se întâmpla să vin mai devreme şi erau treji, nevastă-mea insista să mă aşez lângă ei şi să stăm de vorbă. Dar ce am fi putut discuta, eu, un avocat la patruzeci şi ceva de ani şi o fetiţă şi un băiat de nouă, respectiv, doisprezece? Din fericire, îi încântau poveştile mele despre aventurile unui tânăr pe timpul războiului de treizeci de ani, iar mie îmi făcea plăcere să le inventez. Firma noastră cumpărase o maşină şi angajase un şofer, iar eu mă aşezam pe bancheta din spate, regăseam firul poveştii şi-l depănam mai departe. Dar cum să fi răspuns la întrebarea pe care mi-o pusese Irene? Să vorbesc despre ea, despre mine, despre noi; ficţiune, dar o ficţiune în care apăream amândoi, aşa cum eram în realitate.

— Nu ştiu cum...

N-a spus nimic, doar m-a privit atentă şi răbdătoare.

— Am nevoie de câteva secunde.

A dat din cap şi a continuat să mă privească.

— Eu...

Am închis ochii şi am încercat să regăsesc vechile imagini: Irene pe zid, râsul ei, săritura, Irene în braţele mele, Irene la volan, Irene spunându-mi să cobor, Irene luându-şi rămas-bun cu un sărut şi Irene demarând. Nu-mi plăceau imaginile vechi.

— Mi-am recuperat maşina din sat şi m-am dus acasă. Ai remarcat sâmbătă că am aranjat frumos apartamentul, în speranţa c-o să-ţi placă ţie? Şi duminică m-am plimbat de colo colo, am mutat ba una, ba alta, apoi am mai stricat ordinea pe ici-colo, ca să nu crezi că sunt prea pedant, să mă consideri un tip creativ, sigur pe sine. Mi-era teamă că n-o să vii,

mă uitam din secundă în secundă pe fereastră. După aia am făcut un ceai, dar am uitat să scot pliculeţul din apă, apoi am mai făcut unul şi iar am uitat.

Dar ai venit. Erai pe jos, te-am recunoscut de la distanţă – silueta dreaptă, mersul uşor şi sigur – oare te-am văzut vreodată plimbându-te fără ţintă? Ai traversat strada şi eu am fugit până jos, ţi-am deschis uşa şi am vrut să te îmbrăţişez din nou, dar mi-am dat seama că nu era momentul potrivit.

Când am băut ceaiul, ai întrebat: „Pot să rămân aici câteva zile? Ca o soră la un frate? Am un apartament, însă Karl şi Peter ştiu unde e şi nu vreau să mă găsească acolo. Dar nici în vreun hotel; Peter e în stare să-şi pună oamenii să mă caute prin toate hotelurile. Aş putea să plec din oraş, dar vreau să lucrez mâine“.

„De ce, la serviciu nu te găsesc?“

„Nu, dacă îi spun directorului că nu vreau să fiu găsită.“

„Şi în drum spre serviciu? Când te duci la muzeu...“

„Ştiu foarte bine că nu mă pot ascunde mult. Vreau doar să iau o pauză de câteva zile şi să nu mă întâlnesc cu ei.“

Stăteam pe balcon şi beam ceai. Balconul pe care în dimineaţa aceea visasem la o viaţă alături de tine, pe balconul ăsta şi apoi pe unul mai mare şi mai frumos, la o viaţă într-o grădină cu copaci bătrâni şi la căsătorie. Vedeam o promisiune în faptul că mă rugaseşi să te las să stai la mine, dar ştiam că nu e nici o promisiune acolo. Mă gândeam la filmele în care eroul o ia în braţe pe femeia care la început i se împotriveşte, îl loveşte violent în pieptul lat cu pumnii ei mici apoi, treptat, începe să îl îmbrăţişeze şi ea. Ştiai că n-o să încerc aşa ceva? Că nu eram în stare? Ştiai că aveai să fii în siguranţă la mine? Mă dispreţuiai pentru asta?

Asta mă îngrijora, însă în cele din urmă m-a copleşit bucuria la gândul că aveai să rămâi o vreme. Tot era ceva – câteva zile petrecute împreună. Aveam să gătim împreună, să mâncăm împreună, să stăm de

vorbă, să citim ziarul, o carte, să ne uităm la televizor, să mergem la cumpărături, să ne plimbăm. Am râs şi ai râs şi tu; erai uşurată că nu te forţam şi nu mă milogeam, că scăpaseşi de sentimentalisme. Mi-ai povestit despre accesul de furie al lui Karl când a descoperit că a dispărut tabloul, despre cearta dintre ei doi, despre felul în care te-au ignorat şi s-au găsit să te strige când deja erai în grădină. Ai spus-o de parcă ar fi fost o istorioară comică, dar în acelaşi timp se vedea că îţi pare rău – de ei, de tine, poate şi de mine pentru că te săturaseşi de bărbaţi, pur şi simplu. Aşa a început viaţa noastră obişnuită în Frankfurt. Am...

— Unde am dormit?

— În patul meu.

— Şi tu?

— Pe canapea.

Irene a dat din cap.

— Şi dimineaţa te-ai dus la firmă, iar eu la muzeu? Şi seara am gătit împreună? Şi duminică...

4

— Stai, nu te grăbi. Marţi cineva ţi-a spart apartamentul. Te-a sunat administratorul la muzeu şi, fiindcă nu lipsea nimic, aţi presupus că hoţul a fost prins asupra faptului şi a şters-o. Dar tu ştiai că veniseră după tablou şi, negăsindu-l, nu i-a mai interesat nimic altceva. „Poate că mâine o să dea o spargere şi la tine“, ai spus la cină. „Dacă au aflat între timp că stau la tine. Vrei să le dau tabloul înapoi?“

— Nu, n-am întrebat aşa ceva.

— N-a fost chiar o întrebare. Ai ridicat sprânceana stângă, uite exact aşa, ca acum. Ne-am gândit cum am putea să evităm o spargere. Dacă nu veneau în ziua următoare, aveau să vină peste două sau trei zile sau peste o săptămână. Cel mai bine era dacă lăsam zăvorul suplimentar, ăla modern, netras, ca să poată deschide uşa cu un şperaclu.

Şi chiar aşa am făcut, nu doar miercurea, ci şi joia şi vinerea, şi cum nu era nevoie să spargă uşa, n-am aflat niciodată dacă au cotrobăit sau nu prin apartament. Nu lipsea nimic. Şi da, tu ai continuat să te duci la muzeu; plecai cu noaptea în cap şi te întorceai seara târziu, ca să nu te vadă Karl sau Peter, eu m-am dus ca de obicei la serviciu, iar seara găteam împreună. Duminică am luat micul dejun pe balcon. Era o zi de toamnă însorită, trecusem săptămâna cu bine şi ne gândeam că totul e în regulă. Tu te pregăteai să te muţi. Dar între timp am aflat că-ţi place opera, aşa că te-am invitat la *La Bohéme* şi tu ai acceptat.

— Nu te-am cicălit? Am fost femeiuşca drăguţă în lumea ta armonioasă şi fără cusur?

— Pot să tac dacă vrei.

Irene a râs.

— Nu, dar nu putem să ne trăim viaţa ca nişte bătrânei, pe balcon!

Eu aş fi putut, dar ea, nu.

— Luni, Karchinger şi Kunze m-au chemat la ei în birou. Le părea rău, dar drumurile noastre trebuiau să se despartă. Asta chiar dacă ceea ce auziseră – că mi-aş fi trădat clientul – era doar un zvon şi ei erau convinşi că, dacă zvonul acela s-ar fi dovedit a fi adevărat, eu aş fi fost în stare să-mi dovedesc nevinovăţia în instanţă. Dar lucrurile astea se puteau tărăgăna şi între timp aş fi fost o povară pentru firmă – ce să mai, trebuia să-i înţeleg. Deja erau pe punctul de a-şi pierde un client important, care nu mai voia să fie reprezentat de ei dacă rămâneam la firmă. „Gundlach?“ Au ezitat şi mi-au spus că nu pot să dezvăluie nici un nume şi că trebuie să-i înţeleg.

— Ce înseamnă „să-ţi trădezi clientul“?

— Când lucrezi pentru ambele părţi, într-o cauză legală. Gundlach trăsese nişte sfori. Dar nu numai în privinţa mea. Voluntariatul tău la muzeu era şi el compromis. Directorul ţi-a vorbit despre probleme financiare şi de spaţiu, zicând că voia să păstreze doar voluntarii pe care putea să-i angajeze. Din păcate, tu nu te numărai printre ei, spre regretul lui.

— Aşadar, era luni seara şi noi stăteam pe balcon...

— Nu, nu stăteam pe balcon, ne-am dus la Sole d’Oro sau cum s-o fi numit cel mai bun restaurant din oraş pe-atunci şi am sărbătorit faptul că nu ne mai lega nimic de Frankfurt, că puteam să lăsăm mobila la negustorul de vechituri, să ne facem bagajele şi să plecăm în lume. Eram liberi.

5

— Asta mi-a plăcut.

— Şi exact asta am făcut. Am dus mobila la negustorul de vechituri şi ne-am strâns bagajele. Tabloul...

— ... era la maică-mea.

— Tabloul era la maică-ta şi în timp ce eu mă gândeam dacă să plecăm la New York sau la Buenos Aires, şi dacă era mai bine să luăm avionul sau vaporul, tu ai cumpărat deja biletele de avion pentru New York.

Până în clipa aceea, Irene a stat liniştită, cu mâinile sub pătură, cu capul pe cele două perne şi cu ochii aţintiţi asupra mea. Dar atunci s-a ridicat în capul oaselor, a pus picioarele pe podea şi a încercat să se ridice.

— Stai să te ajut.

— De când stăm aici? Trebuie să...

Apoi nu a mai spus nimic, ci doar m-a privit de parcă ar fi vrut să mă întrebe ceva.

— Nu trebuie să faci nimic. Am vorbit prea mult? Hai, că termin şi pregătesc cina. Am uitat de cină.

— Trebuie să... Dacă n-aş fi aşa de obosită...

S-a uitat din nou întrebătoare la mine, dar eu nu reuşeam nici acum să-i ghicesc întrebarea. Nu ştiam dacă vrea s-o ajut să se ridice sau dacă ar trebui s-o conving să stea culcată. Până la urmă a închis ochii şi a alunecat de pe marginea patului, încât a trebuit s-o prind şi s-o trag înapoi pe saltea.

Era târziu. Nu se întunecase încă, dar soarele dispăruse deja în spatele norilor şi curând avea să se înnopteze. Am găsit un robinet şi o stropitoare sub balcon şi am udat grădina ofilită. Poate îşi revenea până a doua zi şi puteam să culeg măcar o salată. Pentru seara aceea ne ajungeau resturile din ziua ce

trecuse. Şi oricum, Irenei nu-i era foame. A ciugulit somnoroasă şi tăcută câteva îmbucături şi apoi s-a lăsat cărată de mine până la toaletă şi înapoi în pat.

— Mâine trebuie să dăm o fugă până la Meredene.

— Pentru provizii? Mă reped eu.

— Pentru scutece...

Pe timpul zilei reuşise să-şi controleze trupul, dar se temea de ce putea să se întâmple noaptea. Între timp, aflasem unde ţine lenjeria de pat şi prosoapele şi am încercat să-mi amintesc cum le punea nevastă-mea scutece bebeluşilor. Am ales un prosop vechi şi tocit din bumbac flauşat, am rupt o fâşie şi l-am împăturit în două, apoi am făcut un triunghi, l-am strecurat sub ea şi l-am legat.

— Văd că te pricepi, a încercat ea să glumească.

Am ridicat din umeri. Nu trebuia să afle că nu mă ocupasem de copiii mei, aşa cum era de aşteptat de la un tată modern. Dar până la urmă am mărturisit.

— Am fost un tată de modă veche. Chestia asta cu înfăşatul şi pusul scutecelor era domeniul nevestii-mii.

Irene a dat din cap.

— Dar, din când în când, ai urmărit-o şi ai fost atent. De obicei, le spuneai noapte bună copiilor tăi?

M-a privit iarăşi cumva jenată şi rece, ca în dimineaţa aceea, dar în acelaşi timp şi mulţumită, de parcă s-ar fi bucurat de patul proaspăt aşternut.

— Noapte bună, Irene.

M-am aplecat asupra ei şi am tras pătura mai sus, iar ea mi-a cuprins gâtul cu braţele, cum mai făcuse cu câteva zile în urmă şi gestul ei încrezător m-a emoţionat din nou. M-am ridicat şi am ieşit cu paşi repezi; dacă n-aş fi făcut-o, nu ştiu de ce, dar mai mult ca sigur mi-ar fi dat lacrimile.

6

Şi aşa s-au scurs şi zilele următoare. Irene dormea dimineţile până târziu şi, când se trezea, îi făceam patul pe balcon. Uneori reuşea să urce scările singură, alteori o duceam eu în braţe. Din când în când, izbutea să coboare chiar şi scările care duceau de la balcon la plajă şi se plimba până la stânca de la capătul golfului, bucurându-se de nisipul de sub tălpile goale şi de apa din jurul gleznelor.

La început, n-a vrut să-mi dea voie să mă duc singur la Meredene, dar până la urmă s-a lăsat înduplecată. Meredene şi cu mine am condus pe un drum năpădit de buruieni, greu de dibuit, până unde acesta se intersecta cu şoseaua naţională, am ocolit bariera şi, după o jumătate de oră, am ajuns într-o localitate cu un supermarket. Cumpărăturile exagerate, pentru care am plătit cu cardul meu, nu prea se împăcau cu etosul vieţii în natură; Meredene m-a pus să jur că n-o să suflu nimic de faţă cu familia ei şi nici cu Irene. Şi-a încărcat căruciorul cuprinsă de entuziasm şi, totodată, de remuşcări.

Eu, unul, nu aveam deloc conştiinţa încărcată. Dar mă simţeam străin în locul acela, printre magazine, reclame, restaurante, maşini, iar în supermarket mă deranjau lumina rece şi albă, culoarele late şi pustii, excesul de mărfuri. Am încercat să calculez; văzusem tabloul Irenei în Art Gallery cu paisprezece zile în urmă şi ajunsesem la ea şase zile mai târziu. Aveam impresia că au trecut săptămâni întregi de atunci.

Uneori, înainte de masă, mă îngrijeam de grădina ei ori spălam rufe sau încercam să repar ce era de reparat – o treaptă stricată, un robinet care picura, roata de rezervă a jeepului. Nu mă grăbeam şi, între timp, mă gândeam la continuarea poveştii noastre. Dar uneori se întâmpla ca Irene să vrea să o

audă încă înainte de prânz, şi atunci trebuia să improvizez, să lungesc şi să înfloresc povestea. Săream peste prânz şi stăteam până după-masa târziu pe patul ei de pe balcon, povestindu-i.

Îi vorbeam despre zborul deasupra Atlanticului, despre felul cum, uitându-ne pe geam, am văzut un alt avion zburând la distanţă, cum ni s-a părut că navigăm pe mare şi ne întâlnim cu alt vapor – un mesager dintr-o lume îndepărtată, către care ne îndreptam. Ajunşi la New York, ne-am cazat la Waldorf Astoria şi am explorat oraşul ca nişte turişti bogaţi, până ni s-au terminat banii. Am vizitat Empire State Building, Statuia Libertăţii, muzeele Metropolitan, Guggenheim şi Frick, ne-am plimbat prin Central Park şi am luat-o spre nord, până în cartierele periculoase, am mai mers puţin, am îndrăznit să ne plimbăm prin Harlem şi Bowery, am luat masa la Café des Artistes, la Russian Tea Room şi la Gramercy Tavern. Irene nu mai fusese niciodată în New York şi de ceva timp nu văzuse nici filme, aşa că mă asculta absorbită când îi povesteam despre felul în care e perceput oraşul în filme sau de către vizitatori. În camera noastră din Waldorf Astoria erau două paturi şi Irene m-a întrebat dacă i-am propus să dormim în acelaşi pat. Dar cum nu mă iubea, ci doar mă plăcea, i-am spus că cele două paturi îşi aveau rostul lor.

Felul în care ne petreceam zilele, momentele când se odihnea Irene, când mâncam şi când îi povesteam depindeau de starea ei de sănătate. N-avea nevoie de scutece; accidentul din noaptea de după plecarea lui Gundlach şi Schwind nu s-a mai repetat. I se făcea adesea rău şi vomita tot ce mâncase. În rest, nu prea avea poftă de mâncare. Mi-a tot lăudat spaghetele *carbonara*, *risotto*-ul cu ciuperci şi gulaşul cu cartofi, dar de fapt mânca cu plăcere doar salatele.

Simetria zilelor pe care le petreceam împreună semăna puţin cu felul în care îmi imaginasem la Frankfurt viaţa noastră. La un moment dat, m-a luat gura pe dinainte şi i-am mărturisit asta şi Irenei.

— Da, a răspuns ea zâmbind, dar acum e vorba despre viaţa până la moarte.

7

Vremea se încălzea odată cu trecerea zilelor. Nu mai bătea nici o briză dinspre mare şi aerul care de obicei ne înconjura imaterial era perceptibil, ca un fluid încins. Păsările nu mai zburau şi nu mai cântau şi plantele se ofileau în grădină. Irene mi-a interzis să le mai ud.

— În curând o să se termine apa.

— Vrei să te muţi în casa de jos?

— Poate mâine.

În ziua următoare a zis iar „poate mâine“, şi tot aşa, până când casa de jos s-a încins la fel de tare precum cea de pe pantă. Noaptea era şi mai cald; piatra emana căldura pe care o strânsese toată ziua. Nopţile nu aduceau nici o urmă de răcoare.

I-am povestit cum era în august la New York, despre canicula umedă care se lăsa peste noi ca o batistă jilavă şi fierbinte când ieşeam din clădirea dotată cu aer condiţionat. Ni se terminaseră banii şi căutam de lucru. Ne-am mutat din Waldorf Astoria. Hotelul ieftin pe care l-am găsit se afla pe o stradă paralelă cu râul Hudson; două camere împărţeau aceeaşi toaletă şi, dacă vecinul nostru uita să descuie uşa ce dădea spre camera noastră, pe care o încuia când folosea toaleta, eram nevoiţi să-i batem la uşă sau să-l rugăm pe portarul morocănos să urce şi să ne descuie. Aveam un singur pat.

— Şi?

— Eu dormeam pe jos. Era atât de cald, încât n-aveam nevoie de pătură. Când nu puteam să dorm, mă duceam la fereastră, mă aşezam pe treptele scării de incendiu şi mă uitam la strada iluminată de lămpi şi la râul negru ca smoala. Uneori veneai şi stăteai lângă mine.

— Despre ce vorbeam?

— Tu ţi-ai găsit ceva de lucru într-un restaurant din Brooklyn şi eu lucram la McDonald's. Ne povesteam cum e la lucru. Ştiai că McDonald's are o universitate proprie? The Hamburger University. Dacă îmi primeam permisul de muncă şi mă înscriam, aveam toate şansele să intru. Cel puţin aşa îmi promiseseră angajatorii. Eu mă bucuram deja şi curând m-au mutat din bucătărie la casă.

Irene a râs.

— Nu te poţi abţine. Trebuie să faci carieră.

— Dar nu la McDonald's. Voiam să mă fac din nou avocat şi am aflat că pot să dau examenul de echivalare în California, fără să fiu nevoit să fac facultatea. Aşa că voiam să mă mut acolo. Dar ne plăcea şi la New York; am descoperit câte putea să ne ofere oraşul ăsta, chiar şi când n-aveam bani. Făceam cunoştinţă cu oameni noi, speram să facem rost de un apartament. Dar până la urmă...

Nu ştiam dacă era bine să-i povestesc ce-mi trecuse prin cap. Nu era prima oară când mă gândeam la asta; când ajunsesem prima dată în New York şi încă nu-mi permiteam o cameră la hotel, aşa că am stat în Brooklyn, la prietenii unor prieteni, chiar pusesem piciorul în restaurantul în care mi-o imaginam lucrând pe Irene. Căutasem o cafenea şi nimerisem acolo; era un restaurant oarecare, cu un meniu ca peste tot, cu meciuri de fotbal la televizorul de deasupra tejghelei, ospătari grosolani şi o atmosferă deloc erotică.

— Şi apoi?

— Apoi te-am vizitat într-o zi la restaurant şi am văzut că te puneau să serveşti la bustul gol, aşa că te-am scos de-acolo şi te-am luat cu mine. Am cumpărat o maşină la mâna a doua şi a doua zi am plecat.

— Dar cum adică? Nu puteai... Era locul meu de muncă, sau nu? Dacă pe mine nu mă deranja să... Erai gelos?

— Poţi să crezi ce vrei. Eu sunt povestitorul. În cameră mă puneai să-mi feresc privirea şi în restaurant îi lăsai pe toţi să te vadă?

— Am înţeles, a zis Irene râzând.

Era un râs ironic? Prietenos? Compătimitor? Cu ce drept mă compătimea? Dar era vina mea. Am presimţit că povestea luase o turnură dubioasă şi că ar fi fost mai bine s-o las baltă. Nu voiam să fiu gelos. Voiam să mă prezint într-o lumină favorabilă. Aş fi vrut s-o salvez pe Irene de un violator din Central Park sau de un şofer beat care uitase să frâneze la trecerea de pietoni ori de un hoţ de buzunare de pe Fifth Avenue. Aş fi preferat să fiu un erou. Dar nu mi-a trecut prin cap nici o faptă de eroism care să nu sune vulgar, de parcă aş fi vrut să mă dau important.

— Îţi plac maşinile? Maşina noastră era un Chevrolet Bel Air vechi din 1956, verde, cu plafonul alb, aripi albe şi cauciucuri vopsite cu alb. Botul era o combinaţie între un avion şi o rachetă care ne proiecta înainte; nu trebuia decât să-l urmăm.

8

În seara aceea, când am dus-o în pat, Irene s-a tras pe margine şi mi-a arătat jumătatea liberă a patului. Voia să-mi dea de înţeles să mă aşez.

— Ştii cumva de ce n-am primit nici o întrebare de la Parsifal?

— Păi, nu l-a învăţat maică-sa să nu pună întrebări fără rost? Lucru pe care el l-a luat cât se poate de în serios.

— De ce nu mă întrebi nimic?

— În prima seară mi-ai evitat întrebările şi am crezut că...

— E mult de-atunci.

Am ridicat din umeri.

— Bunicii mei mi-au pus doar întrebările necesare: „Vrei să iei lecţii de pian? Tenis? Dans?“. Şi eu, la fel. „Aş vrea să mă duc la operă, la teatru, în Spania, în vacanţă cu prietenii, îmi daţi bani?“ Până când mi-au dat atâţia bani de buzunar, că n-a mai trebuit să le cer. Au fost cu adevărat mărinimoşi.

— Şi în familia ta cum a fost? Cu soţia şi copiii tăi? Le-ai pus multe întrebări?

Întrebările Irenei mă stânjeneau.

— Am crezut că eu ar trebui să te întreb mai multe. Şi, în schimb, mă iei tu la interogatoriu.

— Îmi pare rău, a spus ea, punându-şi mâna pe mâna mea. Noapte bună!

M-am aşezat pe banca de sub veranda casei de pe plajă şi am privit marea. Era atât de netedă, că luna părea o oglindă în ea şi nu se năpustea deloc peste pietricele. Îmi era dor de tumultul ei şi mi-ar fi plăcut mai mult să văd luna dansând pe crestele valurilor. Eram supărat. Ce voia Irene? Să mă analizeze? Să facă terapie cu mine? Ce treabă avea ea cu întrebările pe care le-am pus eu soţiei sau copiilor? Există familii în care se pun mai multe

întrebări, şi familii în care se pun mai puţine, în care se discută mai mult sau mai puţin. La noi, soţia mea a fost cea care a preluat partea cu întrebările de pus copiilor. Şi ce era cel mai frumos e că noi doi ne înţelegeam şi fără întrebări. Ea îşi trăia viaţa ei şi eu mi-o trăiam pe a mea, iar când avea nevoie de mine, eram gata s-o ajut. De ce să-i fi dat socoteală Irenei? De unde şi până unde?

Parsifal. Îmi aduceam aminte că, la prima lui vizită la castel, Parsifal nu l-a întrebat pe bătrân despre suferinţele lui şi nici nu i-a uşurat chinul, drept care după aceea a trăit blestemat până când, la cea de-a doua vizită, a pus întrebarea izbăvitoare. Dar de unde ştia că trebuie să pună acea întrebare? De unde să ştiu ce fel de întrebări să-i pun Irenei? Spre deosebire de ce a făcut Parsifal cu bătrânul din castel, eu măcar o întrebasem despre boala ei.

9

În ziua următoare am plecat spre vest. Uneori, şoseaua ne purta peste poduri lungi, ducându-ne în bucle care dădeau în alte şosele supraetajate sau în curţile de serviciu din oraşe. Atunci vedeam doar străzi crăpate, parcări pustii, case baricadate, gunoaie şi siluetele blocurilor. Uneori ne trezeam în mijlocul unui oraş, într-o intersecţie cu semafoare, maşini care claxonau şi pietoni care se îmbulzeau să traverseze, magazine şi birouri. Şoseaua străbătea regiunea rurală ca o bandă lată, plată, ce uneori urca şi cobora uşor, departe de oraşele şi satele anunţate de indicatoare, departe de fabrici sau ferme. Am văzut păduri, lanuri de porumb, păşuni, pe păşuni, câteva vite, iar în spatele lanurilor de porumb, câteva silozuri, poate un coş fumegând sau un turn de răcire aburind. Până când, în a treia zi de călătorie, n-am mai văzut decât lanuri de cereale. Mergeau până la linia orizontului sub cerul întins; privirea se pierdea împreună cu ele în depărtare. Între timp, muzica de la radio se schimba mereu; am auzit banjo şi vioară, acordeon şi muzicuţă, cântece care-ţi rămân imediat în cap despre femei şi dragoste, balade simple despre luptă şi moarte. La ştiri se vorbea despre concursuri de rodeo, conflicte, încăierări, naşteri, decese, serbări şcolare şi bisericeşti, câini loviţi de maşini, pisici pierdute, alarme false şi despre faptul că Isus ne iubeşte. Şoseaua cu mai multe benzi s-a transformat într-o stradă care avea numai două şi deasupra asfaltului tremura canicula.

Conduceam încet şi Irene a coborât geamul, a lăsat spătarul mai jos şi a scos picioarele pe geam. După prima strofă, a învăţat melodia unui cântec pe de rost şi le-a îngânat pe celelalte. Uneori, câte o ştire o făcea să-şi dea frâu liber fanteziei şi s-o transforme într-o poveste extravagantă. Cum a prins John

Dempsey cel mai mare peşte din vara aceea. De ce s-au certat clienţii de la Crossroads Café. De ce Catalina Fisk n-a sunat la ambulanţă şi a murit, deşi ar fi putut fi salvată.

— Ţi-e frică de moarte?

Irene a căzut pe gânduri, cu ochii închişi. Văzând că nu-mi răspunde, am crezut că uitase de întrebarea mea şi adormise. Se mai întâmpla să piardă firul discuţiei din cauză că se gândea la altele, sau din pricina oboselii, însoţitoarea ei omniprezentă.

— Ce am stricat... Oare asta se poate numi frică de moarte? Gândul că lucrurile au rămas nespuse, nefăcute, netrăite pentru totdeauna? Dar, de fapt, aşa e şi acum... De câtva timp, chiar. De mult nu mai pot să repar lucrurile.

Oare ar fi trebuit să o mai întreb şi altele? Oare Parsifal i-a mai pus şi alte întrebări bătrânului? Unde e limita dintre compasiune şi grosolănie?

— Ce ai vrea să repari? Ce ai făcut atunci când te-au surprins cu părul vopsit şi cu ochelarii de soare?

Irene a deschis ochii şi s-a uitat la mine.

— Ah, chestia aia... Nu, aş vrea s-o mai văd o dată pe fiică-mea sau să ştiu cum îi merge, ce face.

A ghicit întrebarea din privirea mea.

— Când am trăit în RDG, m-am măritat şi am rămas gravidă cu totul pe neaşteptate; de fapt, eram prea bătrână să mai pot avea copii. N-am vrut s-o răpesc de lângă bărbatul meu. Sunt sigură c-a suferit destul când am dispărut fără să-l anunţ, dar dacă o mai luam şi pe Julia... Ne-a iubit pe amândouă, în felul lui pedant.

De ce ai ales tocmai unul ca el? îmi venea s-o întreb. Aş fi vrut să aflu şi de ce îşi părăsise bărbatul şi fata şi nu îi mai căutase de atunci, şi de ce se temea după perioada aia în care umblase cu părul vopsit şi cu ochelari de soare. Oare chiar omorâse pe cineva? Ce zicea Gundlach? Că a fost cât pe ce. Totul era neclar.

— Pot să sun la firma din Rock Harbour şi să-i rog să afle ce-i cu Julia.

— N-ai vrea s-o faci, te rog, după ce mor? Să vezi dacă are nevoie de ceva? Şi să-i dai cea a mai rămas din moştenirea lăsată de maică-mea?

M-a prins de mână.

Nu mă simţeam bine. Şi dacă Julia chiar avea nevoie de ceva? Poate voia să facă o facultate? Poate avea nevoie de un tratament nedecontat de casa de asigurări de sănătate. De psihoterapie? De o cură de dezintoxicare? Şi dacă nu era doar dependentă, ci făcea şi trafic de droguri sau se prostitua ca să-şi poată plăti drogurile sau comitea infracţiuni mărunte – sau mari, de ce nu? Una era să-i dau bani pentru avocaţi sau tratament ori facultate şi alta, s-o caut pe străzi prin Berlin, noapte după noapte, ca până la urmă să dau peste o femeie vulgară şi proastă? Era responsabilitatea mea s-o dau pe brazdă? Refuzasem prieteni apropiaţi care mă rugaseră să le fiu naş la copii. Mi se părea o responsabilitate prea mare. Am dat din cap.

— Da?

— Da.

— Era un copil tare dulce. Când ar fi trebuit să intre în perioada aceea de sfidare continuă specifică vârstei de doi ani, dar n-a făcut-o, umblam cu ochii înlăcrimaţi şi cu nasul pe sus, şi când îi explicam de ce n-are voie să primească ce voia, înceta imediat să mă mai roage.

Irene plângea. Mai întâi am auzit-o scâncind încet, apoi a început să plângă în hohote şi, curând, nu-i mai recunoşteam faţa, fruntea încruntată, gura căscată. Tot scutura din cap şi apoi îl înfunda în pernă.

Plânsul – trucul ăsta ieftin la care ne supun femeile! Nu-l suport şi am apreciat-o mult pe soţia mea, care a înţeles repede că trucul cu lacrimile nu e *fair*, că mă dezgustă şi că nu voiam să văd aşa ceva în căsnicia noastră. Pot să spun cu mândrie că nici copiii mei n-au plâns; băiatul meu mai mare şi-a rupt mâna când avea vreo opt ani şi a alergat aşa până acasă, de unde a plecat cu nevastă-mea la spital, fără să verse o lacrimă.

Dar cum să-i explic Irenei că nu eram responsabil pentru suferinţa ei, că lacrimile ei n-ar fi trebuit să mi se adreseze mie? Nu se oprea din plâns şi continua să mă ţină de mână, ceea ce mă împiedica să mă ridic şi să plec. Până la urmă, n-am mai suportat plânsul acela, faţa ei ascunsă în pernă, umerii care-i zvâcneau şi faptul că stăteam acolo, în chip absolut prostesc, aşa că am luat-o în braţe, am legănat-o şi i-am îngânat cuvinte de alinare, până a adormit.

Când s-a trezit în braţele mele, s-a uitat la mine cu prietenie, ba chiar cu bucurie, a zâmbit şi mi-a mulţumit. N-am înţeles de ce îmi mulţumea, dar n-am vrut s-o întreb ce o bucura atât de tare şi i-am zâmbit şi eu.

10

Apoi, pe câmpiile din Vestul Mijlociu a început recolta. Irene văzuse cândva poze cu combine care traversau lanul de cereale în şir şi m-a întrebat:

— Maşinile unde sunt?

În amintirile ei, muncitorii de pe combine fluturau steaguri, tractoriştii şi tractoristele râdeau veseli – era mai degrabă o imagine de propagandă sovietică, nu realitatea americană, dar câteva steaguri pe combinele din Vestul Mijlociu nu stricau, iar chipurile şoferilor oricum nu le vedeam din maşină. Aşa am condus ore în şir, alături de combinele care apăreau la tot pasul, uneori mai multe una după alta, dar de cele mai multe ori izolate, ca nişte monştri decoraţi cu steaguri.

Înnoptam la moteluri. Camerele, mereu spaţioase, aveau două paturi şi un televizor prins de perete cu şuruburi, la recepţie erau automate cu Cola şi Sprite şi cuburi de gheaţă şi, înainte să adormim, ne lungeam şi beam bere în pat, mâncând chipsuri cumpărate în ultima localitate prin care trecuserăm şi uitându-ne la televizor.

— Pe mine mă interesa ce ne aştepta în San Francisco şi cum o să ajungem acolo. Voiam să discut despre asta, dar tu nu; nu voiai să faci planuri, ci să improvizezi. Cred că mereu m-ai considerat cam meschin. De ce ai căutat un bărbat pedant?

Mi-a aruncat aceeaşi privire.

— Nu vreau să crezi că sunt gelos. Pur şi simplu sunt curios de ce-ai făcut ce-ai făcut. Am pus prea multe întrebări? Mai înainte voiai să te întreb mai multe.

— Nu, nu sunt prea multe. Helmut era întruchiparea RDG-ului. Faptul că era demn de încredere îmi făcea bine, ca şi caracterul lui afectuos,

mămos. Ce credeam despre tine nu mai ştiu. Eşti meschin?

Ce întrebare! Iau totul în serios, uneori chiar prea în serios; sunt perfecţionist, uneori tipicar, nu înţeleg de ce se pierd oamenii cu firea în situaţii dificile, în loc să rezolve problemele raţional, şi cred că de cele mai multe ori lumea se împiedică de lucruri mărunte. Dar nu despic firul în patru şi nu sunt nici resentimentar sau zgârcit. Meschin? Ridicol.

Am ignorat întrebarea şi am traversat cu Irene Munţii Stâncoşi. Am văzut multe păduri, râuri line dar şi sălbatice, apă care cădea de pe stânci înalte, de la depărtare – un firicel argintiu, şi de aproape – un muget care se prăvălea şi stropea în toate direcţiile, zăpada de pe vârfuri, schimbarea bruscă a vremii, furtunile desfrânate al căror ecou răsuna în munţi ca tumultul unei bătălii. Aş fi vrut s-o salvez pe Irene de urşi, dar nu ne-a ieşit nici unul în cale şi, oricum, n-aş fi ştiut ce să fac. În schimb, într-un popas ne-a dat târcoale un câine pierdut sau abandonat, o făptură neagră, cu coada, pieptul şi lăbuţele albe cu pete negre, în acelaşi timp speriată şi curioasă, care apoi ne-a însoţit în toate călătoriile, sărind şi alergând în jurul nostru. Când am pornit cu geamul lăsat şi Irene a scos picioarele pe geamul din faţă, câinele a scos şi el capul pe cel din spate şi nu se mai sătura să adulmece lumea.

— Cum îl chema pe câine?

— Nu ştiu. Spune-mi tu!

— Era un căţel sau o căţea?

— O căţea.

Irene a adormit înainte să-i dea căţelului un nume. Se înserase, dar nu se răcorise deloc – era o arşiţă uscată, încinsă, sufocantă, cu care ne trezeam şi adormeam de zile în şir. Am făcut un *gazpacho* cu roşii de la conservă din care Irene a mâncat vreo două, trei linguri, înainte să adoarmă din nou. Am lăsat-o să doarmă pe balcon şi am scos o saltea şi pentru mine. Nu era mai răcoare decât în casă, dar respirai mai uşor.

În toiul nopţii, m-am trezit şi mi-am amintit. Descrisesem câinele cu care s-au întors într-o zi acasă copiii mei. Îl găsiseră pe un teren de sport pe care se întâlneau după-masa cu prietenii. Nu era al nimănui; în orice caz, nu purta zgardă, iar copiii l-au adoptat imediat. Ziua îi plăcea să fie printre oameni şi nevesti-mii îi plăcea când stătea pe canapea şi câinele se întindea pe jos lângă ea, cu capul pe picioarele ei. Îi zicea „bombonica ei“. Nu i-am lăsat să-l păstreze. Mă deranja mizeria pe care o aducea în casă, dezordinea care se isca, când copiii se jucau cu el, petele de pe canapeaua în stil Biedermeier pe care o lingea şi o rodea când nu stătea soţia mea acolo şi gândul că va trebui să-l scot la plimbare când se săturau copiii de el. Nimeni nu s-a plâns când a dispărut din casă.

Întotdeauna m-am considerat un soţ şi un tată generos. Soţia mea primea tot ajutorul pe care-l voia în casă şi avea o maşină proprie, cât despre nevoile copiilor, am avut grijă să primească tot ce le trebuia pentru o dezvoltare armonioasă, chiar dacă îmi spuneau că au nevoie de ceva şi apoi se dovedea că nu era aşa. Oi fi fost uneori meschin când venea vorba de mărunţişuri? De unde puteam să ştiu dacă fiul şi fiica mea nu aveau să se plictisească de câinele ăla? De unde ştiam că pierderea lui nu-i afectase pe nevastă-mea şi pe copii? Oare nu s-au plâns din simplul motiv că la noi în casă nu prea se stătea de vorbă? Ce a rămas nerostit în casa noastră?

Mi-am adus aminte de accidentul nevesti-mii. Stăteam întins pe spate, cu mâinile sub ceafă şi mă uitam la cer. Puteam să identific Crucea Sudului după steagul australian şi neo-zeelandez; am căutat-o, dar nu am găsit-o. Calea Lactee mi-a adus aminte de maică-mea, despre care n-am nici o amintire, dar de care ştiu că m-a adus pe lume prin cezariană şi n-a putut să mă alăpteze, pentru că medicii au sfătuit-o să n-o facă, după operaţie. Un punctuleţ luminos îşi vedea de traseul lui pe cer; l-am urmărit cu privirea şi am adormit.

11

Irenei îi plăcea drumul de la Munţii Stâncoşi până la Oceanul Pacific. Lumina, iarba uscată, maro, care în bătaia soarelui la răsărit sau la apus, devenea aurie, pomii fructiferi, plantaţi la distanţă egală, rând după rând, umbra lor mângâind seara maşina ca după un ritm prestabilit, viţa-de-vie care creştea în văi, nu pe coama dealurilor, numele de localităţi care te duceau cu gândul la localnicii de odinioară, spanioli şi ruşi, care se stabiliseră acolo. Irene a încercat să-şi imagineze oamenii din Sevastopol şi drumul lor din Crimeea până în California, cei care întemeiaseră Sebastopolul, nopţile reci în care cuptoarele dintre rândurile de viţă-de-vie dogoreau, primăvara, când pomii fructiferi se umpleau de flori roz-închis. Înainte să ajungem la ocean, am traversat ultimul lanţ muntos, de pe culmile căruia vedeam ceaţa care atârna deasupra văilor şi a mării, atât de densă, încât părea că soarele n-avea cum s-o risipească, oricât ar fi strălucit. Era înainte de masă şi ne-am aşezat în iarba arsă, cu câinele la picioare, şi am băut din vinul roşu pe care îl cumpăraserăm de la o cramă de pe drum. Am obosit, am aţipit şi, când ne-am trezit, ceaţa se risipise, iar Oceanul Pacific strălucea în soarele amiezii.

— Eu am rămas culcat, fără să spun nimic. În somn, te-ai întors spre mine şi ţi-ai pus mâna pe pieptul meu.

Irene a zâmbit.

— Văd că prinzi curaj.

— Tu mi-ai pus mâna pe piept, nu eu pe al tău.

Irene a râs.

— Am înţeles. Şi după aia?

— Te-ai trezit, ai mai lăsat mâna pe pieptul meu câteva secunde, apoi te-ai ridicat şi ai privit oceanul.

M-am ridicat şi eu, şi atunci te-ai sprijinit de umărul meu.

— Cum te-ai simţit cu mâna mea pe pieptul tău şi cu umărul meu lipit de-al tău?

Bineînţeles că femeile trebuie să audă tot timpul cum te simţi! Trebuie s-o audă – nu ajunge că ştiu. E ca în armată, unde nu ajunge să serveşti cu loialitate, mai trebuie să şi apari în fiecare dimineaţă la apel şi să-ţi confirmi loialitatea. E un ritual al primirii şi al supunerii, pe care nu l-am acceptat niciodată din partea soţiei mele, ceea ce a făcut-o să renunţe până la urmă la el. Şi, la un moment dat, a renunţat şi să mă mai întrebe ce simt.

— Bine, am spus.

Apoi am coborât spre coastă şi am parcurs drumul până la San Francisco. Irene văzuse *Păsările* şi, când am ajuns în Bodega, i-am arătat clădirea şcolii din film. Apoi ne-am plimbat pe plajă, de-a lungul mării, şi i-am povestit despre valurile care se formau, complet neaşteptat, pe marea netedă şi lină, şi care îl răpeau pe veci pe cel ce se apropia prea mult.

Dintr-odată mi s-a făcut frică de ce avea să i se întâmple. N-avea de ales, trebuia să alerge spre pericol şi cancerul avea s-o răpească pe veci.

Când am traversat Golden Gate, soarele tocmai apunea. S-a cufundat în ceaţă şi, dintr-o clipă în alta, oceanul a devenit cenuşiu, nemilos şi duşmănos. Dar în oraş era încă lumină şi mi-ar fi plăcut să aud la radio cântecul acela în care e vorba despre San Francisco sau California, sau ambele, numai că nu reuşeam să-mi aduc aminte titlul, ci doar câteva versuri. Am început să cânt. Irene ştia cântecul, dar nici ea nu-şi amintea titlul. Oricum – ajunserăm la destinaţie.

— Am ajuns, i-am spus zâmbindu-i.

— Da, mi-a răspuns şi ea, tot cu un zâmbet. Am ajuns.

12

Nu pot să spun că am fost bolnav prea des până acum. Când mă îmbolnăveam, respectam regula pe care o învăţasem de la bunicii mei: să lucrezi cât mai puţin, să consumi cât mai puţin, să-ţi doreşti cât mai puţin. Dacă organismul nu funcţionează cum trebuie, asta nu înseamnă că trebuie să compromiţi şi buna funcţionare a celorlalţi. Aşa era în familia noastră. Şi, de fapt, ar trebui să fim mulţumiţi şi recunoscători că ne putem permite să stăm în pat când ne doboară boala, în timp ce alţii luptă bolnavi în tranşee, încearcă să se refugieze prin zăpadă şi gheaţă sau aşteaptă următoarea bombă într-un subsol îngheţat?

La început, şi Irene s-a purtat la fel. Mă ruga s-o ajut doar când era chiar neputincioasă, iar atunci se simţea vizibil jenată, se scuza şi-mi mulţumea. Dar ajutorul meu a devenit din ce în ce mai firesc, mai de la sine înţeles, pe măsură ce trecea timpul, şi Irene avea tot mai multe nevoi şi dorinţe. În loc de trei mese copioase, prefera mai multe gustări mici, în loc să se culce în dormitor şi pe balcon, voia să-i aranjez patul de pe balcon în diverse unghiuri, sau sub verandă, sau pe plajă, sau sub salcâmul de lângă scări, în loc de „un pahar cu apă, te rog“, îmi spunea „mi-e sete“ şi în loc de „mulţumesc“, primeam un zâmbet sau nimic. Când i se făcea rău şi nu se simţea mai uşurată după ce vomita, ci se sufoca, când simţea nevoia să scuipe şi găleata era prea departe sau când n-avea batiste la îndemână sau n-o sprijineam cum trebuie, începea să ţipe la mine.

Nu pot să spun că nu-mi pica rău. Nu credeam că ea ar fi vrut să fie tratată în felul ăsta. Şi atunci, ea cum îşi permitea să mă trateze aşa? Oare cancerul sau moartea iminentă îţi dau anumite drepturi speciale? Nu eram de acord cu una ca asta şi îmi menţin şi acum convingerea că, într-o situaţia

similară, n-o să pretind un tratament special. Dar poate că n-am fost în stare să-i resping rugăminţile şi mulţumirile timide şi să-i spun că era de la sine înţeles c-o ajutam şi s-o las să mă creadă pe cuvânt. Poate că era bine că ajutorul meu devenise firesc pentru ea. Uneori, nu echitatea e cea mai importantă.

În seara de după sosirea noastră la San Francisco era din nou schimbată. Mă ruga dacă avea nevoie de ceva, îmi mulţumea dacă o ajutam şi se scuza pentru deranj. Aveam impresia că vrea să mă înstrăineze din nou şi să se convingă că aparţin unui teritoriu străin, de care n-o lega nimic, şi din care putea să se sustragă oricând voia. Îmi aducea aminte de fetiţa mea, care într-o tabără de vară a învăţat că poate să se descurce şi fără noi, aşa că, după ce s-a întors acasă, ne-a dat de înţeles că e independentă şi că faptul că era parte din familia noastră nu era garantat şi de la sine înţeles. Irene dădea din colţ în colţ, ca un copil.

— Mă descurc singură, a zis după ce s-a ridicat de la masă şi a luat-o spre scări.

— Unde vrei să dormi?

— Pe balcon.

A urcat scările încet, greoi, cocoşată, sprijinindu-se cu mâinile de trepte. Eram pregătit să-i sar în ajutor, dar nu avea nevoie de mine.

Am spălat vasele, am strâns prin bucătărie şi am aşternut masa pentru micul dejun din ziua următoare. Apoi mi-am turnat ce mai rămăsese într-o sticlă de vin şi am ieşit pe balcon cu paharul. Am auzit-o pe Irene ducându-se din dormitor în baie, făcând un duş şi întorcându-se în cameră. Era la fel de cald cum fusese şi pe timpul zilei, precum şi noaptea şi ziua precedente, şi mi-am dat seama că îmi plăcea arşiţa de noapte. Arşiţa aceasta se lepădase de agresivitate şi devenise mai încurajatoare, chiar dacă nu şi mai domoală.

Apoi am auzit-o pe Irene strigând şi m-am dus în bucătărie.

13

Tocmai cobora scările. Pipăia peretele cu mâna dreaptă, încercând să se sprijine în caz că ar fi avut nevoie, dar se ţinea dreaptă şi făcea pas după pas perfect sigură pe sine. Ţinea capul uşor înclinat şi mă privea. Era goală.

Câte nu mi-au trecut prin cap în secunda în care a coborât scara! Că probabil şi-a luat ultima doză de cocaină. M-am gândit la cât de palid era corpul ei prin comparaţie cu faţa, gâtul şi braţele bronzate! Cât de obosită părea, cu sânii moi şi pielea lăsată în jurul abdomenului şi, în acelaşi timp, cât de frumoasă. Că frumuseţea obosită tot frumuseţe rămâne. Îmi aminteam ce spuseseră adolescenţii ăia în Art Gallery despre şoldurile, pulpele şi picioarele ei şi mă gândeam cât de mult se înşelaseră. Ce fantezii avusesem gândindu-mă la blândeţe, seducţie, rezistenţă şi refuz când, de fapt, ele erau legate de o femeie cu propria ei viaţă. Cu cât curaj îşi trăise viaţa şi cât de temător fusesem eu. Se purtase mai iubitor cu copiii aceia pe care îi adunase de pe stradă, decât o făcusem eu cu copiii mei. Mă mai gândeam că mă înduioşa oboseala corpului ei. Şi cât de învecinate sunt emoţia şi dorinţa.

Îmi vorbea cu privirea. Îmi spunea că intră în pielea unui personaj de dragul meu, dar că nu joacă teatru, că amândoi ştim că acum e o Irene bătrână, nu cea tânără pe care o cunoscusem eu, că, ajunsă în punctul acesta al vieţii, nu mai era în stare să-mi ofere prea multe, în afară de dragoste, şi că mă invita să fac acelaşi lucru şi să recunosc că asta era ce voiam. Dar şi că-i făcea plăcere jocul, faptul că se cita pe sine, cea din tablou, şi că se bucura de privirea mea admirativă.

Apoi a ajuns jos şi s-a abandonat cu totul în braţele mele, piept la piept, pântec lângă pântec,

pulpă lângă pulpă. Mâinile mele îi mângâiau pielea; era ca o bucată de hârtie satinată, moale, uscată, un pic aspră. Ştiam că în curând o s-o duc în cameră. Dar nu mă grăbeam.

14

A doua zi am lipit două paturi de o persoană în camera ei şi mi-am pus salteaua de pe balcon lângă ele. Nu prea îmi venea să dorm în acelaşi pat cu Irene, iar pe balcon, Kari putea să-şi facă în orice moment apariţia. Însă Irene a scuturat din cap.

— Nu vine decât dacă are impresia că sunt în pericol. Dacă apar vreun elicopter sau o barcă; oameni străini, în general.

Irene n-a mai fost aşa de energică şi de vie ca în seara în care a prizat ultima doză de cocaină. N-am mai făcut dragoste niciodată după aceea; era prea slăbită şi se mulţumea să ne ţinem în braţe. Şi s-a mai schimbat ceva. Încă mai voia poveşti, dar după ce am ajuns la San Francisco şi am devenit un cuplu, îmi cerea variante noi.

— Îmi povesteşti cum ar fi fost dacă ne-am fi întâlnit în studenţie?

— Cum să ne fi întâlnit în studenţie? Tu aveai convingerile tale politice, erai înconjurată de admiratori, oamenii te invitau la tot felul de vernisaje şi petreceri, te-ai căsătorit foarte repede – pe când eu am stat cu nasul în cărţi şi umblam numai pe la cursuri, seminarii şi bibliotecă.

— Dar acum, că ştii c-ai fi putut să mă cunoşti atunci... N-ai fost niciodată în Cave?

— Nu.

— Dar ştii ce era? Şi unde?

Prin urmare, seara pe la zece mă duceam în Cave, în loc să mă întorc acasă de la bibliotecă. Era un local dintr-un subsol, cu două încăperi separate, dispuse pe două planuri: sus era un bar cu mese şi scaune, iar jos, un podium şi un ring de dans; aerul mirosea a fum de ţigară şi câţiva tineri cântau jazz. Muzica nu era deloc melodioasă – o fi fost „jazz liber“? Şi tot negrul ăla – paltoanele negre, jeanşii

negri, puloverele negre şi gecile negre – era un simbol pentru existenţialism? Astfel s-ar fi explicat lejeritatea, nonşalanţa cu care se mişcau cu toţii, cu care se aşezau sau se ridicau, cu care îşi aprindeau ţigara şi fumau, cu care îşi ridicau paharul şi îl goleau? De asta se uitau bărbaţii atât de blazaţi la femeile alea frumoase, cu toate că în secret îşi doreau să fie aproape de ele? De-asta arătau de parcă le-ar fi considerat o povară? Am aruncat o privire în jur şi...

Irene a râs zgomotos.

— De unde ai scos clişeul ăsta *Nouvelle Vague*? Nimeni nu purta negru la sfârşitul anilor ’60, iar fetele voiau să recupereze tot ce nu putuseră să facă fiind şcolăriţe în provincie, în vreme ce băieţii voiau să ne impresioneze cu vorbe mari despre teorii critice sau tactică revoluţionară. Nu-ţi aminteşti nimic din toate astea?

— Ţi-am zis doar că eu am stat cu nasul în cărţi... şi atât.

— Şi mai târziu ai lucrat... şi atât? Te-ai angajat la firma aia şi apoi ai preluat-o şi ai dezvoltat-o?

— Nu ştiu ce vrei de la mine.

— Nu vreau nimic, a zis ea şi m-a luat în braţe. Încerc să-mi imaginez viaţa ta. Viaţa ta în diferite clădiri şi spaţii închise. Probabil că cineva care îşi petrece viaţa în spaţii închise nu poate să conceapă lumea decât în clişee.

Nu ştiam ce să-i zic. Călătoresc mult în străinătate în interes de serviciu şi ţin mereu ochii larg deschişi. Acasă, citesc două ziare, în special articolele despre economie şi finanţe, dar şi unele despre politică şi cultură. Sunt mai bine informat despre cum merg lucrurile pe lume decât majoritatea oamenilor. Duc o viaţă blocată în spaţii închise doar pentru că nu ştiu mare lucru despre moda anilor ’60 la studenţi?

Irene a simţit că mă încordez în braţele ei şi m-a tras şi mai aproape.

— Nu ţi-ai vizitat niciodată copiii la facultate? N-ai fost niciodată cu ei în barurile sau la petrecerile lor?

— Copiii mei s-au mutat în Anglia când aveau paisprezece ani şi şi-au făcut studiile acolo. M-am dus la festivitatea de absolvire de la Cambridge, absolvire care a fost sărbătorită cu mare fast. Şi am fost prezent şi când mezinul familiei a câştigat în faţa celor de la Oxford la Boat Race.

— Vă vedeţi des?

— Ei au rămas în Anglia, fata cea mare şi băiatul mijlociu, ca avocaţi, iar cel mic e programator la o firmă de software. Îi vizitez când li se naşte vreun copil sau când sărbătoresc ceva. Nu vreau să-i deranjez.

Irene m-a mângâiat încet şi protector pe spate.

— Prostuţul meu. Toate vrei să le faci perfect. Apoi repetă cu o voce tandră şi tristă: Prostuţul meu.

Nici acum nu înţelegeam ce voia să zică. Am început să plâng, fără să ştiu de ce, sau de ce acum. Mi se părea penibil, mă găseam ridicol, dar nu puteam să mă opresc. Mi-era dor de copiii mei, nu de cei care trăiau acum în Anglia, ci de adolescenţii care erau, de vremea când erau la pubertate şi de conflictele de la şcoală, de hobby-urile lor, de prieteniile lor şi de prima dragoste, de alegerile pe care le aveau de făcut în legătură cu studiile, de tot ce n-am reuşit să trăiesc alături de ei. Când îi luam de la aeroport, nu mai veneau cu mine acasă decât în vacanţe, în rest, plecau mai departe la vreun curs de limbi străine sau la o tabără de tenis. Nu s-au plâns niciodată, şi cu toate astea mi-era milă de ei. Mi-era milă şi de mine şi am plâns pentru mine şi pentru ei, precum şi pentru soţia mea, care fusese mereu împotriva ideii cu Anglia. Chiar avusesem impresia că aşa era cel mai bine pentru copiii mei? Sau mi-am simplificat, pur şi simplu, viaţa?

— Plângi numai, spuse Irene, continuând să mă mângâie pe spate. Plângi. Totul se rezolvă.

Iar nu înţelegeam ce vrea să zică. Dar atenţia ei mă alina şi, împreună cu propriile mele mustrări de conştiinţă şi cu mila pe care mi-o purtam mie însumi, m-a făcut să plâng până am adormit.

15

— Cred că e ultima oară, a spus Irene în dimineaţa următoare. Aş vrea să cobor scările până la plajă.

Când am coborât, ea cu o mână pe balustradă şi cu cealaltă pe umărul meu, mi-am dat şi eu seama că era ultima oară. Se oprea pe fiecare treaptă, pregătindu-se pentru următorul pas, păşea mereu mai întâi cu dreptul şi apoi cu stângul, se odihnea pe următoarea treaptă şi îşi aduna puterile pentru cea care avea să vină. În tot acest timp respira greu, nu putea să vorbească şi mă privea uneori epuizată, ca şi când ar fi vrut să se scuze sau, dacă nu, îmi zâmbea ironic, zicând:

— Uite în ce hal am ajuns!

Îmi venea iar să plâng. Ce păţisem şi aseară, şi azi? După ce am regăsit-o pe Irene, mi-am dat seama că nu ne rămăsese prea mult timp împreună. Dar era un adevăr cumva exterior, aflat în afara relaţiei noastre. Între noi se întâmplau atâtea, era atâta viaţă, se ghiceau atâtea promisiuni! Acea lungă coborâre a treptelor mi-a adus şi mai mult aminte de cât de puţin timp aveam la dispoziţie. Era o senzaţie copleşitoare. Întotdeauna îmi închipuisem că am nevoie de cineva ca să fiu fericit, dar nu şi ca să supravieţuiesc. Mă descurcam şi singur, dacă era cazul. Acum însă habar n-aveam cum aş putea să supravieţuiesc fără Irene, cum aş putea să-mi schimb atitudinea faţă de copiii mei fără ea, atitudinea faţă de muncă, faţă de viaţă. Cum aş putea să adorm şi să mă trezesc fără ea.

Dar n-am plâns şi am încercat să cobor încet scările cu Irene, pas după pas, treaptă după treaptă, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume. Apoi ea a zăbovit îndelung pe o treaptă, până şi-a adunat puterile să spună ceva:

— Nu ziceai tu că firmele de avocatură engleze acceptă şi avocaţi germani? De ce nu deschizi o filială a firmei tale cu copiii tăi mai mari?

M-am gândit la răceala cu care mă primeau de obicei copiii mei.

— Doar au ales să practice profesia ta.

După câteva trepte s-a oprit iar.

— Apropo de fiică-mea – trebuie să te asiguri întâi dacă e bine sau nu să-i povesteşti despre mine. Nu vreau s-o zăpăceşti. Vreau s-o ajuţi, să-i faci un bine. Dacă nepovestindu-i i-ai face un bine, mai bine nu-i povesti.

Ajunseserăm la capătul scărilor.

— Ce plăcut e! a zis ea când şi-a înmuiat picioarele în apă.

Totul era plăcut: apa caldă, netezimea orbitoare a mării, limpezimea apei care ne permitea să vedem, pe fundul mării, pietricelele, verdeaţa şi peştii până la o adâncime de un metru, cerul senin al dimineţii, pe care îl acoperea încă ceaţa apei care se evapora. Irene s-a sprijinit de mine, a aruncat o privire în jur şi şi-a tras sufletul.

— Crezi că reuşim să ajungem până la stânca de la capătul golfului?

Dar i s-a făcut rău după doar câţiva paşi şi a vărsat tot ce mâncase cu puţin timp în urmă. Am făcut o pauză şi ne-am aşezat sub veranda casei de pe plajă.

— Şi dacă ne-am fi întâlnit la şcoală?

— În şcoala generală? Îmi amintesc de clădirea din cărămidă galbenă cu ornamente din gresie roşie, împărţită în două jumătăţi simetrice, una pentru fete şi una pentru băieţi. Asemenea şcolii, şi curtea era împărţită în două, iar băieţii şi fetele din clasele 1-4 alergau în două cercuri largi, supravegheaţi de elevi şi eleve mai mari, la rândul lor supravegheaţi de un învăţător şi o învăţătoare. Noi, elevii mai mari, care nu eram trimişi să supraveghem, aveam libertate de mişcare şi ne hârjoneam, ne băteam, ne furam unii altora merele sau covrigii – oricum, pentru noi era mai degrabă o joacă, nu merele şi covrigii ne

interesau, ci cum să facem să nu fim descoperiţi şi pedepsiţi.

Eram un copil fricos. Mi-era frică de şcoală, de profesori, de elevii mai mari, de drumul spre şcoală, unde eram necăjit şi, uneori, chiar bătut şi tâlhărit, mi-era frică să întârzii şi, cu toate astea, mi se întâmpla mai mereu, pentru că deşi plecam de acasă din timp, o lălăiam pe drum din cauza anxietăţii pe care mi-o provoca şcoala. Tot ce avea de-a face cu şcoala mi se părea ceţos, nu-i înţelegeam rostul, şi nici ce căutam acolo, şi asta a durat mult timp.

Până când, într-o zi, în fetiţa cu codiţe blonde care alerga în pauze împreună cu fetele din cercul celălalt am recunoscut-o pe cea care făcea cumpărături la magazinul unde mă trimiteau uneori bunicii mei. Venea, ca şi mine, cu o cană de metal pe care vânzătorul o umplea cu lapte când gras, când degresat şi avea în mână un bileţel pe care scria ce să-i pună în geantă. Dar, spre deosebire de mine, ea nu-i dădea portofelul, ci plătea singură, ca un adult; scotea monedele şi bancnotele încet, muşcându-şi uşor vârful limbii, şi număra restul la fel de atent. Nu vorbeam niciodată. Oricum, n-aş fi îndrăznit să-i zic nimic, mai ales acum, când ştiam că eu nu plătesc ca un adult.

De asta, socotitul a devenit prima materie la care mi-am dat toată silinţa. Îmi amintesc şi acum prima zi în care am căutat bancnotele şi monedele de care aveam nevoie şi am numărat restul primit. Fata nu era acolo; a durat câteva săptămâni până să ne nimerim în acelaşi timp la cumpărături şi a văzut că ştiu ce ştia şi ea. Mi-a aruncat o privire scurtă care părea să spună: „Era şi timpul“ şi nu şi-a mai muşcat vârful limbii, poate fiindcă nici eu n-o făceam. Nici nu i-am mai dat vânzătorului bileţelul, ca dinainte, ci i-am citit singur lista cu lucrurile de care aveam nevoie, iar ea a făcut la fel. Am fi putut s-o luăm pe acelaşi drum spre casă; nici unul dintre noi n-ar fi trebuit să ocolească, doar să-şi schimbe puţin traseul. Între timp, aflasem unde locuia.

Uneori o urmăream de la mare distanţă până acasă, când ieşeam de la şcoală, şi nu cred că m-a observat vreodată. Asta până i s-a întâmplat un lucru cu care eu mă obişnuisem deja. Doi elevi mai mari au început să fugă mai întâi în spatele ei, apoi pe lângă ea, după care au împins-o într-un gard. Ea s-a apărat, n-a ţipat. Am auzit râsetele băieţilor. „Hai odată!“ „Mişcă-te!“ Am luat-o din loc, am fugit cât am putut de repede şi m-am izbit plin de furie de unul din ei, iar pe celălalt l-am lovit cu toată puterea în stomac. Apoi am luat-o de mână şi am rupt-o la fugă cu ea până la colţ, unde ne-am ascuns după un tufiş. Dar băieţii nu ne-au urmărit.

După un timp, am condus-o acasă. Nu i-am dat drumul la mână şi nici ea n-a încercat să şi-o retragă. În faţa casei am întrebat-o cum se...

— E o poveste adevărată?

— Da, numai că ea nu era blondă, ci brunetă, şi n-o chema Irene, cum mă pregăteam să-i zic, ci Bärbel. Am mers spre casă de la şcoală ţinându-ne de mână vreo două, trei săptămâni, apoi a dispărut şi n-am mai văzut-o niciodată. Întrebarea ta despre şcoală mi-a adus aminte de ea. Dacă ai fi fost tu în locul ei şi nu te-ai fi mutat în alt oraş..., am spus eu, luând-o de mână.

— Da.

16

Am reuşit să ajungem până la stânca din capătul golfului. Apoi n-a mai putut să se mişte. Am dus-o în braţe până la trepte, am urcat şi am lăsat-o să se întindă pe salteaua de pe balcon. Era încă devreme, iar soarele cădea pe aşternut; am deschis umbrela şi am potrivit-o să-i ţină umbră.

— Nu miroase a ceva?

— Nu. Simţi vreun miros?

— A incendiu. Dar poate mă înşel.

Am străbătut fiecare cameră şi am verificat aragazul, boilerul şi lumânările pe care le aprinsesem de câteva ori în ultimele zile. Am verificat şi proviziile; în două, trei zile trebuia să plec iar la cumpărături. Aş fi vrut să fac şi o rezervă de morfină, în caz că Irene ar fi avut dureri puternice. Oare Kari n-ar fi putut să facă rost măcar de nişte heroină?

Când m-am întors pe balcon, am găsit-o pe Irene dormind. M-am aşezat lângă ea şi am privit-o. Părul dat pe spate şi zburlit la ceafă, ridul care îi traversa fruntea şi brazdele împietrite pe obraji, gura cu buze subţiate, bărbia rotundă şi puternică, pielea de sub bărbie şi de pe gât – toate astea îi dădeau o înfăţişare severă. Am făcut tot felul de grimase, dar n-am aflat ce reuşise să-i sape brazdele acelea adânci în obraji, nici ce ar fi putut să-i deseneze ridurile din colţul ochilor – râsete fericite către lume, sau refuzul speriat, cu ochii strânşi? N-avea un chip drăguţ. Şi cu toate astea, mie îmi era dragă şi m-am gândit la bucuria, la teama şi la tăieturile adânci din viaţa Irenei.

Cu cât o priveam mai mult, cu atât aveam impresia că-i înţeleg mai bine trăsăturile. Le-am găsit pe amândouă, şi bucuria şi teama, în jurul ochilor ei, duritate şi gingăşie pe obraji, iar buzele erau pregătite oricând să zâmbească fermecător.

A deschis ochii.

— De ce te uiţi la mine?

— Mă uit şi eu, aşa.

Nu i s-a părut un răspuns satisfăcător şi a scuturat capul zâmbind.

— Când mă uit la tine, regăsesc pe chipul tău tot ce am ştiut şi tot ce nu ştiu încă despre tine, şi le pun cap la cap. De fiecare dată, te cunosc mai bine. De fiecare dată, te iubesc mai mult.

— Am visat că eram pe drum, călătoream cu trenul, mai întâi cu un accelerat şi apoi cu un personal, şi când am coborât, am ştiut deja că greşisem staţia, dar am coborât oricum şi aveam dreptate, era staţia greşită, atât de părăsită şi de ponosită, încât parcă n-ar mai fi trecut pe acolo un tren de ani întregi. Am trecut prin clădirea gării şi apoi i-am străbătut curtea. Totul arăta părăsit; nu se vedea nici un taxi, nici un autobuz, nici un om. Dar imediat i-am văzut pe Karl şi pe Peter. Stăteau amândoi pe geamantanele lor demodate, fără roţi şi mâner, de parcă ar fi aşteptat să fie duşi undeva cu maşina. Când am trecut pe lângă ei, n-au ridicat ochii şi nu s-au mişcat. Aveam impresia că au murit demult şi stau morţi pe geamantane. M-am speriat, dar nu cu un spasm, ceva, ci de parcă m-ar fi cuprins fiori reci. Apoi m-am trezit.

— Eu nu mă pricep să interpretez vise. Visele sunt nişte minciuni, obişnuia să spună soţia mea. Dar când aţi discutat despre sfârşitul lumii, despre artă şi alternative – nu eraţi într-o gară prin care nu mai trecea nici un tren?

Îmi propusesem s-o întreb asta după plecarea celor doi, dar uitasem.

— Chiar crezi în ce aţi discutat atunci?

S-a uitat în jur şi mi-am dat seama că vrea s-o ajut să se ridice în şezut, aşa că i-am adus nişte perne. Apoi m-a privit cu ochii aceia trişti şi afectuoşi pe care între timp ajunsesem să-i cunosc şi care păreau să-mi spună că e tristă şi că îi pare rău de mine în acelaşi timp, pentru că nu înţelegeam ce ar fi vrut ea să înţeleg.

— Prostuţul meu, a zis ea, treci prin viaţă şi îţi porţi războaiele precum cavalerii într-un turnir şi, la fel ca ei, nu-ţi dai seama că s-au transformat în lupte cu morile de vânt şi că timpul lor a apus. Mi-eşti drag tocmai pentru că te străduieşti cu atâta ambiţie să treci de la o sarcină la alta, să duci la bun sfârşit fiecare fuziune şi preluare, crezând că e ceva important. Asta mă impresionează. Dar mă şi întristează.

Am vrut s-o contrazic. Voiam să justific ce făceam. Să-i explic că fuziunile şi preluările sunt importante. Că luptele mele nu sunt lupte cu mori de vânt. Că nimic nu se terminase, că totul mergea mai departe.

— Nu-ţi face griji. Oamenii, când vorbesc despre lume, vorbesc de cele mai multe ori despre ei înşişi. Poate nu suport ideea că viaţa mea se sfârşeşte, dar odată cu asta, nu vine şi sfârşitul lumii. Vino încoace!

Ne-am ţinut în braţe, fiecare cufundat în propriile gânduri, şi în acelaşi timp, cu gândul la celălalt. Asta până ce gândurile mele mi s-au părut insipide şi m-am întristat, pentru că simţisem şi eu graniţa aceea care ne împiedica să ne înţelegem cu adevărat şi să ne punem unul în pielea celuilalt. Nu mă refer doar la mine şi Irene, ci la un perete de sticlă pe care l-am simţit încă de tânăr şi care nu m-a lăsat să ajung la ceilalţi, la soţia mea, la copiii mei, la prieteni. Întotdeauna am fost singur.

Îmi venea să plâng din nou, dar ajungea cât plânsesem cu o seară înainte. Am încercat să rămân în îmbrăţişarea aceea şi să ignor orice alt gând sau sentiment ar fi apărut. Nu mi-a fost uşor.

17

În dimineaţa următoare, Irene a simţit din nou miros de fum.

— Kari ar fi apărut până acum dacă ar fi fost ceva grav, nu crezi? Vrei să mă reped până la Meredene? Oricum, avem nevoie de provizii.

Irene a scuturat din cap.

— Nu pleca. Ai dreptate, apare Kari dacă e ceva, a spus ea şi m-a privit temătoare. Azi am iar impresia că n-o să mă pot ţine. Sunt foarte slăbită. Nu m-am mai simţit aşa de slăbită până acum. M-am îmbolnăvit odată pe vremea când copiii stăteau încă la mine. Îmi tot creştea temperatura şi la un moment dat n-am mai putut să stau decât întinsă în pat. Mă bucuram că nu trebuie să fac nimic şi că pot să zac. E plăcut să poţi să stai întins. Să stai întins, să dormi şi să mori. Îmi mai povesteşti ceva?

— Am două amintiri despre maică-mea. Eu şi părinţii mei ne-am mutat din nordul Germaniei în sud, imediat după război. Am călătorit în remorca maşinii cu care ne-am mutat. Avea un geam şi o bancă în faţă, ca o cabină de camion, cu locuri pentru şofer şi pasageri, doar că nu avea volan şi motor. Stăteam în poala maică-mii şi mă uitam pe geam – asta e prima amintire. Şi îmi mai amintesc când m-a dus pe terenul de joacă. Era în spatele pârloagei pe care până în 1938 fusese sinagoga, un loc pustiu şi ridicol, cu câţiva copaci, nişte bănci şi o groapă cu nisip.

Îmi amintesc că era seară şi începea să se întunece. Mama stătea cu mine în groapa cu nisip şi construia un castel. Găsise o scândurică şi reuşise s-o strecoare în turn, pe post de podea, după care a mai construit un etaj şi a adus şi nişte apă într-o găletuşă. Asta a ajutat, dar mie tot mi s-a părut o minune: de la uşa primului etaj puteai să vezi cealaltă încăpere şi,

din fereastră, cealaltă parte a castelului. Mama muncea extrem de concentrată şi se adâncise atât de tare în proiectul ăla, că părea c-a uitat de prezenţa mea. Cu toate astea, eram în culmea fericirii. Era cu mine, numai cu mine şi făcea ceva pentru mine, doar pentru mine. Când s-a întunecat de-a binelea, a terminat. Lămpile erau deja aprinse; erau lămpi cu gaz, cu lumină caldă, şi noi doi am rămas acolo şi ne-am uitat la castel. Sigur avea şi pereţi şi mai multe corpuri de clădire, dar cel mai bine îmi amintesc de turnul cu două etaje şi cum mi-o imaginam pe Rapunzel, lăsându-şi părul pe geam ca prinţul să poată urca la ea. Când am ridicat privirea, am văzut o fetiţă cu părul blond şi ochi cenuşii-albaştri, care stătea lângă mine şi se uita la castel, cu un zâmbet mirat şi puţin strâmb. Era...

— Asta ai inventat-o acum, a zis Irene pe un ton dojenitor, dar prietenos.

— Da. E ciudat că nu-mi dau seama dacă nu cumva am inventat toată amintirea. Ştiu că era un teren de joacă acolo, dar de ce nu-mi amintesc şi alte dăţi când s-a jucat mama cu mine, fie în casă, fie afară, şi de ce ar fi ieşit cu mine seara? În plus, nu era nici prea îndemânatică, îşi pierdea uşor răbdarea. N-ar fi stat ea să construiască din nisip un turn cu două etaje. Uneori îmi citea poveşti. Oare mi-am inventat propria poveste? Dar întâmplarea asta pare reală, nu e o fantezie în capul meu, parcă o văd şi acum: purta o rochie albastră şi îmi amintesc şi castelul, mai întâi în întuneric şi apoi în lumina lămpilor de pe stradă.

— Câţi ani aveai când a murit mama ta?

— Patru. Cred c-a murit la scurt timp după povestea asta.

— Cum a murit?

— A intrat cu maşina într-un copac.

Irene mă privea de parcă s-ar fi aşteptat să-i spun mai multe.

— Era o şoferiţă bună. Uneori mă lua cu ea şi mă aşeza pe scaunul din faţă. Centuri de siguranţă şi scaune pentru copii nu existau pe vremea aia, dar mie

îmi plăcea la nebunie când accelera, mă simţeam în deplină siguranţă.

Irene aştepta să continui.

— Bunicii mei mi-au spus odată că a condus sub influenţa alcoolului. Că era alcoolică. Dar ei se împotriviseră căsătoriei alor mei, nu o plăceau pe maică-mea şi au vorbit-o numai de rău. Aş fi mirosit dacă ar fi fost alcoolică. Copiii simt mirosul ăla.

Irene m-a apucat de mână. N-a spus nimic, dar îmi dădeam seama ce-i trece prin cap. „Ca nevastă-ta“, se gândea ea. Nu-mi plăcea gândul ăla, dar pleoapele i se îngreunaseră şi mi se părea mai indicat să o las să adoarmă aşa, decât să mă apuc s-o contrazic. A adormit, şi eu am ţinut-o de mână plin de resentimente.

18

Apoi am simţit şi eu mirosul de fum. Era mirosul dulceag, înţepător al eucaliptului, destul de slab, dar în acelaşi timp pătrunzător şi ameţitor. M-am trezit şi m-am uitat în jur, dar n-am văzut nici fum, nici flăcări. Munţii, golful, copacii, tufişurile, debarcaderul, marea – toate erau la fel ca întotdeauna.

Dintr-odată m-am trezit cu Kari lângă mine. Mi-a făcut semn să-l urmez. I-am lăsat Irenei un bileţel în care o anunţam că sunt cu Kari şi că vrea să-mi arate ceva. Credeam că are de gând să luăm jeepul, dar mi-a făcut semn că nu. S-a îndreptat cu paşi repezi şi uşori spre poalele muntelui; îmi era greu să ţin pasul cu el. Cunoşteam doar drumul peste munte, din apropierea coastei, pe care-l străbăteam cu jeepul ca să ajungem la câmpia denivelată unde se aflau cele două ferme. Kari m-a condus pe o potecă spre unul dintre munţi. Urcam tot mai mult. Sub noi, golful se vedea mic şi albastru, ca într-o ilustraţie *Robinson Crusoe* sau *Comoara din insulă*. După o jumătate de oră, am ajuns în vârf.

De aici se vedea departe, până la lanţul muntos de dincolo de câmpie. Înainte să zăresc focul – pete şi linii galbene bătând în roşu – am observat fumul care se înălţa în brazde negre spre cerul senin. Când ajungea deasupra unei prăpastii care ardea, se colora în galben-roşcat. Strălucea şi când se înălţa deasupra unui pisc cu coama deja în flăcări; galbenul acela roşcat ne anunţa că focul avea să ajungă curând până la vârful muntelui şi avea să depună pe el o coroană de flăcări. Dar iată că nu după mult timp a început să coboare, lăsând în urmă doar fierbinţeală şi negrul cenuşii şi al lemnului carbonizat.

Pe părţile vizibile ale şoselei se zăreau maşinile de pompieri cu girofarurile aprinse. Deasupra lor

zburau elicoptere.

— Ajunge focul până la noi?

— Câmpia e întinsă. Dar e şi uscată, iar dacă sare peste şosea, atunci..., a zis Kari, ridicând din umeri.

— Ce se întâmplă atunci?

— Nu ştiu. Depinde de direcţia din care bate vântul. Deocamdată, nu simţim mirosul prea tare şi nu-i nici prea mult fum – vântul e încă slab. Dar dacă se înteţeşte...

— Ai mai văzut vreun incendiu aici?

— Nu, aici nu. Dar mai departe, spre nord, da. Un incendiu iscat şi răspândit de vânt.

— Vai, Doamne!

La poalele muntelui am zărit o localitate cuprinsă de flăcări. O fi fost orăşelul în care am făcut cumpărături cu Meredene?

Kari a rămas pe vârful muntelui, iar eu am coborât la Irene. Se trezise.

— Ştiu. Arde pe coama cealaltă. Oare ce-or fi făcând Meredene şi ai ei? Dar bătrânii?

— Pot să ajungă la noi. În plus, circulaţia pare normală pe autostradă. Poate cineva să-i ia cu maşina.

— Şi animalele?

M-am gândit că cei mici ar fi putut să mâne animalele spre golf, în apă, dacă focul ajungea până la ele. Parcă auzeam deja mugetul vacilor, guiţatul porcilor şi cotcodăcitul găinilor. Dar nu a venit nimeni, nici locuitorii celor două gospodării, nici animalele. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu ei.

Pentru noi nu-mi făceam griji. Barca era legată la debarcader. I-am făcut plinul şi am testat motorul. Funcţiona perfect, puteam să ne bazăm pe el. Am dus o saltea în barcă şi am improvizat un pat în faţa cârmei. Am dus pe plajă toate prosoapele şi feţele de masă din in pe care le-am găsit în casă, ca să le ud în caz de nevoie şi să protejez lemnăria de pe acoperişul casei, al verandei şi de la ferestre. Am cărat nişte provizii şi în casa veche. Dacă focul ajungea până la noi, aveam să ne refugiem în larg şi să aşteptăm până

trecea pericolul, apoi probabil că era mai uşor să ne mutăm în casa de pe plajă, decât în cea de sus.

După-masa târziu, fumul a cuprins şi golful. Ploua încet cu cenuşă fină; fulgii ni se aşezau pe piele, în pliurile hainelor, pe dinţi, şi ne lăsau un gust amar. Am găsit poteca ce ducea spre vârf şi m-am ghemuit lângă Kari. Sub cerul întunecos, gălbui-cenuşiu, marginea câmpiei era cuprinsă de flăcări; focul reuşise să sară peste şosea. Pădurea ardea cu flăcări galbene şi roşii, şi uneori, ca şi când o mână invizibilă s-ar fi întins din mijlocul vâlvătaiei şi ar fi aruncat câte o flacără în faţă, departe de linia incendiului, un copac sau un tufiş se aprindeau şi focul se răspândea şi spre iarba din jurul lor.

— Când ajunge focul la noi?

Vântul s-a înteţit, ca pentru a-mi răspunde. A aţâţat incendiul, l-a mânat în faţă şi a umflat fumul negru, transformându-l într-un nor mare, un monstru viu şi crescând, care ardea şi scânteia pe dinăuntru. La un moment dat, burta monstrului a scuipat o minge de foc şi aceasta a zburat de parcă ar fi fost catapultată şi a aterizat la poalele muntelui mărunt din faţa noastră, aprinzând copacii. Fumul şi cenuşa ne-au umplut gura, uneori simţeam parfumul eucaliptului, alteori trebuia să ne ferim de scântei.

Vântul s-a liniştit la fel de brusc cum se înteţise. Focul nu s-a mai aplecat înainte ca un atlet care aleargă cât îl ţin puterile, ci s-a îndreptat, de parcă ar fi aşteptat instrucţiuni.

— Poţi să pleci. Dacă situaţia se agravează, încerc să cobor şi eu. Dacă nu vin şi vedeţi că focul trece de muntele ăsta, luaţi barca şi plecaţi în larg. Nu mă aşteptaţi. Dacă e blocat drumul spre voi, o s-o iau pe altundeva.

19

Irene zăcea în poziţia în care o lăsasem. I-am povestit despre câmpia cuprinsă de flăcări, despre vânt, despre Kari. Mă asculta, dar avea pleoapele grele.

— Mă speli?

Am adus o saltea şi un cearşaf curat, am dezbrăcat-o, am spălat-o, am îmbrăcat-o şi am schimbat aşternuturile. S-a agăţat din nou, cu o încredere oarbă, de gâtul meu în timp ce o dezbrăcam, o îmbrăcam şi o culcam, iar asta m-a făcut fericit.

— Dacă focul trece peste munte în noaptea asta, ne refugiem în barcă.

— Nu mă duc în nici o barcă.

Asta mi s-a părut o hotărâre atât de ridicolă, încât nici n-am ştiut ce să zic.

— Vrei să mori în casă? Nu mori când vrei tu. Mori când îţi vine ceasul.

— Dacă arde casa, înseamnă că mi-a venit ceasul. O să mă sufoc de la fum, n-o să ard. E o moarte uşoară.

A spus-o pe un ton smiorcăit şi încăpăţânat de copil, strângând balustrada balconului până i s-au albit încheieturile degetelor.

— Nu vreau să plec la Rock Harbour sau la Sydney, să zac într-un spital, într-o cameră albă. Vreau să mor aici.

M-am aplecat spre ea şi am luat-o în braţe.

— N-o să te las să mori într-o cameră albă. O să mori aici. Când o să-ţi vină ceasul. Ne mutăm în barcă dacă ajunge incendiul până la noi şi, când se linişteşte, ne întoarcem în casa veche şi ne mai ţinem de urât o vreme. Am irosit atâtea zile, încât nu ne putem permite să mai pierdem nici una.

— Îmi promiţi c-o să mor aici? Indiferent ce s-ar întâmpla?

I-am promis, ceea ce a îndemnat-o să dea drumul balustradei şi să adoarmă în braţele mele. Fumul negru năvălea dincoace de munte, oprindu-se deasupra golfului. Se întuneca, deşi soarele se zărea încă pe după perdeaua de fum, ca un disc mat şi albicios. Apoi am văzut flăcări urcând spre unul dintre munţi. Am luat-o pe Irene în braţe, am dus-o în barcă, am udat prosoapele din jurul casei vechi şi le-am întins bine pe lemnărie. Vântul puternic care bătea dinspre munte apleca şi zbârlea copacii, făcând casa de pe pantă să scârţâie din toate încheieturile şi tulburând marea. Valurile se izbeau de debarcader şi îl inundau. Aerul avea gust de sare şi de fum.

Focul s-a năpustit în vale şi spre coroanele copacilor, care arătau ca nişte făclii înainte să se mistuie. Sau dacă nu, explodau şi catapultau săgeţi înflăcărate. Am fugit spre barcă şi am pornit motorul, în timp ce golful era cuprins de urgia furtunii de foc care mâna nori de scântei şi de cenuşă în aer. Casa de pe pantă a luat foc; preţ de o secundă, flăcările galben-roşcate au desenat contururile şi colţurile casei; dincolo de ferestre camerele ardeau, la fel şi stâlpii de susţinere, până ce totul s-a prăbuşit cu zgomot. Focul a făcut un salt spre casa de pe plajă, a atins şuierând grinzile, a făcut să explodeze ferestrele din rame şi a dărâmat acoperişul principal şi pe cel de deasupra verandei.

Întregul golf era cuprins de flăcări. Am condus barca spre larg, lăsând în urmă golful şi fierbinţeala, scoarţa copacilor franjurată de flăcări, arşiţa şi cenuşa. Nu ştiu cât s-a dezlănţuit furtuna de foc – o oră, două? În orice caz, eram absolut epuizat când din foc nu a mai rămas decât o pătură portocalie, scânteietoare sub luna roşie. M-am întins lângă Irene, care nu se trezise deloc în tot acest timp. M-a tras doar mai aproape de ea, şi când am cuprins-o cu braţul, s-a cuibărit lângă corpul meu ghemuit. Am adormit în poziţia aceea.

20

Când m-am trezit, soarele era deja foarte sus şi barca se legăna dinaintea golfului. M-am ridicat în capul oaselor. Copacii de pe creste erau ca nişte schelete, uneori cu coroane ruginii care ardeau mocnit, totemuri negre, groase sau subţiri, sau doar nişte butuci întunecaţi căzuţi alandala. Casa de sus era un morman de cenuşă, iar din cea de jos rămăseseră doar pereţii şi stâlpii carbonizaţi, între care se prăbuşiseră acoperişul casei şi cel al terasei.

Irene dispăruse. La început, n-am vrut să cred că e adevărat, pentru că nu înţelegeam ce înseamnă asta, şi mai târziu, pentru că nu voiam să accept. Salteaua de lângă mine era goală. Irene nici nu se ghemuise în faţă, nici nu se ascunsese în spatele cârmei, nu mi-a răspuns când am strigat-o şi nu-mi făcea semn cu mâna din apă. De parcă ar mai fi fost în stare să înoate! Am pornit motorul şi am cârmit barca spre debarcader, am păşit pe covorul cald de cenuşă care se întindea până la casa de jos, am strigat spre locuinţă, apoi spre plajă şi m-am întors spre munţi. De parcă ar fi putut să navigheze până la debarcader în timp ce dormeam, să coboare şi să mă împingă din nou în larg!

M-am aşezat pe banca pe care mă găsise şi mă trezise mai demult Irene, printre ţigle prăbuşite, neştiind cum să fac faţă situaţiei. Cum să suport faptul că nu mai era acolo. Că nu-i puteam vedea chipul, că nu-i mai auzeam glasul, nu mai puteam s-o ating. Că n-o mai puteam ţine de mână. Că dimineaţa, când se trezise, văzuse casa distrusă şi îşi imaginase că acum chiar aveam s-o duc în Rock Harbour sau în Sydney, şi că avea să moară într-o cameră albă. Că nu avusese încredere în mine. Dar ce altceva să fi făcut? Cum să n-o fi dus la spital? Să fi locuit în barcă până murea?

Probabil că se trezise dimineaţa, se târâse cumva până la marginea bărcii şi alunecase în apă. M-o fi sărutat înainte de asta, m-o fi mângâiat pe cap, mi-o fi spus ceva? Aş fi putut oare să mă trezesc? Am înţeles că n-a vrut să moară în camera albă. Dar aş fi fost în stare să rămân lângă ea zi şi noapte, eram acolo, ne-am fi iubit.

Oriunde poţi găsi ceva mai bun decât moartea. Oare Irene nu ştia asta? Întotdeauna poţi să găseşti ceva mai bun decât moartea, chiar şi într-o cameră albă dintr-un spital de provincie australian sau într-unul din Sydney. Probabil că se întâmplase altfel decât îmi imaginasem eu. Probabil că i se făcuse rău ca de atâtea ori în ultimele zile, se târâse până la marginea bărcii, se dezechilibrase şi căzuse în apă, dar era prea slăbită ca să mă strige sau să înoate.

A apărut şi Kari, a văzut că Irene nu e cu mine, dar n-a întrebat nimic, ci doar s-a lăsat pe vine pe plajă privind marea. Oare el scotea sunetele acelea zumzăitoare, triste, în afara privirii mele? Nu ştiu cum a trecut timpul, cât am stat acolo pe bancă, iar el pe plajă, cât i-am mai ascultat plânsetele. La un moment dat, m-am ridicat şi m-am uitat înspre locul unde se aşezase, dar nu mai era acolo.

M-am dus la barcă, am scos salteaua şi am dus-o la ruinele casei vechi. Am găsit, printre canistre, echipament de pescuit, furtunuri, perii şi cârpe, o funie suficient de lungă cât să pot lega cârma cu ea şi să stabilizez direcţia bărcii. Mi-am lăsat hainele pe plajă, am sărit în barcă, am pornit motorul şi nu m-am oprit decât în mijlocul ieşirii din golf. Acolo, am sărit în apă şi am înotat înapoi.

Mai întâi, m-am gândit să scufund barca. În acelaşi loc în care mă trezisem în dimineaţa aceea şi unde bănuiam că Irene căzuse în apă. Barca pe post de sicriu, piatră de mormânt sau cimitir, locul doliului şi al despărţirii. Dar am simţit că mi-ar fi şi mai greu să accept c-a murit, dacă aş scufunda-o.

Aşa că m-am aşezat şi m-am uitat la barcă. Aceasta a traversat apele liniştite ale golfului, a ajuns în larg, a dansat un timp pe valuri, în bătaia vântului,

menţinându-şi totuşi cursul şi îndepărtându-se tot mai mult. Marea era pustie; nu se vedea nici un cargobot, nici un iaht, nimic în afară de barca Irenei, care se făcea tot mai mică în lumina după-amiezii. Apoi n-am mai putut să-mi dau seama dacă o văd sau dacă doar îmi închipui. Punctul acela mic şi negru de pe orizont – oare era barca Irenei?

21

Am privit marea pustie şi am numărat zilele petrecute alături de Irene. Am ajuns la paisprezece – era marţi şi ştiam că ajunsesem în locul acela tot într-o zi de marţi, dar că nu stătusem doar o săptămână, şi nici trei. Mi-am amintit cât de mândri erau copiii mei când au învăţat să numere până la zece sau la o sută, şi cum deveniseră aproape evlavioşi când aflaseră că numerele sunt infinite, descoperind în clipa aceea nemărginirea.

Aveam s-o caut pe fiica Irenei. Nu ştiam cum aş putea să fac să primească ce a mai rămăsese din moştenirea lăsată de mama Irenei. Trebuia să fie vreo bancă în Germania sau vreun avocat care păstra legătura cu Irene. Cum s-o găsesc oare? Cum să-i transmit ultima dorinţă a prietenei mele? Voiam să mă gândesc pe îndelete la chestiunea aceasta, dar nu puteam. Nu puteam să mă gândesc nici la cum să fac să mă apropii de copiii mei. Pe calea afacerilor, propunându-le o firmă de avocatură de familie, aşa cum îmi sugerase Irene? Sau arătându-mă treptat interesat de copiii lor şi, astfel, încercând să clădim o nouă relaţie, mai apropiată? Sau să le mărturisesc ce mi s-a întâmplat?

Chiar dacă nu rezolvam nimic gândindu-mă la toate astea, nu puteam să mă abţin. Însă ideea că Irene a murit distrugea totul, ca un şuvoi de apă care strica barajul pe care încercam să-l ridic gândindu-mă la altceva. Cum să trăiesc fără ea? Cum să trăiesc fără ea şi fără ce învăţasem alături de ea?

Am mâncat merele pe care le salvasem aruncându-le în barcă înainte ca focul să ajungă la noi. Eram sigur că în ziua următoare avea să sosească cineva din Rock Harbour ca să vadă cum ne-am descurcat. Ştiam că n-aveam să pier acolo. Cu toate astea, mă simţeam de parcă ar fi trebuit s-o fac sau de

parcă aş fi pierit deja, şi mi se părea că aşa e firesc. Nu mai aveam chef de viaţa mea de dinainte. Mă bucurasem că voi avea o viaţă nouă. Mă prefăcusem că o să am o viaţă alături de ea. Şi când a murit, n-am vrut să accept ideea.

S-a înserat, apoi s-a lăsat noaptea. Mi-am făcut patul printre ruinele casei vechi şi am găsit câteva monede şi cheile apartamentului meu şi ale maşinii închiriate. Documentele, cardurile şi banii mei se făcuseră scrum, dar puţin îmi păsa. Am stat şi am ascultat şipotul valurilor şi zornăitul pietricelelor de pe plajă. Nu mai dormisem niciodată atât de aproape de ea şi nu mai auzisem valurile atât de clar. Aerul era încă impregnat de fum şi vântul aducea miros de lemn ars, uneori cu note de eucalipt; sau, dacă nu, mă acoperea cu cenuşă şi praf. De data asta m-am trezit de îndată ce s-a luminat, am văzut soarele roşu ridicându-se din mare, luminându-se în portocaliu şi urcând spre mijlocul orizontului.

Am urcat pe munte, am cotrobăit printre resturile carbonizate ale casei de sus, m-am apropiat de jeepul ars şi m-am oprit în faţa trunchiurilor negre ale copacilor morţi. Apoi am descoperit că printre ele exista totuşi viaţă: ici-colo, câteva fire de iarbă verde sau niscaiva ramuri încă vii pe un tufiş. Osânda se năpustise cu atâta sălbăticie peste pădure şi o străbătuse atât de iute, încât nu reuşise să distrugă totul, ci doar ce era mai mare. Am urcat până în vârf. Munţii din faţa mea, câmpia – totul era negru. Dar când şi când, ochiul mai descoperea câte un detaliu verde, iar circulaţia părea să curgă netulburată pe şosea.

Apoi barca a apărut în golf şi am coborât muntele în fugă. Nu era Mark, ci tatăl lui.

— Sunteţi singur?

— Irene a murit.

A dat din cap, de parcă s-ar fi aşteptat la vestea asta. Apoi m-a întrebat:

— Cum s-a întâmplat?

— Era foarte bolnavă şi foarte slăbită şi i se făcea des rău. Când focul a ajuns la noi, am dus-o în

barcă şi am ieşit din golf. Cred că în noaptea aia i s-a făcut rău din nou, a vomitat şi a căzut în apă. Altă explicaţie nu am. Eu dormeam şi dimineaţa n-am mai găsit-o.

— Ar trebui să-l anunţaţi pe şerif. Chiar dacă nu locuia aici legal, toţi ştiau unde stă şi poate că unii o să fie nedumeriţi.

S-a uitat în jur şi a zâmbit.

— N-aveţi nici un bagaj?

I-am zâmbit şi eu.

— Nu.

— Atunci haideţi, să mergem.

22

Maşina mea era în Rock Harbour şi în torpedo am găsit telefonul mobil. Acesta m-a anunţat că am zeci de mesaje. Le-am ascultat pe ultimele câteva – o întrebare a unui coleg de la firmă, un mesaj de la menajera care se îngrijea de casă în lipsa mea, o atenţionare de la şeful agenţiei de voiaj, cum că ar trebui să-mi amân urgent zborul de întoarcere. Am şters toate mesajele.

Am vorbit cu şeriful, care şi-a notat informaţia despre decesul Irenei, precum şi numele şi adresa mea. Nu o cunoscuse, dar ştia de prezenţa ei acolo şi nu luase nici o măsură. Îşi spusese că timpul le va rezolva pe toate.

Mi-am sunat colegul australian cu care pregătisem fuziunea. Era dispus să îmi împrumute nişte bani şi i-a împuternicit pe cei de la biroul imobiliar din Rock Harbour să mi-i dea imediat. Consulatul german din Sydney mi-a promis c-o să se ocupe de documente. Şeful agenţiei de voiaj amânase oricum întoarcerea şi fără consimţământul meu, aşa că urma să plec abia peste două zile.

Am înnoptat din nou la hotelul de pe malul mării, unde mă cazasem la sosire, m-am aşezat pe terasă şi am aşteptat să se lase noaptea. Cu privirea aţintită asupra portului pentru iahturi şi auzind în fundal zarva restaurantului, mi-am dat seama că nu semăna deloc cu înnoptatul în golful Irenei. Asta m-a întristat şi, fiindcă mă temeam c-o să încep să plâng, m-am dus în cameră. Dar nu am plâns, nici de data asta şi nici mai târziu, când simţeam că lacrimile mă sufocă.

În Sydney, m-am cazat la acelaşi hotel la care stătusem înainte să ajung în Rock Harbour şi am primit din nou o cameră cu privelişte spre clădirea Operei, spre golf şi spre fâşia de pământ din spate, de

după care începe marea. Colegul australian m-a invitat la cină şi eu am făcut greşeala să-i povestesc despre Irene. Mi-a făcut cu ochiul complice şi mi-a povestit în detaliu despre secretara tânără cu care avea o aventură de câteva săptămâni. Consulul german m-a întâmpinat personal şi m-a întrebat amabil cum am reuşit să scap de incendiu, apoi mi-a înmânat documentele provizorii.

M-a chinuit mult timp gândul întoarcerii la Art Gallery şi m-am întrebat dacă ar fi bine să văd tabloul din nou. Uneori, mă pierdeam într-o reverie în care totul se repeta la nesfârşit şi în care mă duceam la Art Gallery cu impresia că o să dau peste o fantomă din trecut, când de fapt mă întâlneam cu viitorul. Mi-era dor să o mai văd o dată pe Irene. Dar mi-era frică de tristeţea care s-ar fi putut dovedi insuportabilă şi ştiam că mi-e dor de Irene cea bătrână, care coborâse scările de dragul meu, nu de cea tânără. Aşa că până la urmă am hotărât să nu mai merg la Art Gallery, apoi m-am răzgândit, dar când am ajuns acolo, n-am mai găsit tabloul cu ea şi am aflat că era deja în drum spre New York.

N-am anunţat pe nimeni că mă întorc. Maşina n-a venit să mă ia, şoferul nu mi-a povestit ce s-a mai întâmplat la Frankfurt, iar în biroul meu n-aveam să fiu întâmpinat cu flori pe masă. Taxiul m-a lăsat la destinaţie, am descuiat uşa şi am străbătut casa ca un străin. Da, era mobila pe care o cumpărasem cu soţia mea, erau tablourile alese de prietenii noştri, proprietari de galerii, cei trei sfinţi din lemn pe care îi găsisem în Buenos Aires. Erau camerele unde dormeau copiii noştri şi acum, când mă vizitau, dar din care luaseră tot ce e important. Era dormitorul nostru, al meu; scosesem hainele soţiei mele din şifonier, dar în rest, nu schimbasem nimic. Menajera îmi întinsese pe pat halatul de baie în care obişnuiam să citesc corespondenţa ce se aduna în lipsa mea, ori de câte ori când mă întorceam din călătorii, după ce făceam duş şi despachetam. Erau multe scrisori; observasem masa plină de când intrasem.

Aveam să mă duc la firmă abia în ziua următoare. Deocamdată voiam să mă duc la cimitir ca să vorbesc cu nevastă-mea. Să-mi cer scuze de la ea. În acelaşi timp, voiam să-mi iau rămas-bun şi să-i explic de ce nu mai puteam să trăiesc în casa noastră, înconjurat de lucrurile noastre. Voiam să-i povestesc despre Irene. Aveam să-i sun pe copiii mei. Aveam să mă pregătesc pentru discuţia cu Karchinger şi ceilalţi parteneri. N-aveam să le răspund la prea multe întrebări. Dar ce mai conta?

Notă

Tabloul cu Irene s-ar putea să le amintească unor cititori şi cititoare de lucrarea *Ema. Nud pe o scară* a lui Gerhard Richter. De fapt, de câţiva ani buni, pe masa mea de scris se află o carte poştală cu tabloul lui Richter, alături de alte cărţi poştale şi fotografii dragi mie. Cu toate acestea, Gerhard Richter şi pictorul Irenei n-au nimic în comun; Karl Schwind e un personaj inventat.

Bernhard Schlink

Cuprins

Partea întâi
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26

Partea a doua
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
Partea a treia
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
Notă

Table of Contents

Partea întâi 5
1 6
2 8
3 10
4 13
5 15
6 17
7 19
8 22
9 24
10 27
11 30
12 32
13 34
14 37
15 39
16 42
17 44
18 47
19 50
20 54
21 57
22 60
23 63
24 66
25 68
26 70
Partea a doua 72
1 73
2 75
3 78

4 81
5 83
6 86
7 89
8 91
9 93
10 97
11 99
12 101
13 103
14 105
15 108
16 110
17 112
18 115
19 117
20 120
21 123
22 126
23 130
24 133
25 137
Partea a treia 140
1 141
2 144
3 146
4 149
5 151
6 153
7 156
8 159
9 161
10 165
11 168

12 170
13 172
14 174
15 177
16 181
17 184
18 187
19 190
20 192
21 195
22 198
Notă 201